

VOJENSKÁ MYSL

Časopis ministerstva národní obrany

Ročník třináctý

6

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1963

K některým otázkám organizace, plánování a vedení další armádní operace

Podplukovník Jan Štefka



Ve vojenské mysli čís. 2/1962 byl uveřejněn článek kolektivu autorů operační správy GŠ na téma „Organizace a vedení další armádní operace“. Uvedená tematika byla do té doby málo teoreticky rozpracována a štáby svazů měly v těchto otázkách jen dílčí praktické zkušenosti. Článek se stal významným teoretickým podkladem pro dvoustranné armádní velitelsko-štábní operační cvičení s částečně vyvedenými vojsky u našeho štábu.

Na tomto cvičení byla prověřena správnost celé řady teoretických závěrů zmíněného článku a současně byly získány některé další zkušenosti, které mohou přispět k prohloubení a rozšíření znalostí této složité problematiky. Pro značnou rozsáhlost tématu chtěl bych ve svém článku obrátit pozornost čtenářů k některým teoretickým otázkám a zvláště pak k získaným zkušenostem při organizaci a plánování další armádní útočné operace a tím přispět k hlubšímu pochopení a vysvětlení některých závěrů v uvedeném článku. Pokud to bude nutné, uvedu i ty zkušenosti, které nejsou v souladu s názory autorů.



Druhou armádní útočnou operaci je nutno považovat jako logické pokračování frontové operace, jako plnění části dalšího úkolu frontu se všemi charakteristickými rysy soudobých operací. Vezmeme-li tuto skutečnost plně v úvahu a vycházíme-li z hlubokého rozboru konkrétní situace frontu, jeho svazů a hlavně situace raketových jaderných prostředků a situace nepřítele, musí nutně vyplynout otázka, zda prvosledová armáda bude v následující operaci plnit úkol předpokládaný pro ni zámyslem velitele frontu, nebo zda její úkol bude podstatně změněn.

Organizace a vedení další armádní operace bude tedy, jak uvádějí autoři, probíhat zpravidla ve složitých podmínkách. Půjde o to, aby vlastní vojska nejen udržela v první operaci získanou iniciativu, ale aby narůstáním úsilí ji ještě znásobila a nepříteli znemožnila nebo podstatně ztížila aktivní využití jeho hlubokých operačních záloh a dokončila zničení svazků prvního operačního sledu.

Splnění těchto požadavků předpokládá vybojovat převahu v raketových jaderných prostředcích a v jejich dovedném využití zvláště při dokončování první operace a při přechodu do další operace. Nesplnění této podmínky by značně ztížilo a možná i znemožnilo plynulý přechod do následující operace. Proto, na základě co možná nejpodrobnějších zpráv o nepříteli, musí velitel frontu i velitel armády použít raketových jaderných prostředků co nejefektivněji ke zni-

čení a umlčení nepřátelských zbraní hromadného ničení, vážných odporů nepříteli v dotyku a jeho záloh a zabezpečit tak pokračování a rozvíjení operace armád a svazků s jejich maximální bojeschopností.

Kromě cílevědomého použití raketových jaderných prostředků, u nichž je nutné počítat při dokončování první operace s potřebnou zálohou jaderných náplní, bude významným činitelem pro splnění dalšího úkolu frontu zasazení jeho armády druhého sledu, jejíž úspěch ovlivní podstatnou měrou i úkoly armád prvního sledu pokračujících v plnění dalšího úkolu frontové operace.

Dalšími předpoklady úspěšného rozvíjení frontové operace je:

- hluboká znalost, předvídaní a správné hodnocení možností nepříteli s důrazem na jeho raketové jaderné prostředky;

- hluboká znalost a rozbor možností vlastních vojsk a jejich pevné a cílevědomé velení a řízení v intencích zámyslu nadřízeného velitele k vytváření nejvýhodnějších podmínek pro nepřetržité vedení operace a boje.

Tyto podmínky je nutno vytvářet postupně, v průběhu první operace především:

- systematickým ničením nepřátelských zbraní hromadného ničení všemi prostředky;

- dovedným použitím jak vlastních raketových jaderných prostředků, tak využitím jejich účinků pozemními vojsky;

- rozhodnou činností hlavně tankových svazků, předsunutých odřadů a vzdušných výsadek;

- obnovováním bojeschopnosti svazů a útvarů, jejich dovedným střídáním a doplňováním osobami a potřebným materiálem;

- promyšleným, jednoduchým a všestranně zabezpečeným manévrem sil a prostředků z hloubky i podél fronty.

Vzhledem k nerovnoměrnému plnění úkolů armádami prvního sledu, nelze zpravidla předpokládat, že všechny armády frontu přejdou k plnění dalšího úkolu současně. Také je méně pravděpodobné, že při úspěšném plnění úkolu vojsky frontu by byl jeho úkol podstatně změněn.

Z toho vyplývá, že velitel a štáb frontu budou mít zpravidla dostatek času k upřesnění zámyslu pro dokončení frontové operace, pro zpracování a postupné doručení směrnic a úkolů armádám. Je žádoucí, aby plánování na stupni frontu a armády probíhalo souběžně, ve štábu armády tedy ihned po obdržení předběžné směrnic velitele frontu. Vycházejí ze shora uvedeného, **zmíním se stručně o časových kalkulacích a o postupu při plánování a upřesnit některé závěry autorů v těchto otázkách.**

Jimi uváděné časové normy pro přijetí rozhodnutí velitelem armády na základě předběžné směrnic velitele frontu jsou správné a reálné. Domnívám se však, že s doručením bojových úkolů svazkům nebude výhodné spěchat. Nejvýhodnější by bylo, aby velitel armády přijal rozhodnutí pro další operaci ještě před vydáním úkolů svazkům na příští den. To však vždy nebude možné dodržet a proto v některých případech bude nutné již vydané úkoly upřesňovat. V této době vydané úkoly svazkům jsou zaměřeny k dokončení první operace. Úkol pro novou operaci dostane velitel armády, jak uvádějí autoři, zpravidla jeden až jeden a půl dne před jejím zahájením. V té době bude mít armáda zasazeny do boje zpravidla všechny svazky. Jestliže přechod do další operace bude možný

zasazením pokud možno čerstvých svazků (armádě přidělených), nebo těch svazků armády, které jsou nejvíce bojeschopné, pak nebude zpravidla reálný požadavek, aby „za dalších 4—5 hodin bylo zpracováno rozhodnutí a dovedeno v podobě směrnice do vojsk.“ (Str. 8, druhý odst. ve sloupci vpravo.) Zde je nutno vycházet z toho, že v této době (to je asi za 5—6 hodin od obdržení směrnice velitele frontu) nebude velitel armády často ani znát situaci některých svazků (zvláště nově přidělených), s nimiž bude armáda plnit úkoly v další operaci. V takových případech by bylo neúnosné, aby štáb armády překotně a na úkor kvality zpracovával bojové rozkazy pro tyto svazky předčasně. Takový postup by mohl jen zkomplikovat činnost štábu a oslabit účinnost opatření uskutečňovaných k vytvoření podmínek pro plynulý přechod do další operace. Kromě toho je nutno přihlížet i k nepříznivým důsledkům častého měnění dříve uložených úkolů vojskům.

Proto se domnívám, že autory uváděné časové kalkulace nutno považovat jako jednu možnou variantu, vynucenou v krajním případě, při nedostatku času a při nejasné situaci.

Mám za to, že rozhodující pro plynulý přechod prvosledové armády do další operace bude závčas přijaté a plně reálné rozhodnutí velitele armády, k jehož splnění bude nutné již od jeho přijetí organizovat ve štábu armády řadu konkrétních, promyšlených a všestranně zabezpečených opatření, které tento plynulý přechod do další operace plně umožní a zajistí. Tato opatření by měla být součástí plánu operace.

Za hlavní je možno považovat tato opatření:

- soustavná znalost situace nepřítele a jeho možností, zvláště jeho raketových jaderných prostředků a soustavná znalost situace vlastních vojsk a reálné hodnocení jejich možností;
- pevné a nepřetržitě řízení vojsk při dokončování první operace v souladu s rozhodnutím velitele armády pro další operaci (podle toho i včas vydávat a upřesňovat úkoly svazkům);
- vedení nepřetržitého průzkumu a ničení nepřátelských zbraní hromadného ničení všemi prostředky;
- udržovat plnou bojeschopnost vlastních raketových jaderných prostředků, vševojskových i vojskových svazků a útvarů, včetně nově podřízených a provádění manévru k postupnému vytváření operačního uskupení sil a prostředků armády k plynulému přechodu do další operace;
- zabezpečovat doplňování svazků a útvarů osobami a materiálem všeho druhu s důrazem na jaderné náboje, PHM a zabezpečování odsunů.

Nejdůležitějším činitelem k zabezpečení plynulého přechodu do další armádní útočné operace bude však správné a efektivní **použití raketových jaderných prostředků**. Proto při dokončování dalšího úkolu první operace musí mít velitel armády vždy zálohu jaderných nábojů pro plnění jak nepředvídaných úkolů, tak i k upevnění získané iniciativy a pro zabezpečení boje svazků přecházejících k plnění úkolů další operace. Přechod do další útočné operace armádou prvního sledu bez operační přestávky je totiž možný právě v důsledku existence raketových jaderných prostředků a velitel a štáb armády musí věnovat právě těmto otázkám mimořádnou pozornost při přijetí rozhodnutí i při stanovení úkolů svazkům.

Včasné a reálné rozhodnutí velitele armády je jedním z předpokladů úspěchu další operace. Provedené cvičení potvrdilo reálnost požadavku vytyčeného v článku — rozhodnout se za 4—5 hodin od obdržení směrnice velitele frontu. V souvislosti s tím je nutné zdůraznit požadavek pečlivého a všestranného hodnocení situace. Při přijetí rozhodnutí a při plánování další operace musí velitel a štáb armády vycházet z nového úkolu armády, ze situace na frontě (včetně situace sousedních armád) a musí plně respektovat potřeby řízení vojsk při dokončování první operace. Odpovědné posouzení těchto činitelů je pak rozhodujícím kritériem pro stanovení metody práce štábu při plánování další operace.

Během cvičení jsme získali takovou zkušenost, že nelze mechanicky uplatňovat a do všech důsledků dodržovat předem připravenou metodiku práce štábu. Chyby by se dopustil ten štáb, který by hlavní úsilí zaměřil jen na plánování nové operace a přitom podcenil význam pevného a nepřetržitého řízení vojsk při dokončování první operace. Cvičení potvrdilo v podstatě správnost rozdělení štábu do dvou skupin — skupiny plánovací a skupiny řízení vojsk. Toto dělení nelze však chápat mechanicky (i když například operační oddělení štábu armády svou dosavadní organizační strukturou doplňuje vytyčený požadavek bez zvláštních obtíží). Ukázalo se, že úkoly jednotlivců v odděleních i celých oddělení, operační oddělení nevyjímaje, se při plánování nové a při řízení první operace prolínají a že je nezbytně nutná nejtěsnější spolupráce a součinnost uvnitř oddělení a mezi odděleními a v nutném rozsahu (z důvodů utajení) i vzájemná znalost nového úkolu a situace vojsk. Zvlášť markantně vystupují do popředí tyto požadavky na operačním oddělení, které jako hlavní oddělení štábu musí **včas** a **soustavně** znát podrobně situaci svazků a útvarů všech druhů vojsk a musí být připraveno kdykoli o ní informovat velitele armády. Na druhé straně musí být schopno včas zabezpečit doručení a prověřit správnost pochopení všech rozkazů a nařízení svazků, která vyplynou z rozhodnutí velitele armády pro novou operaci a pro činnost svazků při plnění dříve uložených úkolů při dokončování první operace.

Z uvedeného vyplývá, že v průběhu plánování další operace se velení svazků a útvarům nesmí vymknout veliteli a štábu armády z rukou a naprosto ho nelze opomíjet. Cvičení naopak ukázalo, že doba potřebná pro plánování další operace se zkrátí a plán bude reálnější tehdy, bude-li mít štáb armády všestrannou a detailní znalost situace a budou-li vojska cílevědomě a pevně řízena.

Ke splnění těchto požadavků bude nutné maximální vypětí sil všech příslušníků štábu armády, zvýšeného úsilí směrových důstojníků a spojovacích prostředků, včetně plného využití ostatních míst velení, především předsunutého velitelského stanoviště, které musí svoji činnost zaměřit k získání podrobných údajů o situaci vlastních vojsk i u nepřítele a to hlavně u svazků působících na směru rozhodující činnosti. PVS armády se musí v období plánování další operace aktivněji podílet i na velení.

K získání předpokladů pro rozhodnutí velitele a pro plánování nové operace je nutno využít všech stávajících prostředků mechanizace velení, které umožňují získat co možná nejširší a nejvěrohodnější údaje; hlavní je tyto údaje důkladně vyhodnotit. **Uplatnilo se použití vzorových dokumentů** k vedení přehledu o situaci svazků směrovými důstojníky a při zpracování bojových rozkazů, nařízení a dalších dokumentů. Zavedením prostředků automatizace velení a jejich

ovládnutím bude možno vytvořit mnohem příznivější podmínky pro práci štábu, právě při řešení takových složitých úkolů.

Domnívám se, že by bylo účelné na základě stávající informační skupiny operačního oddělení a směrových důstojníků vytvořit na jednom pracovišti, v blízkosti pracoviště velitele armády, skutečnou skupinu velení. Tato skupina, doplněná po jednom důstojníku z oddělení druhů vojsk štábu, štábu týlu, technického, organizačního a mobilizačního oddělení, by mohla zabezpečit získávání a vyhodnocování velmi hodnotných údajů a podkladů pro rozhodování velitele i pro řízení vojsk. Vybavení této skupiny perspektivně automatizačními prostředky by kvalitu její práce jen zvýšilo a naopak využití složitějších zařízení (např. počítačů) bude rozhodně vyžadovat organizační změny ve struktuře štábu.

Období plánování další operace předpokládá nutně i zvýšenou aktivitu orgánů a prostředků průzkumu na všech stupních, štábu vševojskových svazků, raketových vojsk a týlových štábů, útvarů a zařízení.

Hlavním úkolem průzkumných prostředků všech druhů vojsk je připravit včas hodnověrné a pokud možno nejúplnější podklady pro rozhodnutí velitele armády na další operaci. Za nejdůležitější zprávy nutno považovat údaje o množství, rozmístění a přísunu na bojiště prostředků hromadného ničení nepřítele před frontou armády, v hloubce sestavy nepřítele na směru předpokládaného hlavního úderu armády v nové operaci a znalost těch prostředků hromadného ničení nepřítele, které mohou do pásma útoku armády působit. Úsilí orgánů průzkumu musí být zaměřeno i na zajištění skladů atomové munice a způsobů jejího přísunu do těchto skladů a z nich do prostorů bojového rozmístění raketových prostředků nepřítele a pochopitelně, i k ničení jak munice, tak odpalovacích zařízení. Údaje o zbraních hromadného ničení nepřítele musí dát co nejúplnější kvalitativní podklady pro výpočet poměru sil v raketových jaderných prostředcích. Při hodnocení situace nepřítele velitelem armády (náčelníkem průzkumu) je nutné vycházet, kromě pečlivého zhodnocení možností použití a manévru raketových jaderných prostředků nepřítele, i z možností jeho vojsk v dotyku a hlavně jeho hlubokých záloh a to nejen v pásmu útoku armády, ale i před pásmy útoku sousedních armád. Při plánování použití prostředků průzkumu v dalších operacích nutno počítat na západním válčišti i se součinností s partyzánskými skupinami na území nepřítele.

Zvýšená aktivita štábů vševojskových svazků by měla spočívat v častějším podávání zpráv a hlášení o situaci štábu armády a to zvláště u těch svazků, které plní hlavní úkoly při dokončování první operace a také od těch svazků, které budou zasazeny při přechodu do následující operace. Štáb armády musí dostat od svazku pokud možno nej přesnější údaje o situaci a o jejich bojeschopnosti. Důležité jsou i zprávy o nepříteli, o jeho zbraních hromadného ničení, o charakteru činnosti jeho vojsk v dotyku, a zálohách, zvláště tankových. Význam mají i čerstvé zprávy o terénu a jeho zamořených pásmech.

Cvičení ukázalo, že v období dokončování první operace a v průběhu plánování další operace je nutné zabezpečit téměř plynulé získávání zpráv o situaci a to tak, aby velitel a štáb armády měl kdykoli k dispozici, co možná nejúplnější a nej přesnější údaje o situaci nepřítele, vlastních vojsk a o terénu. Proto získávání těchto údajů se nesmí stát jen záležitostí štábu armády, ale větší iniciativu v tomto směru musí vyvinout hlavně štáby svazků. K tomu však nutno ještě podotknout, že jde především o kvalitu zpráv podávaných od svazků štábu

armády. Tyto závažné skutečnosti si musí příslušní funkcionáři štábů svazků uvědomit a k této zásadní povinnosti vést všechna oddělení štábu svazků a kvalitněji než dosud připravovat styčné důstojníky.

Uvedené problémy metodiky práce štábu armády při plánování další útočné operace ukazují, že nebude vždy možné postupovat podle předem připraveného „receptu“. Snaha dodržovat a lpět důsledně na nějakém předem připraveném postupu vede nutně k šabloně, která se pak při práci štábu v konkrétních podmínkách projeví nutně nepříznivě.

Náročné úkoly plánování další operace při současném řízení vojsk je schopen splnit jen dobře připravený a sladěný štáb a metodu jeho práce určuje vždy daná konkrétní situace štábu i vojsk.

Zkušenosti z našeho cvičení dále ukazují, že k doručování rozkazů a nařízení není účelné určovat zvláštní důstojníky štábu, jak uvádějí autoři článku. Naopak, je účelné, aby tyto úkoly plnili i nadále převážně směroví důstojníci, určení zpravidla na delší dobu za jedním a týmž svazkem a nejlépe znalých situace svěřených jim svazků. Avšak v některých případech bude účelné, nebo dokonce nutné, aby úkol veliteli svazku pro delší operaci předal osobně velitel nebo náčelník štábu (NOO) armády. Může tomu být tak zpravidla u svazků zasazovaných na směru hlavního úderu. Takový způsob předání úkolu svazkům je možné uskutečnit při výjezdech (letech vrtulníkem) velitele (NŠ) armády ke svazkům prvního sledu nebo při zasazování svazků druhého sledu (nebo nově přidělených) do prvního sledu před zahájením plnění úkolů těmito svazky v další operaci. V těchto případech bude zpravidla nutné organizovat součinnost mezi některými svazky prvního sledu, zasazovanými svazky z hloubky a s raketovými útvary a jednotkami. Výjezdu velitele (NŠ) armády ke svazkům se zúčastní v tomto případě omezený počet příslušníků štábu armády, kteří se podílejí na organizaci součinnosti.

Vyskytnou se i takové případy, že úkol svazku pro delší operaci může převzít velitel svazku s některými funkcionáři štábu svazku přímo na velitelském stanovišti armády, kde je pak možné současně i organizovat součinnost.

Za řízení vojsk i za plánování další operace odpovídá velitel armády. V prvním údobí plánování — před rozhodnutím — je nutné vytvořit ve štábu armády takové podmínky pro velitele armády a některé další funkcionáře štábu, aby mohli pokud možno nerušeně zpracovat rozhodnutí. Náčelník štábu armády v tomto období připravuje veliteli nezbytné podklady pro rozhodnutí a prostřednictvím operačního oddělení zabezpečuje úzkou součinnost všech složek štábu a především těch, které ovlivňují a řídí činnost vojsk. Po rozhodnutí velitele armády je účelné, aby další práci při plánování další operace řídil náčelník štábu. Velitel armády má pak možnost nejen velet vojskům, ale i ovlivňovat práci té části štábu, která dokončuje plánování nové operace. **V žádném případě však nelze připustit, aby velitel armády a ostatní hlavní funkcionáři štábu armády v údobí plánování nové operace podcenili význam velení a řízení vojsk při dokončování první operace.**

Základem plánování další operace je včasné a reálné rozhodnutí velitele armády. Kromě podkladů obsažených ve směrnici a nařízeních velitele a štábu frontu, slouží jako podklady pro rozhodnutí a plánování údaje o nepříteli, situaci vlastních vojsk, o terénu a další potřebné údaje. Na první pohled není zřejmý rozdíl proti podkladům pro plánování první operace. Rozdíl však spočívá v tom,

že kromě úkolu daného armádě pro další operaci, jsou všechny ostatní hlavní podklady (hlavně údaje o situaci nepřítele a vlastních vojsk) činitelem velmi proměnlivým, který podléhá stálým změnám v průběhu dokončování první operace a proto podstatně ovlivňuje jak rozhodování velitele, tak i plánování další operace a má vliv i na určení metodiky práce štábu. Tuto skutečnost je nutno si plně uvědomit při hodnocení situace velitelem armády v průběhu přijímání rozhodnutí. Nerespektování této zvláštnosti by mohlo velmi nepříznivě ovlivnit plynulý přechod vojsk do následující operace. V důsledku možných změn ve vývoji situace při dokončování první operace je nutné počítat s několika variantami přechodu do další operace a tyto varianty zahrnout do plánu operace. Otázkami plánování další operace se dále podrobně zabývat nebudu, protože na ně bylo poukázáno již v předcházející části a jsou dosti podrobně rozvedeny v původním článku. Znovu však pokládám za nutné podtrhnout význam včasného vytvoření zásob jaderné munice u armádních a divizních prostředků a hlavně jejich efektivní využití k vytvoření co nejpříznivějších podmínek pro nepřetržitě pokračování frontové operace. Proto základem rozhodnutí velitele armády pro další operace je rozhodnutí o použití raketových jaderných prostředků. Z něho je pak nutno vycházet při stanovení úkolů svazkům a při organizaci všech ostatních opatření, která nutno zplánovat k zabezpečení plynulého přechodu do další operace a k jejímu úspěšnému provedení.

Před zahájením další operace a také v jejím průběhu je nutné počítat s tím, že se sestavy armády budou odnímány některé původní svazky a armádě budou podřizovány jiné svazky ze zálohy velitele fronty, nebo od sousedních armád. Požadavek, vytyčený autory o organizaci styčné skupiny, která by organizovala předání — převzetí těchto svazků, je zcela oprávněný. V průběhu cvičení se ukázalo, že tento odpovědný úkol nelze uložit jen směrovému důstojníkovi, který sám není schopen jej splnit. Do této styčné skupiny je nutné zařadit kromě směrového důstojníka také týlové a materiální funkcionáře, jejichž hlavním úkolem bude hlavně prověřit, upřesnit nebo seznámit se se skutečným stavem bojeschopnosti přejímaného (předávaného) svazku. Základní materiálové podklady a ostatní údaje o bojeschopnosti svazku musí sestavit štáb svazku a tyto musí být přiloženy k protokolu o převzetí a předání. V opačném případě se stane proces předávání a převzetí svazku jen formální záležitostí, což je nepřípustné. Proto do čela styčné skupiny by měl být určen odpovědný důstojník operačního oddělení štábu armády (zástupce náčelníka operačního oddělení, popřípadě některý z náčelníků skupin operačního oddělení). K rychlému převzetí (předání) je účelné použít předem připravených vzorových dokumentů protokolu o převzetí (předání) svazku a příloh (jejichž obsah by měl znát i štáb svazku) a s nimiž se musí po ukončení převzetí (předání) seznámit všichni příslušní funkcionáři štábu armády.



Otázky **velení další armádní operace** jsou v článku dostatečně vysvětleny a správnost závěrů potvrdil konečně i průběh našeho cvičení. Přesto považuji za nutné zdůraznit význam a důležitost nepřetržitého průzkumu a ničení nepřátelských ZHN, hromadného použití vlastních raketových jaderných prostředků a důsledného využívání mezer v sestavě nepřítele v rychlém tempu — bez odporu — především tankovými svazky. Tím lze dosáhnout snadné ohrožení boků a

týlu nepřátelských vojsk v dotyku a přinutit je k ústupu, ale také znemožnit nebo podstatně ztížit manévry nepřátelských záloh a jejich překvapivého ničení. Nevyužívání mezer v sestavě nepřítele, kterých bude v operační hloubce a po hromadném použití raketových jaderných prostředků dostatek, nás zbavuje možnosti rychlého rozvíjení útoků svazků na směrech a zvyšuje i možnosti napadení vlastních vojsk zbraněmi hromadného ničení nepřítele.

Dále bych chtěl zdůraznit požadavek smělého použití raketových jaderných prostředků a rozhodného velení při odražení protiúderů silných nepřátelských záloh a nutnost rychlého ničení obklíčeného nepřítele. Vytvoří-li se nepříznivá situace ohrožením některého boku armády silnějším uskupením nepřítele, bude účelné, aby na tomto směru velel osobně velitel armády. Síly nepřítele, které se dostanou po odražení protiúderu do obklíčení je nutné ihned zničit jadernými údery a umožnit vlastním vojskům přejít do aktivní činnosti k dalšímu rozvíjení operace. Důležitou povinností štábu armády je také zabezpečit manévry raketových útvarů a jednotek v průběhu další operace. Jeho zabezpečení vyžaduje včas vyčleňovat potřebné síly a prostředky zpravidla z motostřeleckých jednotek a útvarů svazků druhého sledu.

Z á v ě r.

Plynulý přechod armády z jedné útočné operace do další operace bez operační přestávky je v soudobých podmínkách umožněn především existencí raketových jaderných prostředků a jejich účinky. Plánování a organizace těchto operací je velmi složité vzhledem k rychle se měnící situaci v období dokončování předcházející operace, jejíž úspěšné dokončení vytvoří současně důležité předpoklady úspěchu následující operace. Operační uskupení armády pro přechod do následující operace bude proto vytvářeno postupně a rovněž postupně budou přecházet jednotlivé svazky armády k zahájení následující operace.

Základem plánování je včasné a reálné rozhodnutí velitele armády a na jeho základě stanovené úkoly raketovým vojskům, vševojskovým svazkům, a ostatním armádním prostředkům, které se doručují vojskům včas podle vývoje situace. Metodiku práce štábu armády při plánování je nutno určit na základě dané konkrétní situace štábu i vojsk.

Ve vedení další operace půjde především o upevnění iniciativy získané v předcházející operaci. To předpokládá opět hlavně efektivní použití raketových jaderných prostředků a využití jejich účinků vojsky, jakož i smělý a rozhodný manévry vojsky k rychlému zničení nepřítele zbaveného iniciativy.

K otázkám bojového použití raketových útvarů a dělostřelectva ve druhé armádní operaci

Podplukovník Milan Novotný, major Emil Sovák

V článku chceme doplnit práci podplukovníka Neugebauera, která rozebírá některé otázky plánování bojové činnosti raket a dělostřelectva ve druhé armádní operaci. Naše zkušenosti z poslední doby ukazují, že je nutno zabývat se ještě řadou neméně závažných, aktuálních problémů a otázkami, jak je promítnout do praxe. Jde v zásadě o tyto otázky:

a) nutný počet pracovníků štábu dělostřelectva pro plánování druhé operace a řízení první operace (při současném obnovování pracovní schopnosti celého štábu dělostřelectva armády);

— současný stav mechanizace a automatizace štábních prací, hlavně v oblasti informace o situaci, utajení velení a v možnostech rychlého předání potřebných rozkazů a nařízení hlavně raketovým vojskům a zařízením zasobujícím tyto útvary jadernou municí;

— požadavek uspořádání pracoviště štábu dělostřelectva armády vzhledem k nutnosti souběžného plánování nové a řízení probíhající operace.

b) formy plánování druhé operace;

— zabezpečení armády raketami pro druhou operaci za předpokladu, že nebude v první operaci spotřebován plný počet přidělených raket, bude docházet k odevzdávání a k přebírání svazků a tím i k přesunu a přísunu různých počtů vojenských raket;

— použití jaderné munice pro zabezpečení průlomu opevněného rajónu armádou.

K bodu a) Vycházejíce ze současných zásad plánování a vedení první a

druhé armádní operace, docházíme k těmto hodnotám:

— hloubka první operace
kolem 400—500 km i více;

— hloubka druhé operace
kolem 400 i více kilometrů.

Průměrná hloubka obou operací je tedy zhruba asi 800 km. Časově to představuje minimálně 8—10 dní prakticky nepřetržitého boje za přímého řízení štábu dělostřelectva armády. Uvedená hloubka rovněž znamená, že VS armády se přemísťují na vzdálenost v průměru 100 km i více, tedy prakticky každou noc. Fyziologicky je dokázáno, že průměrně odolný člověk je schopen plného kvalitního výkonu po dobu dvou dní, dále jeho výkon velmi rychle klesá. Zaváděním stále složitější a výkonnější techniky do výzbroje armád neustále stoupají požadavky na duševní práci zvláště ve vyšších štábech a mnohdy na její kvalitě bude záležet úspěch či neúspěch celé operace. To ovšem vyžaduje, aby zabezpečení kvality práce na štábech řídících bojovou činnost byla věnována náležitá pozornost.

Pomineme-li období plánování první operace, které bude zpravidla uskutečněno za plného soustředění všech

pracovníků štábu dělostřelectva armády většinou v míru, bude vlastní řízení operace vyžadovat tyto nejnutnější počty pracovníků:

— **informační skupina**, jejímž úkolem je získávat zprávy od podřízených štábů, organizovat vzájemnou součinnost s informační skupinou operačního oddělení štábu armády, podílet se na zpracování poměru sil a přeskupení vojsk na operačním odělení armády, zpracovávat nařízení pro OPZHN pro přímo podřízené svazky (jednotky), předkládat náčelníkovi dělostřelectva návrhy na použití a opatření u APTZ a hlavního dělostřelectva, pro tyto jednotky vyhodnocovat radiační situaci a navrhnout opatření, podávat hlášení štábu dělostřelectva frontu, informovat o situaci ZNS a PVS armády, vyhodnocovat hlášení od podřízených, vést stavy u podřízených a jejich ztráty, přehled o ozáření jednotek a záznam o použití bojových filtrů, vést výkazovou mapu štábu dělostřelectva a vysílat podle potřeby styčné důstojníky jak k podřízeným tak k nadřízenému, vyžaduje obsadit zhruba **čtyřmi důstojníky** štábu. Vezměme jen jeden úsek její práce. Podle zkušeností, získaných z řady cvičení, bylo nutno dešifrovat za 24 hodin kolem 60 zpráv (v průměru 8—10 zpráv krát 6—7 svazků = 60) o průměrném obsahu 30 a více skupin čísel, zašifrovat pak minimálně také 60 i více zpráv. To znamená celkem asi 120 a více zpráv za 24 hodin. Kalkulujeme-li v průměru na jednu přijatou i odeslanou zprávu dobu minimálně (vzato ze zkušeností) 10 minut práce jednoho pracovníka, pak to znamená 1200 minut čistého času denně, tj. 20 hodin práce spojené denně pouze s prací na šifrovacích pomůckách (a to neuvažujeme, že řada zpráv je různými vlivy zkomolena a tedy další časové zdržení). Uvedená čísla jsou sama důkazem toho, že tu

to práci nemůže vykonávat jeden pracovník (vzhledem k možnostem lidského organismu) a je nutné, aby se touto prací zabývali na štábu dělostřelectva trvale dva důstojníci. Z uvedeného výčtu dalších úkolů je zřejmé, že počet pracovníků této skupiny (4) je zcela odůvodněn;

— **skupina pro řízení palby raket (plánovací)** bývá zpravidla obsazena **třemi pracovníky**, jejichž úkolem je především řídit bojovou činnost raketových jednotek a útvarů armády po všech stránkách, sladovat vzájemně činnost raketových jednotek a útvarů a hlavního dělostřelectva, vydávat veškerá nařízení podřízeným raketovým jednotkám, organizovat součinnost s plánovací skupinou operačního oddělení armády, chemickým, ženijním, topografickým oddělením a oddělením vojska PVO armády, zpracovávat příspěvky do rozkazu velitele armády, Plán bojového použití raket a dělostřelectva armády a veškerá nařízení náčelníka dělostřelectva v plánovacím období, předkládat náčelníkovi dělostřelectva návrhy na použití a opatření u raketových jednotek, vést přehled o jaderných prostředcích armády, vyhodnocovat radiační situaci pro raketové jednotky, plnit veškeré povinnosti skupiny pro řízení palby raket a vydávat pokyny pro zásobování raketových útvarů jadernou municí. Význam úkolů, plněných raketovými vojsky vyžaduje, aby tato skupina byla trvale v pohotovosti, schopna splnit veškeré úkoly na ní kladené (zvláště vydání povelu pro úder) v co nejkratším čase a co nejpřesněji (většinu prací spojených s velením nutno vzhledem k vyloučení jakýchkoli chyb zdvojit);

— **průzkumná skupina**; jejím úkolem je v úzké součinnosti se vševojskovým oddělením průzkumu zabezpečit náčelníkovi dělostřelectva dosta-

tečné podklady pro úder raketovými prostředky a palbu hlavnového dělostřelectva, mimo to musí organizovat a řídit topografické a meteorologické zabezpečení raket i hlavnového dělostřelectva, řídit činnost styčných orgánů dělostřeleckého průzkumného letectva, udržovat těsnou součinnost s informační a plánovací skupinou štábu dělostřelectva, zpracovávat veškerá nařízení pro přímo podřízený průzkumný dělostřelecký oddíl, nařízení pro dělostřelecký průzkum u armády a tento řídit a organizovat, vyhodnocovat a zpracovávat letecké snímky dodané dělostřeleckým průzkumným letectvem atd. Je nasnadě, že ke splnění tohoto množství úkolů jsou zapotřebí minimálně dva důstojníci kádrového stavu (za předpokladu plného využití personálu průzkumné ústředny pzdo);

— **spojovací skupina** je odpovědná za zabezpečení neselhávajícího spojení zvláště s raketovými jednotkami, organizuje úzkou součinnost se spojovacími odděleními štábu armády, zabezpečuje a organizuje i vnitřní spojení štábu dělostřelectva v rámci štábu armády, zpracovává podklady pro organizaci spojení u podřízených dělostřeleckých a raketových útvarů a jednotek. Ke splnění těchto úkolů je v této skupině třeba dvou důstojníků spojovacího vojska.

Celkem tedy vyžaduje řízení první útočné operace, aby na štábu dělostřelectva armády na VS bylo trvale k dispozici alespoň 11 vlastních pracovníků, kromě náčelníka štábu a náčelníka dělostřelectva. Zástupce náčelníka dělostřelectva s jedním důstojníkem mimo to bude zpravidla trvale pracovat na PVS armády. K zabezpečení minimálního odpočinku pracovníků, dále pak k nahrazení důstojníků, odeslaných jako styčných atd., je třeba mít k dispozici minimálně

další dva důstojníky. Celkově tedy ke kvalitnímu plnění úkolů první operace si obsazení dělostřelectva armády vyžádá alespoň 17 kádrových důstojníků. Dva důstojníci (posledně uvedení) jsou bezpodmínečně nutní i pro další činnost, tj. **pro plánování druhé operace**. Toto musí probíhat souběžně s řízením první operace, tedy bez narušení plnění úkolů první operace. K vlastnímu plánování jsou zhruba třeba za řízení náčelníka štábu dělostřelectva právě asi dva důstojníci. Není tedy třeba, podle našeho názoru, vytvářet při plánování druhé operace ze štábu dělostřelectva dvě skupiny, nýbrž provádět toto vyčleněnými dvěma důstojníky souběžně. Mimo vlastní plánování zabezpečí tyto důstojníci, aby rozhodnutí velitele bylo doručeno svazkům (arb, ptb) a zajistí u nich jeho provedení.

Je pochopitelné, že úzká součinnost mezi touto skupinou, řídící první operaci, je bezpodmínečně nutná. Tuto funkci bude především plnit náčelník štábu dělostřelectva, který musí mít dokonalý přehled o obou současně plněných úkolech.

Splnit tedy úspěšně všechny úkoly, související s řízením a plánováním obou armádních operací si včetně náčelníka dělostřelectva vyžádá minimálně 17 kádrových důstojníků. Jak ukázalo armádní operační cvičení s uvedenou tematikou, je tento požadavek zcela oprávněný a reálný.

Srovnáme-li nyní tento logický požadavek se skutečnými počty, dojdeme prakticky k závěru, že štáb dělostřelectva za současného obsazení není schopen plánovat a řídit dvě operace.

Myšlenka doplnění štábu dělostřelectva armády na uvedený počet důstojníků štábu armádní kanónové brigády, uvedená v článku pplk. Neugebauera, řeší vzhledem k možnostem otázku částečně (počet štábních dů-

stojníků kanónové dělostřelecké brigády je malý, část jich nutno ponechat pro řízení činnosti kdb a mimo to je nutno mít i zálohu důstojníků k doplnění, popřípadě náhradě ve štábech dělostřelectva svazku. Konečně i kvalifikace těchto pracovníků neodpovídá potřebám štábu dělostřeleckých armád). Proto je bezpodmínečně nutné hledat jiné cesty, které vyváží tento nedostatek pracovníků. Vidíme dvě možné.

Jednak je to cesta **doplnění štábu** dělostřelectva armády pracovníky akademii a voj. kateder (tito předurčení důstojníci by ovšem museli být u štábu armády školeni a zúčastňovat se i některých štábních nácviků a velitelsko-štábních cvičení). A pak je zde druhá cesta **mechanizace a automatizace** štábních prací. Podíváme-li se hlouběji na tento problém a postihneme-li při tom všechny souvislosti, dojdeme k závěru, že **dochází k vážnému rozporu mezi tempem rozvoje zavádění potřebné techniky do štábní práce a na druhé straně s tendencí snižovat počty štábních pracovníků na minimum**. Požadavek soudobé operace velet malými, operativními skupinami lidí na všech stupních je sice prakticky uskutečňován, ale to, co by mělo tuto operativnost, rychlost a přesnost práce zabezpečovat — tj. soudobá technika, bez které se tyto skupiny neobejdou, zůstává stále velmi daleko za současnými požadavky.

Zavádět moderní prostředky do výzbroje armád znamená prosazovat a zavádět i progresivní metody jejich řízení a efektivního využití. Cíle, které za těmito metodami spatřujeme jsou především tyto:

- rychlost a trvalá spolehlivost práce;
- požadavek maximálního utajení velení;
- maximální odstranění manuální

práce pracovníků štábu, jako je pracné kódování a dekódování zpráv, kreslení map a oleát a náčrtů všech druhů;

— rychlost a hodnověrnost v předávání rozkazů a nařízení podřízeným i hlášení nadřízeným;

— zamezit odtahování velitelů a štábů všech stupňů od jejich hlavního úkolu takticky se rozhodovat a velet jednotkám právě plným využitím soudobé techniky.

Podívejme se na některé problémy, typické pro druhou operaci, které naši úvahu potvrzují.

Předpokladem pro přípravu přesného a účinného jaderného úderu je přesná znalost situace na bojišti jak z hlediska zpráv o nepříteli, tak i o vlastních vojskách tak, aby nedošlo k jejich ohrožení úderem. Současně používaný systém slovního vyjádření informace dnes již plně nevyhovuje jednak vzhledem k poměrně zdoluhavé cestě od vojsk ke štábům (tím ztráta časovosti zprávy), ale i nezabezpečuje dostatečnou hodnověrnost zprávy. Tato okolnost může zvláště při střetných bojích, z nichž se prakticky celá druhá operace převážně skládá, vážně narušit řízení palby raket štábem dělostřelectva armády. Vždyť provedeme-li krátkou kalkulaci a praxe to potvrzuje, zjistíme, že proniknutí hlášení mezi stupněm prapor-armáda trvá zhruba 60 minut (upřesňování situace na jednotlivých stupních, kódování zpráv, spojovací možnosti atd.). Za tuto dobu nám tanky dostoupí 6–8 km a tak je tato zpráva vlastně dobrá už jen k registraci.

Předpokládejme dále, že je nutno k zabezpečení boje prvosledových jednotek použít armádní raketu 20 kt na délce střelby 120 km. Protože nutná bezprostřední vzdálenost pro osoby v tancích v tomto případě je 4 až

5 km, je prakticky vyloučeno tento úder před vojska provést, protože je nutné započítat dále ještě 30–60 minut práce štábu dělostřelectva armády a raketové jednotky (schválení úderu velitelem armády, předání povelu, provedení úderu). K bezprostřední podpoře vojsk může **být tedy armádní raketa v současných podmínkách těžko použita**, a proto nutno divize vybavit množstvím vojskových raket, aby byly schopny samostatně plnit úkoly.

Obdobná je i situace obrácená, kdy je nutno vydat podřízeným nutná nařízení, **která nestrpí odkladu**. Předpokládáme, že velitel armády nařídí provést úder vojskovou raketou 10 kt na zjištěný oddíl dělostřeleckých raket HONEST JOHN, rozmístěný 6 km od linie fronty. Cíl zjistil dělostřelecký průzkumný letec a předal štábu dělostřelectva armády jeho souřadnice za dobu 5 minut od jeho zjištění. Kalkulujeme-li, že rozhodnutí o úderu a zpracování nařízení pro svazek, popřípadě přímo oddílu vojskových raket potvrzuje za optimální situace 10 minut, dále pak vlastní úder si vyžádá 10 minut, je celková doba nutná 25 až 30 minut. Za tuto dobu

— překonají tanky a pěchota vzdálenost 3–4 km a pak je úkol jednak nutno (vzhledem k bezpečnostní vzdálenosti), ale i výhodnější plnit hlavně dělostřelectvem (tanky), pokud toto je v daném prostoru dostřelem k dispozici;

— pravděpodobnost zasažení tohoto cíle bude vzhledem k době úderu od zjištění cíle velmi malá a prakticky nebude vůbec efektivní tento úder provést.

Z těchto několika příkladů lze vyvodit **asi tyto závěry**:

— jeví se naprostá nutnost hledat nové metody a prostředky získávání přesných a rychlých informací

o situaci od vojsk k zabezpečení splnění úkolů raketovými vojsky;

— dosavadní metody a pomůcky utajeného velení nejsou již schopny zabezpečit rychlost a operativnost velení, nehledě také k tomu, že po určité fyzické opotřebovanosti pracovníků štábu dochází často k omylům při práci na pomůckách a jeví se tedy nutnost jejich nahrazení dokonalejšími technickými prostředky;

— při zpracování hlášení a různých údajů na mapách dochází rovněž k řadě nepřesností, které mohou v některých případech ovlivnit použití jaderných úderů hlavně vojskovými raketami a je třeba hledat a zavádět hodnověrnější metody přenosu záznamů na mapách štábů.

To vše ve svém důsledku nejen zrychlí činnost, ale povede i k podstatnému snížení potřeby štábních pracovníků na úrovni současných počtů štábů. Mimo to se tyto změny z kodovacích orgánů ve skutečné pracovníky štábu.

V neposlední řadě bude správné, budeme-li se i v budoucnu zabývat otázkou účelnosti a množství zpracovávané dokumentace na štábech vůbec. Ukazuje se totiž, že právě při zpracovávání dokumentů (více méně manuální práce) dochází ke značným časovým ztrátám.

Těž současné uspořádání pracoviště nevyhovuje potřebám řízení vojsk, ale i souběžného plánování první a druhé operace.

Vlastní zkušenosti a názory na tuto otázku jsme podrobně rozebrali ve Sborníku MNO/VD č. 1/1963, při čemž jsme sledovali několik cílů:

— ukázat, že tendence odsunutí pracoviště štábu raketových vojsk a dělostřelectva armády od stanoviště velení na větší vzdálenost (2–3 km) jsou v zásadě nesprávné;

— vhodným umístěním a spojením

mobilních pracovišť v jeden celek a účelným uspořádáním uvnitř těchto pracovišť dosáhnout co nejmenší ztráty času hlavně při řízení boje a operace a i zlepšit součinnost mezi jednotlivými skupinami štábu raketových vojsk a dělostřelectva armády;

— vyřešit otázku spojení, které patří stále mezi nejsložitější;

— a konečně i při tom vyjít z daných materiálních i finančních možností a upravit pracoviště tak, aby to bylo i v silách štábu armády.

Přesto však toto řešení nepokládáme za konečné a máme za to, že zvláště vojenskovědecká pracoviště i výzkumné ústavy by měly k tomu říci své slovo.

K bodu b) Několik slov k vlastnímu plánování druhé armádní operace. Toto se podstatně liší od plánování první operace (což nesouhlasí s názorem pplk. Neugebauera). Především v tom, že:

1. není znám přesný počet úderů, které budou přiděleny;

2. není známa výchozí sestava raketového vojska a dělostřelectva pro další operaci (což nesouhlasí s názorem pplk. Neugebauera).

3. dokumentaci nutno i v průběhu zpracování neustále upřesňovat podle situace;

4. nutno řešit předávání a přebírání posilového dělostřelectva;

5. čas na plánování je podstatně kratší.

Připomínky k jednotlivým bodům:

ad 1. Většinou při zahájení plánování není znám přesný počet jaderných úderů, který bude k dispozici pro druhou operaci. Vyplývá to z toho, že jaderné údery, které zbudou z první operace se do přídele započítávají (a počet úderů, které zbudou není znám, plánujeme-li tak, že máme před sebou ještě den boje z první operace, což znamená delší možnou spotřebu). Vyplývá z toho řada upřesňování (a

i zmatků, zvláště když jsme tuto zásadu neznali a tak jsme se stále nemohli dopočítat — byly nám totiž na další operaci přidělovány rakety, které jsme už měli) ze stupně front (tomu opět mění přiděl HV podle úspěchu jednotlivých frontů) a tak skutečný počet raket a doby i osy jejich přísunu byly známy až v průběhu prvního dne druhé operace. A to znamenalo znovu upřesňovat rozdělení a použití. Zde je třeba opravdu úzkou součinnost všech, kteří mají s raketaми co dělat: náčelníka raketových vojsk a dělostřelectva, skupiny zbraň hromadného ničení operačního oddělení, náčelníka oddělení raketového a dělostřeleckého vyzbrojování, aby nedocházelo ke zbytečným nedorozuměním.

Další složitost vzniká při předávání svazků jiné armádě. Zde bude nejvhodnější řešení, aby byl svazek předán i s jadernými údery které má, tyto byly počítány na vrub přebírající armády a předávající armádě byly přisunuty na to konto nové. Odsun raket od svazku a včasný přesun jinému v dynamice boje je na papíru sice hladce proveditelný, méně již v praxi uvědomíme-li si stav, jaký bude na komunikacích. Rovněž evidencně je tato otázka dobře řešitelná.

Ještě jednu zásadu je zde třeba zdůraznit. **Maximum vojskových raket předat ihned oddílům vojskových raket** tak, aby divize byla co nejvíce samostatná, neboť čím více bojujeme v hloubce, tím více jdou většinou jednotlivé divize na oddělených směrech, od sebe mnohdy značně vzdálených, což značí, že fronta armády se značně rozšiřuje. Z toho vyplývá samozřejmě řada problémů, které jsou spojeny s přísunem raket k oddílům v průběhu boje (velké vzdálenosti pro přísun, větší pravděpodobnost jejich zničení při nesouvislé frontě, problémy spo-

jené s určování místa převzetí, uvolňování komunikací pro přesun atd.).

I počet vojskových raket je zde třeba poněkud zvýšit event. na úkor armádních (min. 4—5 na divizi v prvním sledu a operaci), tak, jak o tom bylo hovořeno už v první části článku. Vzhledem k nepřesné prostorové i časové znalosti situace nebude moci velitel armády většinou účinně svými prostředky zasáhnout přímo před frontu ve prospěch bojujících divizí (na taktické prostředky ZHN, na taktické zálohy atd.), a tak třeba zvýšit jejich palebnou sílu.

ad 2. Při zpracování plánu bojového použití v nové operaci je výchozí situace zvláště raketových vojsk, ale i PTZ vlastně jen předpoklad (opět proto, že je plánována 24 hod. i více předem) a teprve průběh dalšího boje ukáže, jaká bude skutečná. Veškerou činnost dělostřelectva třeba ovšem řídit tak, aby pokud to vševojsková situace dovolí, bylo **plánované sestavy dosaženo**. Souvisí s tím totiž řada otázek, jako je :

— respektování předurčených vyhrazených prostorů pro raketové jednotky. Mají-li tyto zaujmout neplánované prostory, a ty nejsou rozměrově právě malé, je s tím spojena řada otázek s vyvedením vojsk, které v nich už jsou atd. ;

— otázka topografického zabezpečení. Toto je na stupni armády dohovořeno přesně co do prostoru a předpokládaného času s topografickým oddělením. Má-li se měnit, je nutno uskutečnit řadu dalších dohod a vydat množství doplňkových nařízení, která vnášejí většinou do dohovořené součinnosti zmatek ;

— přesuny raket. Jsou plánovány předem časově a prostorově do určitých míst. Změní-li se prostory je s tím spojena řada problémů, uvedených dříve atd.

Snahou bude v nové sestavě **před-sunout raketové útvary co možná dopředu tak, aby armáda začínala operaci v co nejvýhodnější sestavě a nikoli na maximálním dostřelu svých hlavních palebných prostředků**. K tomuto požadavku nutno samozřejmě přihlídnout při dokončování první operace.

Vážný vliv na sestavu bude mít i to, že úkol armády bývá často až v posledním den první operace (tedy po vydání směrnice pro druhou operaci) znovu upřesňován (změna hranic, předání křídelní divize atd.), podle vývinu situace v rámci celého frontu nebo i více frontů. S tím opět souvisí řada otázek jako předávání raket, změny posilových prostředků atd.

ad 3. Z dříve uvedených okolností vyplývá, že **zpracovaná dokumentace bude upřesňována a doplňována**, což se samozřejmě projeví i v nařízeních podřízeným vojskům. Bude tedy systém práce takový, že během plánování budou vydávány podklady vojskům pro jejich plánování postupně formou dílčích nařízení (styční důstojníci, pojiťka) tak, jak budou štábem dělostřelecké armády zpracovány (upřesňovány) a teprve prakticky po skončení první operace a po zahájení druhé bude toto všechno stvrzeno v konečné formě písemným rozkazem.

ad 4. V otázce posilových prostředků se plně potvrdil názor, že **při předávání divize do podřízenosti jiné armádě, je nutno ji včas odebrat** (aby se z toho nestala frontová záležitost bez konce) **dělostřelecké posilové prostředky**, (které patří armádě). Tyto vyvést na směr, kde předvídáme zasazení divize, již chceme prostředky přidělit, event. dočasně ponechat v záloze pod vedení organického velitele (např. brigády, jedná-li se o oddíl kdb apod.).

Pro přebírání nové divize do vlastní podřízenosti je účelné mít na štábu

dělostřelectva armády **připraveno** několik svazků (3—4), jejichž obsahem jsou všechny potřebné dokumenty pro novou divizi, které jsou používány v rámci dělostřelecké armády jako:

— signální a hovorové tabulky s příslušnými směnnými prvky (v dostatečném množství);

— kódování map;

— nařízení pro spojení.

Taková příprava značně urychlí vlastní převzetí.

ad. 5. Čas na plánování vyplývá nakonec už ze samého způsobu plánování. Zatím co první operace bývá plánována už v míru, tedy v klidu a neomezené časové době a při zahájení nepřátelství je upřesňována je **druhá operace celá plánovaná v dynamice boje** podle výsledků první operace, což je samozřejmě mnohem složitější a časově náročnější tak, jak jsme některé problémy uvedli v předcházejících bodech.

V závěru ještě několik slov k **prolamování operačního pásma**. VM čís. 2/62 v úvodním článku hovoří o 40 až 50 úderech střední ráže, nutných k prolamování tohoto pásma v pásmu činnosti armády. Při praktickém cvičení jsme jich použili celkem 5 (4 provedl v náš prospěch front, 1 armáda) všechny v rozmezí 100—300 kt. Podle našich výpočtů byl tento počet postačující vzhledem k tomu, že pásmo nebylo souvislé co do vybudování i obsazení.

Cíle se volily podle vyhodnocení leteckého snímku, který dodal front několik hodin před provedením úderů. Údery byly uskutečněny časově **podle požadavků velitele armády** tak, aby jich plně mohlo být využito vojsky, ale aby současně byla zabezpečena bezpečnostní vzdálenost (zvláště výrazně zde vystupuje do popředí přesná znalost situace vlastních vojsk; proto je tato v období před úderem neustále upřesňována). Vážnou otázkou zde zůstává **výška výbuchu** pro tyto údery. Musí být volena co nejnižší (vzhledem k účinku na pozemní objekty a potřebnému Δ pč.) ovšem tak, aby nedošlo k takovému zamoření terénu, které by brzdilo vlastní činnost vojsk. Zde bylo nutno výšky výbuchu počítat v několika variantách v úzké součinnosti s ženijním a chemickým náčelníkem a pro výhodnější variantu se rozhodnout až podle postupu vojsk.

Konečně je samozřejmé, že údery frontu a armády musí si velitelé divízi doplnit vlastními údery na svých směrech podle potřeby a podle činnosti odporů.

Při hodnocení těchto několika otázek vychází najevo, a praxe to potvrdila, že je nutno vidět plánování i vedení první i druhé armádní operace štábem dělostřelectva armády v jednotě jako jeden úkol a pro jeho splnění vytvářet nutné předpoklady a podmínky.

ROZDĚLENÍ CÍLŮ MEZI RAKETOVÉ VOJSKO A LETECTVO

Podplukovník Josef Brož

Raketové vojsko, které se stalo jedním z hlavních palebných prostředků pozemních vojsk může vzhledem k dostřelu plnit část úkolu ve vzájemné součinnosti s letectvem nebo i samostatně. Společným jmenovatelem těchto druhů vojsk je vybojovat do zahájení operace palebnou převahu nad nepřítelem, tuto v průběhu operace udržet a zabezpečit vysoké tempo, hlavně tankovým svazkům. Při plnění tohoto úkolu nabývá zvláštního významu otázka průzkumu a v dalším pak rozdělení cílů mezi raketové vojsko a letectvo.

Uvedu možnou variantu rozdělení cílů mezi uvažované druhy vojsk, neboť otázce průzkumu bylo již věnováno několik článků v časopise *Vojenská mysl* z roku 1962.

Cíle a objekty k ničení nebo umlčení a to jak se zahájením operace, tak i v jejím průběhu určuje vševojskový velitel na základě:

- zámyslu a stanovení hlavních cílů operace;
- situace nepřítele na frontě;
- způsobu použití jaderných zbraní a chemických zbraní a jejich množství;
- počtu prostředků raketových vojsk a letectva.

Při plánování operace je proto třeba věnovat pozornost průzkumu a výběru cílů a jejich rozdělení mezi vykonavatele. Aby bylo dosaženo požadovaného poměru sil ve prospěch útočící strany, musí vševojskový velitel a jeho štáb určit, které cíle a objekty nepřítele (útvary, svazky, apod.) musí být zničeny do zahájení operace. K získání palebné převahy nad nepřítelem je bezpodmínečně nutné vhodnou organizací průzkumu odhalit a pak zničit prostředky jaderného napadení nepřítele. V první operaci počátečního období války přistupuje k tomu odlišnost v tom, že úder raketových vojsk a letectva budou plánovány na cíle, objekty, které se mohou vyskytnout v útočném pásmu a které budou později upřesňovány v průběhu zotřování situace.

Cíle mezi raketové vojsko a letectvo v rámci vševojskové armády rozdělí ve smyslu nařízení (směrnic) vševojskového velitele hlavní funkcionáři štábu raketových vojsk a dělostřelectva za účasti představitelů operační skupiny letecké armády. Pro podporu vševojskové armády na směru rozhodující činnosti se vyčleňují vzlety letectva. Úkoly letectvu pro vyčleněné vzlety určuje velitel letecké armády na základě rozhodnutí velitele frontu. Velitel vševojskové armády při dohovoru

s představitelem letectva koordinuje úsilí letectva co do času, prostoru a cílů. Letectvo použijeme v rozhodujících fázích operace jako např. v palebné přípravě, při odražení protiúderu, ničení operačních záloh apod. Tato zásada nevylučuje možnost neustále ničit prostředky jaderného napadení nepřítele a vést soustavný vzdušný průzkum.

Vševojskový velitel ovlivní rozdělení cílů mezi raketové vojsko a letectvo zpravidla tím, že ve svém rozhodnutí stanoví nebo i v pokynech přidělí, určitou skupinu cílů některému z těchto druhů vojsk.

Rozdělení cílů mezi raketové vojsko a letectvo má zabezpečit:

- maximální využití bojových vlastností a možností každého druhu vojska (jejich prostředků) vzhledem k předpokládanému průběhu operace, se zaměřením na ekonomické ničení cílů a objektů nepřítele;

- maximální bezpečnost letectva za letu k frontě a nad sestavou nepřítele;

K zabezpečení sladěné činnosti jsou příslušní představitelé těchto druhů vojsk povinni znát:

- bojový úkol vševojskového svazu v rozsahu nutném pro uskutečnění bojové činnosti;

- situace nepřítele na frontě s důrazem na cíle (objekty), které přicházejí v úvahu (popřípadě, které vševojskový velitel určil) pro ničení a jejich vlastností a možnosti;

- rozmístění vlastních prostředků, jejich palebné možnosti a vytvořené podmínky pro jejich použití zvláště v průběhu operace;

- úkoly, které plní ve prospěch daného svazu (za jaké situace) nadřízený štáb.

Přistoupí-li pak příslušníci obou druhů

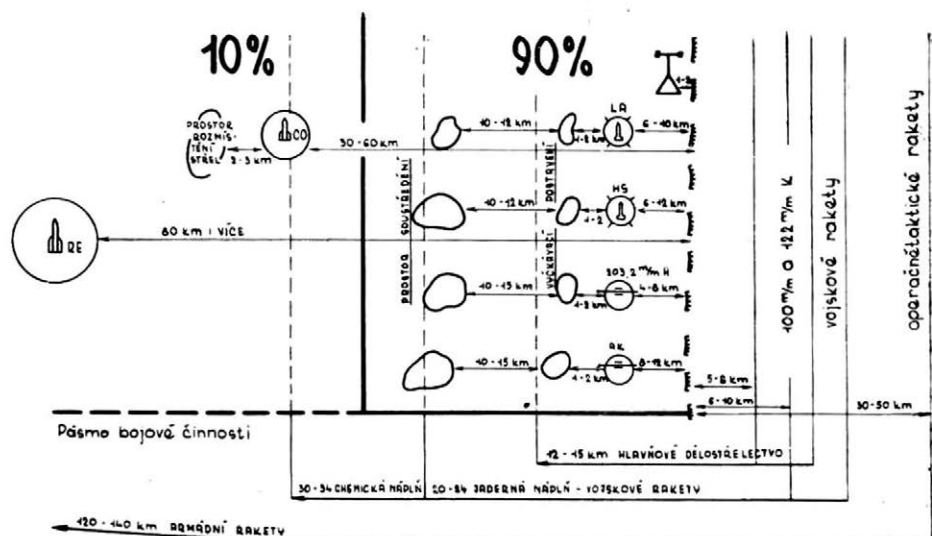
vojsk k plnění tohoto závažného úkolu, je třeba v první řadě shrnout všechny předpokládané úkoly v operaci a porovnat je s palebnými možnostmi vlastního druhu vojska. Dále je nutné přihlídnout k dosahu raketových prostředků a letectva a k cílům a čarám (prostorům), od kterých bude nepřítele ničit nebo umlčovat nadřazený štáb. Při rozdělení cílů je bezpodmínečně nutné brát v úvahu charakteristické vlastnosti obou prostředků a činnost protivníka. Podle bojové činnosti předpokládaného protivníka je známe, že jeho prostředky protivzdušné obrany působí již na přístupech k přednímu okraji fronty. Je to zvláště značný počet protiletadlových řízených střel různého typu, které jsou rozděleny do šířky a hloubky bojové se stavy nepřítele. Tak protiletadlové řízené střely typu NIKE HERCULES, vzhledem k účinnému dosahu a umístění tohoto systému v bojové sestavě, mohou působit před linií fronty 60–80 km a protivzdušné řízené střely typu AJAX a HAWK kolem 20 km. Docházíme k prvnímu uzávěru, že **k koordinaci cílů bude ovlivňována výše uvedenými požadavky a upřesňována podle počtu a umístění prostředků PVO nepřítele.** Z hlediska společné bojové činnosti musí tedy úder raketového vojska předcházet a do určité míry vytvářet úspěšnou bojovou činnost letectva, ničením prostředků PVO nepřítele. V pásmu polní armády USA při maximální šířce 180 km je asi 70 oddílů (23 oddílů PLRS a 47 oddílů PLD), což představuje 267 baterií, tj. asi 10 odpalovacích zařízení a hlavní na 1 km fronty. Z toho je vidět, že pro raketové vojsko je to úkol velmi odpovědný a rozsáhlý, **rozrušit systém protivzdušné obrany na předpokládaných (hlavních) směrech bojové činnosti letectva.** Z tohoto závažného závěru je nutné také vycházet při rozdělování cílů. Je proto bezpodmínečně nutné přidělit raketovým prostředkům k zničení takové cíle nebo objekty, které jsou zvláště chráněny systémem protivzdušné obrany. Vzhledem k možnému rozptýlení raket je současně vhodné přidělit raketovým prostředkům k ničení plošně, více méně stabilní cíle, umístěné pokud možno do $\frac{3}{4}$ maximálního dostřelu. Rovněž závažnost momentu překvapení s přihlédnutím na ten který cíl **vyžaduje zahajovat úder hromadně (při současném působení obou prostředků druhů vojsk) raketami.** Při takto organizovaném hromadném úderu vyplyne pro štáb letectva nutnost **vhodného časového navázání úderu letectvem**

na úder raketových vojsk. Z toho co bylo řečeno jeví se tedy nejvýhodnější varianta, provést úder např. **na nepřátelský svazek v prostoru soustředění jedním druhem vojska (raketami nebo letectvem).** V případě neodkladného současného úderu raketových vojsk a letectva na bojišti, lze ho uskutečnit jen na cíle, které jsou rozmístěny na odlehklých směrech. V podstatě je to proveditelné, budou-li úderu obou druhů vojsk prostorově vzdáleny. Přitom je bezpodmínečně nutné vyloučit působnost účinku jaderného úderu raketovými prostředky (tlaková vlna, světelné záření apod.). Současně musí být přihlédnuto k povětrnostním podmínkám v daném prostoru. I v této situaci je výhodnější časově diferencovat úder raketových vojsk a letectva. Konečně při společném úderu raketových vojsk a letectva na jeden cíl je možné připustit tu variantu, že raketami se rozruší hlavní systém protivzdušné obrany v daném prostoru, omezí pohyb svazku při určitém nahromadění sil nepřítele (za průchodu důležitými komunikačními uzly, přes přepravu, průmysky apod.) a pak s časovým odstupem udeřit letectvem. Letectvu je vhodné přidělovat k ničení v první řadě cíle menšího rozměru, vysoce pohyblivé, velké důležitosti a které je nutné ničit s větší přesností. Mohou být vyhrazeny **zájmové prostory, nebo pásmo odpovědnosti,** ve kterém lze očekávat výše uvedené cíle. Musí však být přihlédnuto k umístění systému protivzdušné obrany nepřítele v daném prostoru. Obdobně při prvním hromadném úderu v první operaci počátečního období války, úder strategických, operačně taktických a popřípadě křídlatých raket předchází úderu letectva. Tyto úder musí vytvořit vhodné podmínky pro úder letectva.

Jedním z hlavních úkolů vybojování palebné převahy nad nepřítelem je zničení prostředků jaderného napadení nepřítele. Podle plánu boje se zbraněmi hromadného ničení, který je zpracován vševojskovým štábem (mimo jiné za účasti představitele štábu raketových vojsk a letectva), vyplyne již základní rozdělení úkolů mezi prostředky raketových vojsk a letectva. Je to potřebný počet raket na ničení a tomu odpovídající počet pohotovostních baterií a počet vyčleněných vzletů. Současně bude určen způsob doplňkového průzkumu a spojení s jednotkami pro boj s prostředky

jaderného napadení nepřítele. K zničení (umlčení) prostředků jaderného napadení nepřítele bude v první řadě využito hlavnového dělostřelectva svazku (včetně posilového), budou-li zjištěny prostředky v jeho dostřelu. Tímto se chci vyjádřit k názoru plk. Bačkovského v časopise Vojenská mysl čís. 6/1962, který dospěl k závěru že hlavnové dělostřelectvo nelze použít k ničení (umlčení) ZHN nepřítele vzhledem k jeho nedostatku, malému dostřelu a velké spotřebě střeliva. Vševojskový svazek je posilován v průměru do dvou dělostřeleckých oddílů z kanónových brigád od nadřízeného štábu a tím podle přidělení druhu materiálu (100 mm nebo 122 K) je prakticky prodloužen dostřel dělostřelectva svazku na 20 km. Možnosti hlavnového dělostřelectva svazku vzhledem k předpokládanému umístění nepřátelských ZHN se podstatně zvýšily, neboť v dostřelu hlavnového dělostřelectva se tak nachází 90 % prostředků nepřítele (Obr. 1). Hlavnové dělostřelectvo vševojskového svazku je proto za předpokladu, že je posíleno oddíly z kdb, schopno úspěšně bojovat s prostředky jaderného napadení nepřítele. Proto RMNO na výcvikový rok 1963 kladě mimořádný význam tomuto úkolu. K zničení (umlčení) prostředků jaderného napadení nepřítele

je potřeba asi 10 až 35 ran pro dělo (účastní-li se palby jeden dělostřelecký oddíl) v závislosti na délce střelby a způsobu určení prvků pro účinnou střelbu. Při zahájení palebného přepadu s použitím chemického střeliva CHSO s látkou R 35 zmenší se spotřeba asi o třetinu. Při předem organizované a přesné součinnosti s prostředky zastřelení, orientační doba dělostřeleckého oddílu od obdržení palebného úkolu do zahájení účinné palby je asi 10–20 minut. V operaci (boji) nelze mít nepřetržitě hlavnové dělostřelectvo pohotové k palbě a proto je zapotřebí sladit manévry hlavnového dělostřelectva a taktických raketových prostředků. Za předpokladu, že jsou baterie oddílů vojenských raket určeny jako pohotovostní je možné provést úder asi za 10 minut. V takovém případě je možno ke zničení ZHN nepřítele použít rakety s jadernou nebo chemickou náplní. Ovšem při použití raket s chemickou náplní (při pozemním výbuchu a musí být brán v úvahu směr větru) je zapotřebí ke zničení 75–80 % živé síly oddílů (baterie) HONEST JOHN, LACROSSE, atomových kanónů na střední vzdálenost 2 raket a na maximální vzdálenost 3–4 rakety s chemickou náplní. Raketovými prostředky je možné udeřit jen za předpokladu, je-li již ZHN v palebném



Obr. 1

Objekty k ničení	Prostředky k ničení			Poznámka				
	Raketové jednotky		Hlavní dělostřelectvo					
	Raketa s jadernou náplní	Raketa s chemickou náplní						
Taktická raketa LA-CROSSE, HONEST JOHN v palebném postavení (dopravní prostředek s raketou)	Jedno odpalovací zařízení s raketou s jadernou náplní asi 10 kt; doba na zničení asi 10 minut (jako pohotovostní odpalovací zařízení)		Rakety s chemickou náplní (pozemní výbuch, počítat se směrem větru); na střední dálku potřeba 2 raket a na maximální dálku 3-4 rakety		Orientační doba od obdržení úkolu až do zahájení účinné palby 10-20 minut; Jeden roj s raketami s obyčejnou náplní; od okamžiku zjištění až do zničení cíle 20-25 minut (doba ničení závislá na stupni pohotovosti, vzdálenosti letiště od cíle).	Bude-li oddíl ve vyčkávacím postavení, zvětší se spotřeba střeliva <u>5-7</u> ×		
Taktická raketa LITTLE JOHN, 280 mm atomové kanóny, 203,2 mm H v palebném postavení						Baterie až oddíl spotřebová 140-260 ran;	Dělostřelecký oddíl se spotřebou 310-670 ran;	Bude-li oddíl ve vyčkávacím postavení, zvětší se spotřeba střeliva <u>1,3</u> ×
Technické postavení, raketa přeložena nebo překládána na odpalovací zařízení						Dělostřelecký oddíl se spotřebou 150-320 ran;		

stanovišti (ve vyčkávacím postavení) a dále jsou zapotřebí od průzkumných prostředků podklady k úderu včetně souřadnic epicentra. Nejvýhodnější prostředek ke zničení ZHN je stíhací bombardovací letcevo používající tříštivotrhavých raket. Proti raketovým prostředkům má tu výhodu, že může ničit prostředky jaderného napadení nepřítele jak za přesunu, ve vyčkávacím postavení, tak v palebném stanovišti a není závislé na dalším prostředku průzkumu. V průběhu operace za palebné podpory vojsk bude plnit tento úkol nejobtížněji. V tomto období musíme přihlídnout k neekonomičtějším podmínkám využití daného prostředku. Proto v určitém období je vhodné k zajištění co nejlepšího způsobu využití stíhacího bombardovacího letectva, stanovit mu **pásmo odpovědnosti, popřípadě prostory průzkumu ničení prostředků jaderného napadení**. Ovšem v průběhu každého dne operace musí být tyto otázky mezi uvedenými štáby upřesňovány v soulase s konkrétní situací.

Dalším požadavkem je vést boj o vzdušnou nadvládu. Přitom je třeba v první řadě ničit základny a letouny, hlavně nosiče jaderných pum. Při úderu na naše vojska, klade protivník hlavní důraz na letectvo.

Můžeme konstatovat, že z jaderných prostředků je použito 60–70 % letectva. Zničení letectva na letištích a základnách je proto jedním z nejdůležitějších úkolů boje s prostředky jaderného napadení nepřítele. V pásmu fronty může být asi 40–50 letišť taktického letectva nepřítele, která budou vždy chráněna celým systémem PVO. Údery na tato letiště **bude provádět raketové vojsko a to operačně taktickými raketami**. Průzkum zaměříme na prostor nepřátelských letišť, kde jsou nejvýhodnější možnosti jejich ničení.

Při rozdělení cílů mezi raketové vojsko a letectvo je třeba **sladit činnost těchto**

druhů vojsk co do prostoru, času a cíle. Rozdělení musí být v soulase s úkolem vševojskového svazu, rozhodnutím a popřípadě pokyny vševojskového velitele a jeho štábu. Účinnost úderu raketových vojsk a letectva je možné zvýšit podrobným zplánováním a rozdělením cílů v potřebných variantách. V podstatě je možné rozdělit cíle dvěma způsoby:

— při rozdělení úkolu v jednom prostoru bojové činnosti za současného působení každého druhu vojska na zvláštní cíl, nebo postupným působením na stejný cíl;

— rozdělením prostoru bojové činnosti mezi raketové vojsko a letectvo (v samostatných prostorech bojové činnosti).

Oba způsoby se budou prolínat. Druhý způsob se jeví jednodušší a bude pravděpodobně oragnizován v těch obdobích, kdy nelze zaručit zničení všech cílů PVO nepřítele v celém předpokládaném prostoru bojové činnosti, nebo bude-li počet raket omezen. Hlavní podstatou obou způsobů však jsou opatření k zabezpečení spolehlivého a ekonomického ničení nepřítele. Složitost uvedeného problému spočívá ještě v tom, že většinu těchto důležitých cílů je nutné prostorově upřesnit, neboť budou ještě jak do zahájení operace, tak v jejím průběhu manévrovat. Toto bude úkolem průzkumu.

Proto otázce průzkumu musíme věnovat zvláštní pozornost. Pro úder raketovými prostředky je totiž nutná přesnost souřadnic objektu. Průzkumné údaje neuspokojují vždy plně možnosti přípravy rakety k odpálení. Proto se zpravidla u raketových prostředků před úderem provádí doplňkový průzkum. K doplňkovému průzkumu zpravidla využíváme prostředků dělostřeleckého vzdušného průzkumu, i když nelze vyloučit použití jiných průzkumných prostředků. Způsob bojového použití vzdušného dělostřeleckého průzkumu byl rozebrán v časopise *Vojenská mysl* čís. 1 z roku 1963.

Rozdělení cílů mezi raketové vojsko a letectvo je velmi odpovědný úkol obou štábů. Musíme k němu v přípravném období operace přikročit včas a provést ho důkladně. Jaderné a chemické údery jsou základem plánování veškeré činnosti štábu raketových vojsk a dělostřelectva armády. Proto štáby musí mít stálý styk s vševojskovým štábem a být neustále a včas informovány o náhlých změnách úkolu, zvláště v průběhu operace.

Boj svazku s prostředky jaderného napadení

Podplukovník Hynek Ondrášek, major Jaromír Švácha



Cílem našeho článku je ukázat, s kterými prostředky jaderného napadení se může svazek střetnout, jakým způsobem plánovat a organizovat s nimi boj různými prostředky, které má svazek k dispozici.

HLAVNÍ PROSTŘEDKY JADERNÉHO NAPADENÍ NEPŘÍTELE

Chceme-li úspěšně bojovat s prostředky jaderného napadení nepřítele, musíme znát jejich druh, počet, charakteristiku, operační a taktické použití. Výsledkem pečlivého studia charakteristiky jednotlivých zbraní a jejich taktického použití bude ohodnocení těchto cílů a zejména stupně jejich zranitelnosti. Konečným výsledkem je pak stanovení pořadí a volba správného prostředku pro jejich umlčení a ničení.

Přehledná tabulka prostředků jaderného napadení nám nejlépe ukáže souhrn potřebných parametrů.

Ostatní prostředky jsou operačně taktického dosahu; vzhledem k tomu, že prostory bojového rozmístění jsou umísťovány ve větší hloubce od předního okraje, nepřicházejí v úvahu pro ničení prostředky svazku.

Z tabulky vidíme, že jaderné prostředky taktického dosahu jsou umísťovány do 12 km od předního okraje, tedy na vzdálenosti, kam mohou působit prostředky svazku.

Vezmeme-li nejpravděpodobnější variantu, že proti našemu svazku bude působit maximálně hodnota jedné divize, jednoho lehkého obrněného pluku s posilovými prostředky (dvěma až třemi samostatnými oddíly sborových (ZHV) jaderných prostředků), můžeme vyčíslit alespoň orientační počet nepřátelských jaderných prostředků v pásmu divize:

- | | |
|---|-----------------|
| — prostředky lop (3 prapory) | 9 DAVY CROCKET; |
| — prostředky md: | |
| organické: bat. 203,2 H | 4; |
| bat. HJ | 2; |
| — prostředky sboru (HV) v pásmu divize: | |
| — samostatný oddíl 203,2mm H | 12; |
| — samostatný oddíl HJ | 4; |
| — samostatný oddíl 280mm K | 6. |

Celkem můžeme počítat, že maximálně bude v pásmu divize působit:

- 9 kusů DAVY CROCKET;
- 16 kusů 203,2mm H;
- 6 kusů HJ;
- 6 kusů 280mm K.

Prostředek jaderného napadení	Organické začlenění	Počet (kusů, OZ)	Tritolový ekviva- lent (v kt)	Dostřel min. max.	Druh	Rozloha v km	Vzdálenost od předního okraje	Používané radiolokátory
DAVY CROCKETT XM 28, XM 29	u praporu lop (předpo- kládáme začlenění u kaž- dého mech. prap.)	XM 28 1-2 XM 29 2-1	0,1 – 0,5	XM 28 – 2 km XM 29 – 4 km	granát	—	do 1-2 km	—
Houfnice 203,2 mm M-2	u dp divize baterie 203 H – samostatně odd. 203,2 H (sborové, ZHV) 3 baterie po 4 kusech	4 12	1 : 1,5	0/17 km	granát	0,5 × 0,5 km	4-9	
Kanón 280 mm T 131	samostatný oddíl 280 mm K (ZHV) 3 bat. po 2 ku- sech	6	2;17;8; 45	0/28,7	granát	bat. 0,8 – 2 km po bat. 6-10 km od sebe	8-12 km	3 kusy u oddílu AN/MPQ 10
LITTLE JOHN DR-XM-47	baterie dělostřeleckých raket LJ	2-4	1;1,5	3,5/18	neříz.		4-9 km	—
HONEST JOHN DR M-31	u dp divize baterie; samostatný oddíl HJ (sbor, ZHV)	2 4	2,5;9; 28; 47	8,5/40	neříz.	bat.: 1 × 0,8 odd.: 1 × 2,5	5-12 km	u oddílu 1 kus AN/MPQ 10
LACROSSE SSM-A-12	samostatný oddíl LA (sbor. a ZHV)	4	2;10	8/30	řízená raketa	1-2,5 km	10 km i více	4 rdl 4

VARIANTA BOJOVÉ SESTAVY	POŘADÍ ZJIŠTOVÁNÍ A NIČENÍ		
	1	2	3
Palebná sekce HONEST JOHN	Odpalovací zařízení	Dopravní prostředky palebné sekce	
Oddíl HONEST JOHN	SÚ a VS oddílu	technické postavení	palebné baterie
Oddíl HONEST JOHN zaujímá společný prostor bojového roz- místění	VS a SÚ oddílu	vyčkávací postavení	– palebná baterie; – záložní palebné stanoviště
HONEST JOHN – palebná baterie zaujímá samostatný pros- tor odděleně od ostatních jedno- tek oddílu	VS, SÚ	– palebná baterie; – technická postavení	– záložní palebné postavení
HONEST JOHN – palebné čty zaujímají vyčkávací postavení mimo prostor bojového rozmístě- ní oddílu	VS, SÚ	– technická postavení; – vyčkávací postavení	– palebné postavení čty – palebné stanoviště sekce
HONEST JOHN – divizní baterie v prostoru bojového roz- místění	SÚ, VS	– technická postavení	– dopravní prostředky palebné čty; – palebné sekce
LACROSSE – oddíl v prostoru bojového rozmístění	– naváděcí stanoviště; – VS, SÚ	– technická postavení	– palebná sekce
LACROSSE – všechny jednotky oddílu zaujímají společný prostor bojového rozmístění	– naváděcí stanoviště; – SÚ, VS	– technická postavení; – vyčkávací postavení	– palebné postavení sekce
LACROSSE – palebné baterie zaujímají samostatný prostor, odděleně od ostatního oddílu	– naváděcí stanoviště; – SÚ a VS	– technické postavení	– palebné stanoviště; – záložní palebné stanoviště

Uvedené vyčíslení cílů prostředků jaderného napadení by bylo sice kvantitativně správné, ale je nutné podotknout, že znemožnění činnosti těchto prostředků nemůžeme vázat pouze na zničení jednotlivých děl nebo odpalovacích zařízení.

Při vedení boje s prostředky jaderného napadení nutno k cílům, jejichž zničení nebo umlčení vyřazuje prostředek z činnosti, zařadit i další, které zdánlivě nejsou prostředky jaderného napadení

Jsou to:

- velitelská stanoviště svazků a prostředků jaderného napadení;
- naváděcí radiolokátory;
- technická postavení prostředků jaderného napadení apod.

Dalším důležitým charakteristickým znakem pro ničení prostředků jaderného napadení je **dobu pobytu těchto prostředků v palebném postavení.**

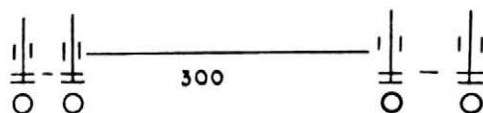
	Lacrosse	Honest John	Little John	Kanón 180 mm	Houfnice 203,2 mm	Samohybné dělo 203,2 mm
Do výstřelu	15'	25'	10'	45'	15'	5'
Po výstřelu	5'	5'	5'	15'	5'	5'
Celkem	20'	30'	15'	60'	20'	7'

Pro důsledné ničení prostředků jaderného napadení je důležité znát varianty bojových sestav, z nichž vyplývá pořadí zjišťování a ničení. Uvedené parametry jsou uvedeny v předpisech Zprav-53-59; 51-60.

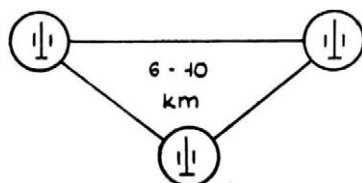
Uvedená tabulka ukazuje pořadí zjišťování a ničení jednotek HONEST JOHN, LACROSSE a LITTLE JOHN:

Pokud se týká houfnic a kanónů, je třeba brát v úvahu, že vždy budeme ničit jednotlivá děla nebo celý oddíl podle toho, co bude zjištěno.

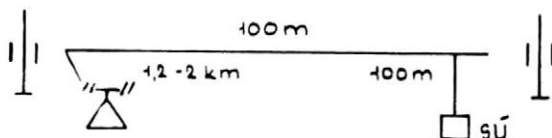
Houfnice 203,2 mm baterie.



Atomový kanón 280 mm K oddíl.



Obvykle to znamená, že zjistíme a budeme ničit baterii:



Dále je nutné znát délky pochodových proudů, rozlohu VS, rozlohu prostorů bojového rozmístění.

Délka proudů:

baterie HCNES JOHN	1 600 m;
palebná četa HONEST JOHN	280—300 m;
oddíl 203,2mm Houfnic	6—12 km;
oddíl 280mm Kanónů	5—11 km.

Plocha VS:

VS divize	500×500 m;
VS armádního sboru	700×800 m.

Prostor bojového rozmístění:

baterie 203,2mm Houfnic	0,5—0,5 km;
oddíl LACROSSE	1,5—1 km;
oddíl HONEST JOHN	1,5—1 km;
oddíl 280mm Kanón	bat. 1×1 km,
	oddíl 20×5 km.

Důležitost znalosti všech těchto parametrů a určení přesného charakteru cíle vysvítá z toho, že na základě tohoto ohodnocení můžeme správně stanovit prvky zranitelnosti cíle.

U jednotek v prostoru soustředění	— nekrytá (nezakopaná) bojová technika; — živá síla v okopech;
Odpalovací zařízení (dělo) v palebném postavení	— zakopané odpalovací zařízení; — obsluha v okopech;
Odpalovací zařízení (dělo) ve vyčkávacím postavení	— nezakopané odpalovací zařízení; — nekrytá živá síla; — vlastní raketa.

Uvažuje se tak, že při jaderném úderu bude cíl vyřazen při zasažení kteréhokoliv z uvedených prvků.

Z uvedeného vyplývá důležitost průzkumu a zjištění cíle a rovněž správné stanovení charakteristiky cíle. Správné ohodnocení cíle má pak podstatný vliv na stanovení prostředků, který má být zničen.

Závěrem k otázce ohodnocení prostředků jaderného napadení nutno stanovit pořadí cílů z hlediska možného působení na vlastní jednotky:

a) cíle, jejichž ničení musí následovat bez prodlení, neboť jejich případné nezničení by bezprostředně ohrozilo plnění úkolu svazku (do těchto cílů počítáme rakety na odpalovacím zařízení, zajišťující odpalovací zařízení — tedy cíle, které mohou bezprostředně měnit polohu;

b) cíle, které mohou měnit polohu až po určité době a nemohou bezprostředně ohrozit plnění úkolu (prostředky jaderného napadení v prostorech soustředění, VS);

c) cíle stálé, které mohou měnit polohu po značné době (sklady jaderné munice apod.).

PROSTŘEDKY K PRŮZKUMU PROSTŘEDKŮ JADERNÉHO NAPADENÍ

Ke zjištění prostředků jaderného napadení je nutné využít maximum průzkumových prostředků. U svazku jsou to:

- zprávy od nadřízeného;
- letecký průzkum přiděleným průzkumným letectvem (pozorování, snímek) — bude-li organizován;
- PzS pro průzkum ZHN v hloubce nepřítele optickým pozorováním;
- radiolokační pozorovací stanoviště pro zjišťování naváděcích radiolokátorů;
- vrtulníky u posilové kanónové dělostřelecké brigády optickým pozorováním;
- zvukoměrné čtyři zvukoměrným průzkumem;
- radiolokátory pro zjišťování pohyblivých cílů.

Z hlediska ničení prostředků jaderného napadení je třeba, aby průzkum vyhodnotil polohu a charakteristiku cíle. Přitom je důležité si uvědomit, s jakou přesností jsou s to jednotlivé druhy průzkumu stanovit polohu (souřadnice) cíle.

Vrtulník: kruhová chyba pozorovatele 50—200 m;

Letecký pozorovatel: 2 mm použité mapy (při použití mapy 200 000 = 400 m, 500 000 = 1000 m);

Letecký snímek: (1 : 4000 — 1 : 8000) $\pm$ 50 m;

Optické pozorování v průzkumné skupině: 2 mm použité mapy;

Zvukoměrný průzkum: v délce 1—4 dc ve směru 4—9 dc;

Radiolokátor: směr 0-02 — 0-03 dc, délka 8—15 m.

Je požadavkem, aby zprávy o prostředcích jaderného napadení nepřítele byly co nejúplnější. To znamená, aby průzkum vyhodnotil a stanovil co nejpřesněji polohu (souřadnice) cíle a aby podal co nejúplnější charakteristiku cíle.

PROSTŘEDKY SVAZKU K NIČENÍ PROSTŘEDKŮ JADERNÉHO NAPADENÍ

Prostředky jaderného napadení nepřítele mohou být v rámci svazku ničeny:

- jadernými údery oddílů vojenských raket, který má dvě odpalovací zařízení (dostřel 8—30 km);
- hlavnovým dělostřelectvem a to:
 - 122mm houfnicovými bateriemi motostřeleckých pluků — 6 hlavní (dostřel 11,8 km);

- posilovými 122mm nebo 100mm kanónovými oddíly (bývají divizi přiděleny 2—3); v oddíle jsou 3 baterie o 6 hlavních (dostřel 22 km);
- tankovými nebo motostřeleckými jednotkami, vyčleněnými pro ničení těchto prostředků;
- diverzními skupinami, působícími v pásmu činnosti divize.

Schéma 1 ukazuje prostorové možnosti ničení prostředků jaderného napadení.

Tankové nebo motostřelecké jednotky možno vysunovat k ničení prostředků jaderného napadení až do vzdálenosti 15 km od linie fronty.

Ze schématu je zřejmé, že divize svými organickými a posilovými prostředky je schopna ničit prostředky jaderného napadení v pásmu do 20 km od přední linie fronty. V tomto pásmu budou také rozmístěny prostředky taktického dosahu nepřítele. Ve větší hloubce, kde jsou rozmístěny prostředky operačně taktického dosahu, musí působit armádní a frontové prostředky.

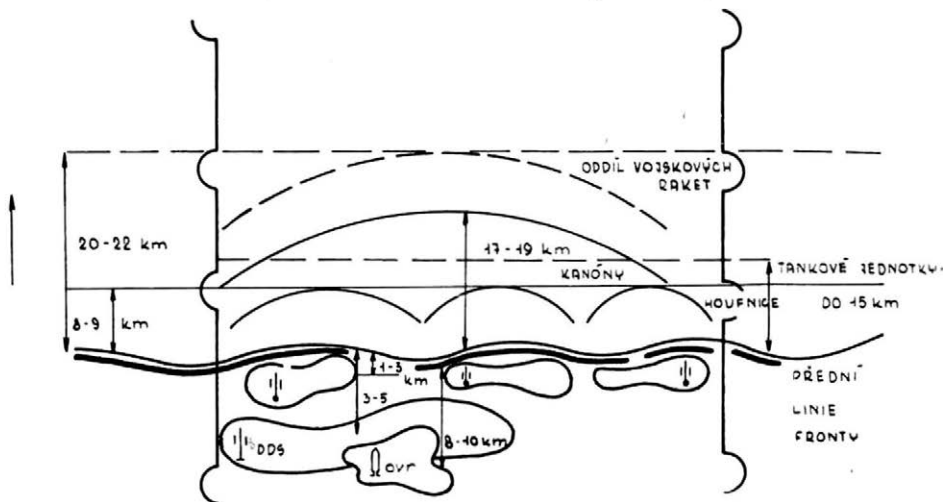


Schéma 1

PLÁNOVÁNÍ A ORGANIZACE BOJE S PROSTŘEDKY JADERNÉHO NAPADENÍ NEPŘÍTELE

Plánování a organizaci boje je možno rozdělit do těchto otázek:

- plánování a organizace zjišťování cílů ZHN, organizace jejich rychlého předání do štábu divize. Tato otázka bude řešena v „Plánu průzkumu“ náčelníka průzkumu divize a souběžně i v „Plánu bojové činnosti raket a dělostřelectva“;
- plánování a organizace vyvedení a rozmístění prostředků k ničení ZHN (oddíl vojskových raket, hlavně dělostřelectvo). Tyto otázky budou řešeny v „plánu vedení boje“ a v „Plánu bojové činnosti raket a dělostřelectva“;
- vyčlenění vševojskových jednotek pro ničení ZHN. Tato otázka je řešena v „Plánu vedení boje“;

— na základě této základní dokumentace se potom otázky vedení boje s prostředky jaderného napadení odrazí v „Bojovém rozkaze velitele divize“, v „Bojovém rozkaze (nařízení) velitele dělostřelectva divize“ a v „Nařízení pro průzkum“.

Takto uspořádané plánování a organizace vedení boje se ZHN značně zjednoduší dokumentaci štábu divize.

Vzhledem k tomu, že hlavními orgány pro úspěšné vedení boje s prostředky jaderného napadení, je náčelník průzkumu jako hlavní zdroj zpráv, náčelník dělostřelectva jako druhý hlavní zdroj zpráv a hlavní vykonavatel ničení a nakonec velitel s operačním oddělením od vojsk v dotyku v čele s náčelníkem štábu jako hlavní orgán, rozhodující o použití prostředků pro ničení prostředků jaderného napadení. Je nutné, aby tito funkcionáři byli v neustálém kontaktu, aby tak mohli rychle a včas řešit jakoukoli situaci.

Hlavní zásadou musí být, zničit prostředky jaderného napadení co **nejrychleji** a co **nejefektivněji**.

Při volbě prostředků pro ničení ZHN je třeba dovedně využívat všech zbraní a použít té, která je nejrychleji k dispozici. V žádném případě nesmí dojít k prodlení.

MOŽNOST NIČENÍ PROSTŘEDKŮ JADERNÉHO NAPADENÍ JADERNÝMI ZBRANĚMI

Pro ničení prostředků jaderného napadení jadernými zbraněmi má svazek k dispozici oddíl vojenských raket o dvou odpalovacích zařízeních. Rakety mohou použít tritolového ekvivalentu 3, 10, 20 kt.

Aby bylo vždy zabezpečeno co nejrychlejší provedení úderu, je u oddílu vojenských raket **vždy jedna pohotovostní baterie**, tj. odpalovací zařízení je na startovém postavení s raketou. Možnosti odpálení za 10'.

Před vlastním úderem musí náčelník dělostřelectva vypočítat parametry, aby mohl bezpečně stanovit potřebný tritolový ekvivalent a stanovit, s jakým výsledkem bude cíl ničen.

Po určení potřebných parametrů lze stanovit orientačně potřebný tritolový ekvivalent, který zabezpečuje plnohodnotné zničení cíle.

Propočet parametrů účinků palby k ničení jaderných prostředků nepřítelů ukazuje, že bude-li poloha cíle (souřadnice) zjištěna přesně, bude dostačující použít 3 kt; při nepřesném zjištění polohy cíle (souřadnic), kdy je nutno počítat při výpočtu parametrů s posunem epicentra, bude třeba 10 kt.

Na příkladu si ukážeme důležitost přesného určení polohy (souřadnic) středu cíle. Požadované $P \leq 90\%$.

a) souřadnice středu cíle zjištěny přesně, OZ HJ v palebném postavení, $D_s = 20$ km; pro 3 kt — $P = 92\%$; 10 kt — $P = 100\%$;

b) totéž s chybou souřadnice cíle 500 m
pro 3 kt — $P = 83\%$; 10 kt — $P = 90\%$;

c) totéž s chybou souřadnic cíle 1000 m
pro 3 kt — $P = 58\%$; 10 kt — $P = 78\%$.

Z uvedeného vyplývá, že 3 kt lze použít jen v tom případě, máme-li zjištěnou přesnou polohu cíle. Při chybě do 500 m je možné použít 10 kt. Při chybě větší pak je nutné použít 20 kt.

Kdybychom propočítali tyto parametry pro různé dálky cíle a pro různé druhy cílů jaderného napadení, dojdeme k závěru, že nejučelnější je stanovit pro pohotovostní baterii raketu s tritolovým ekvivalentem 3—10 kt.

Vzhledem k tomu, že obvykle vždy budeme mít připravenou alespoň jednu pohotovostní baterii, je možné provést úder na zjištěný prostředek jaderného napadení do 10', maximálně do 25 minut od zjištění cíle, nebude-li vyčleněna pohotovostní baterie.

MOŽNOSTI NIČENÍ PROSTŘEDKŮ JADERNÉHO NAPADENÍ HLAVŇOVÝM DĚLOSTŘELECTVEM

Jak již bylo řečeno, v rámci svazku lze použít z hlavňového dělostřelectva pro ničení prostředků jaderného napadení baterie 122mm H u motostřeleckých pluků — dostřel 11,8 km a přidělené oddíly 100mm a 122mm K s dostřelem 21 km.

Hlavňové dělostřelectvo je schopno ničit (umlčovat) jakýkoli prostředek jaderného napadení, který je v rozmezí jeho dostřelu. Pro stanovení spotřeby střeliva je důležité znát, jakým způsobem jsou určeny prvky pro účinnou střelbu. V podstatě jde o tyto způsoby:

- úplná příprava včetně oprav určených pomocí radiolokátoru (souřadnice určeny z leteckého snímku nebo radiolokátorem);

- úplná příprava včetně oprav určených pomocí letounu;

- zastřelení pomocí radiolokátoru;

- zastřelení pomocí letounu (vrtulníku).

Spotřeby střeliva jsou stanoveny podle způsobu určení prvků pro účinnou střelbu a jsou závislé na její dálce — průměrně od 150—400 ran. Tento počet ran je možné dopravit na cíl vzhledem k režimu palby v rozmezí 3—6 minut při střelbě oddílem 122 K (náplň plná), v rozmezí 7—27 minut při střelbě baterií 122 K (náplň plná).

Z uvedeného vyplývá důležitý závěr, že lze úspěšně ničit prostředky jaderného napadení nepřítele i jednou baterií.

Nevýhodou při vedení palby je ta skutečnost, že při ničení je nutné pro zastřelení (nebo pro opravy) používat buď radiolokátoru, letounu nebo vrtulníku, což vyžaduje pečlivou součinnost s těmito prostředky.

Hlavňové dělostřelectvo je schopno ničit prostředky jaderného napadení LACROSSE, HONEST JOHN v palebném postavení, na přesunu, dopravní prostředky se střelou; LITTLE JOHN, 280mm K, baterie 203,2mm H v palebném postavení; technické postavení při překládání raket na odpalovací zařízení.

Ke zničení jaderného prostředku ve vyčkávacím postavení se spotřeba zvětší

u LACROSSE a HONEST JOHN	5—7×;
u LITTLE JOHN	3—4×;
u 280mm K	1,3×.

Naopak, při palbě na tyto prostředky na přesunu se spotřeba snižuje u LITTLE JOHN o 20 %, u 280mm K 1,5×.

Spotřeba střel na 1 min. na umlčení nepřátelského odpalovacího zařízení a atomových děl je stanovena podle způsobu určení prvků střelby a souřadnic cíle, dálky střelby a použité ráže; pohybuje se v rozmezí 3—13 ran.

Hlavnové dělostřelectvo je tedy schopno velmi účinně ničit, nebo umlčovat nepřátelské prostředky jaderného napadení v poměrně velmi krátké době a při malé spotřebě střeliva.

Abychom si udělali představu o výši spotřeby střeliva vzhledem k palebnému průměru, uveďme si příklad pro 122mm K (palebný průměr 80 ran pro dělo).

Ničení HONEST JOHN (zastřílení s letcem):

	Dálka střelby v km						
	8	10	12	14	16	18	20
Spotřeba střel	180	190	210	220	230	240	250
Převedeno na p/p (střili-li oddíl)	0,11	0,12	0,12	0,15	0,16	0,17	0,18

Průměrná spotřeba je tedy 0,1—0,2 p/p.

Vezmeme-li největší a nejmenší spotřebu střeliva u 122mm K bez ohledu na druh cíle, dálku střelby a způsob určení prvků, vidíme, že se spotřeba pohybuje průměrně v rozmezí 150—450 ran, tj., v palebných průměrech, bude-li střílet oddíl 0,1—0,4 p/p. U ostatních ráží se budou spotřeby střeliva rovněž pohybovat v tomto rozmezí.

Tedy i ke spotřebě střeliva je nyní možné použít výhodně hlavnové dělostřelectvo k ničení prostředků jaderného napadení.

MOŽNOSTI NIČENÍ PROSTŘEDKŮ ZHN NEPŘÍTELE VŠEVOJSKOVÝMI JEDNOTKAMI

Jeden ze způsobů, jak účinně ničit taktické prostředky jaderného napadení nepřítel, je využití palebných a manévrových možností vševojskových jednotek.

V předchozí stati jsme ukázali a zdůvodnili vzdálenosti taktických prostředků jaderného napadení od linie fronty a vidíme, že vzdálenost těchto prostředků je v rozmezí 4—12 km.

U bezzákluzového děla DAVY CROCKET je rozmístění stanovišť palebných sekcí od linie fronty ještě menší, a to do 1 až 1,5 km.

Soudobý způsob vedení bojové činnosti, charakterizovaný bojem na směrech, bojem v odtržení částí sil tedy při nerovnosti fronty, umožňuje v mnohých případech vševojskovým jednotkám vést boj s taktickými jadernými prostředky nepřítel.

V počátečním období války počítáme s tím, že průzkumné jednotky (PzO) divize, i SPZH pluků prvního sledu, překročí státní hranici spolu s předsunutými odřady prvosledových pluků a odtud pronikají už samy do hloubky nepřátelské sestavy, kde jako hlavní úkol mají zjišťovat přítomnost prostředků jaderného napadení. U průzkumných jednotek, pohybujících se na pásových a kolových prostředcích, je reálný předpoklad, že hloubky nepřátelské sestavy, kde je možno předpokládat rozmístění jaderných prostředků, dosáhnou za ½ až 1 hodinu.

I když hlavním úkolem průzkumných jednotek zůstává nadále získávání zpráv o nepříteli a o jeho bojových prostředcích, může dojít k situaci, kdy pro nemož-

nost použití jiných prostředků k zničení nepřátelských ZHN, dostane úkol k jejich zničení přímo průzkumná jednotka.

Jaderné prostředky zjišťuje i letectvo a na základě udané přesné polohy cíle může divizní oddíl vojskových raket zahájit palbu na jakýkoli cíl do 10 minut a divizní dělostřelecká skupina dokonce do 5 minut. Přesto však jsou někdy důvody k tomu, aby úkol ke zničení těchto cílů byl dán průzkumné jednotce, která vzhledem ke svému výhodnému umístění je schopna vyslat speciální odřad ke zničení jaderných prostředků.

Letec vždy neudá přesnou polohu cíle, na základě které by bylo možno ničít určitý cíl dělostřelectvem.

V poslední době při taktických cvičeních je velmi často používáno tankové rotý jako odřadu k ničení zjištěného prostředku jaderného napadení (bat. HJ, bat. 203,2mm H). Toto je jistě správné, zvláště bereme-li v úvahu palebnou sílu tankové rotý, i její manévrovou schopnost.

Nesmíme se však spokojit s vysláním tankové rotý samotné, ale musíme ji nutně posílit pěchotou, jednak pro ochranu tanků, jednak proto, že jakýkoli prostředek jaderného napadení nepřítele, ať v prostoru rozptýlení nebo v palebném postavení, je chráněn a přístupy k němu jsou střeženy.

Není snadné najít vždy postavení palebných sekcí. Často palebné postavení prostředků jaderného napadení zjistíme podle zpráv o přítomnosti jiných prvků, jako jsou radiolokátory, dopravní prostředky apod.

V těchto případech bude mnohdy výhodné organizovat narychlo léčky, zvláště tankovými jednotkami, to je tankovou četou a rotou, která při dosažení odcházející baterie Honest John, baterie 203,2mm houfnic, atomových kanónů, oddílů Honest John, oddílů LITTLE JOHN, oddílů LACROSSE, z výhodného postavení v kterém ať už boční jednostrannou, nebo oboustrannou čelní, nebo kombinovanou léčkou na krátkou vzdálenost palby, může zničit v krátké době tento prostředek dokonce za výhodnějších podmínek než v případě, že je prostředek jaderného napadení v palebném postavení a má organizovat kruhovou obranu.

Abychom potvrdili schopnost ničení prostředků jaderného napadení nebo alespoň zabránění plnění úkolů těmito prostředky vševojskovými jednotkami, uveďme příklad aspoň u dvou druhů taktických jaderných prostředků nepřítele.

Baterie HONEST JOHN:

— bude-li zničena střelecká ústředna baterie, má to za následek vyřazení hlavního prvku velení. Řízení střelby baterie je znemožněno, spojení jak v rámci baterie nebo s nadřazeným štábem vážně narušeno, nebo vyřazeno. Oddíl není schopen dalšího bojového použití;

— vyřazením technického postavení, vyřadí se technické jednotky oddílu a zničí se část raketové munice. Protože baterie může rozvinout jen jedno technické postavení, je další příprava střel organickými jednotkami snížena a další bojové použití baterie sníženo nebo znemožněno;

— zničením palebné sekce ve vyčkávacím postavení zabrání se baterii v plnění palebného úkolu na jednu hodinu, popřípadě i déle. K zamezení další bojové činnosti je nutné vyřadit obě palebné sekce;

— zničením sekce v palebném stanovišti se baterii v plnění palebného úkolu zabrání na 1 hodinu i déle. K vyřazení baterie z bojové činnosti je nutno zničit obě palebné sekce.

Oddíl LACROSSE :

— bude-li zničena střelecká ústředna oddílu, vyřadí se hlavní prvek velení. Řízení a příprava střelby celého oddílu je znemožněna. Spojení jak v rámci oddílu, tak i s nadřízeným štábem bude vážně porušeno nebo vyřazeno. Oddíl není schopen dalšího bojového použití;

— při zničení naváděcího stanoviště se zabrání v odpálení střely a prodlouží se doba přípravy o 30—60 minut i déle. Oddíl je schopen dalšího bojového použití bez doplnění. Vyřazení z bojové činnosti lze dosáhnout jen zničením všech 4 naváděcích sekcí;

— při zničení technického postavení vyřadí se část techniky z palebných jednotek oddílu a zničí část palebného průměru. Protože oddíl je schopen rozvinout jen dvě technická postavení, je další příprava střel organickými jednotkami podstatně snížena a další bojové použití omezeno. Odpálení střely se oddálí nejméně o 40—60 minut;

— při zničení palebné sekce ve vyčkávacím postavení je výsledek obdobný jako u dělostřeleckých raket HONEST JOHN (je-li zaujímáno);

— při zničení palebné sekce v palebném stanovišti zabrání se oddílu v plnění palebného úkolu nejméně na 1 hodinu. Oddíl je i bez doplnění schopen další bojové činnosti. K zabránění další bojové činnosti je nutno vyřadit všechny palebné sekce.

Při zničení bezzákluzového děla DAVY CROCKET budeme využívat především palebné síly jednotek v dotyku s nepřítelem, a to jak přímé střelby tanků, bezzákluzových kanónů, tak i střelby minometů a ostatních palebných prostředků pluků prvního sledu.

Vcelku možno říci, že vševojskové jednotky, a to jak vojska dotyku s nepřítelem, tak speciální odřady pro ničení ZHN nepřítele, tak i průzkumné jednotky jako PzS, PzO, SPZH působící v hloubce sestavy nepřítele mají k vedení boje s praktickými prostředky jaderného napadení nepřítele i k jejich zjišťování mnoho možností.

Z á v ě r.

Pro naše štáby a vojsko z uvedeného článku vyplývají tyto hlavní úkoly :

1. Věnovat maximální pozornost **průzkumu a zjišťování prostředků jaderného napadení nepřítele**, a to jak kvantitativně, tak zvláště kvalitativně, protože jedním z rozhodujících činitelů je určení nejen správné polohy (souřadnic) cíle, ale i určení charakteristiky cíle.

2. Správně volit prostředek pro zničení zjištěného prostředku napadení po zhodnocení všech ukazatelů a možností ničení cílů při čemž vždy vycházet ze zásady ničit co **nejrychleji** a současně co **nejefektivněji**.

3. Věnovat **maximální pozornost ničení prostředků jaderného napadení vševojskovými jednotkami**.

4. Vzhledem k tomu, že je možno ničit prostředky jaderného napadení v některých případech i střelbou baterií, věnovat **výcviku baterií v ničení prostředků jaderného napadení maximální pozornost**.

Vojsková radiační hlásná síť v útočném boji tankového svazku

Major Jaroslav Rebiček

Význam organizování vojskové radiační hlásné sítě v soudobém boji tkví v nutnosti co nejrychlejšího zajištění všech parametrů jaderných úderů, aby velitelé všech stupňů se mohli rozhodovat na základě reálných údajů a včas zajistit další opatření bojového zabezpečení i činnosti svých jednotek.

Úkolem vojskové radiační hlásné sítě v každé fázi bojové činnosti jednotek je:

- včas zjistit jaderné údery v pásmu činnosti jednotky a v její bezprostřední blízkosti tj. přibližně do vzdálenosti 20 km od stanoveného rozhraní jednotky;

- zjistit parametry jaderných úderů potřebné k jejich upřesnění, to znamená stanovení epicentra, druhu a času výbuchu i kilotonáže použité jaderné nálože;

- zjistit směr pohybu radioaktivního oblaku, vzniklého při jaderném výbuchu;

- včas varovat ohrožené jednotky.

Hlavní důraz je třeba položit na včasné zjištění a rozpoznání pozemních úderů, které kromě ztrát způsobených přímým zásahem jednotek, ohrožují naši činnost vytvářením rozsáhlých zamořených úseků radioaktivními látkami a v případě zasažení jednotek stopou pozemního úderu při jejím vytváření dochází k jejich zamoření přesahujícím několikanásobně příslušné normy.

Činitelé ovlivňující organizaci VRHS

K zajištění úkolů radiační hlásné sítě má svazek dostatek sil a prostředků vybavených potřebnými přístroji v jednotkách chemického a radiačního průzkumu. Ke zkvalitnění sítě vojskové radiační hlásné sítě, vytvářené z jednotek chemického a radiačního průzkumu lze dále využít jednak technických průzkumných zařízení, jako radiolokátorů dělostřelectva a protivzdušné obrany, jednak chemických pozorovatelů signalistů všech druhů vojsk.

Při organizování vojskové radiační hlásné sítě vycházíme z jejich úkolů,

z možností jednotek zajišťujících vojskovou radiační hlásnou síť, z tvárnosti terénu a z technických údajů o jaderných úderech.

Vezmeme-li v úvahu, že jednotky chemického radiačního průzkumu jsou pro zjišťování údajů o jaderných úderech dosud odkázány pouze na pozorování zrakem, pak jedním z rozhodujících činitelů v organizování vojskové radiační hlásné sítě je **schopnost zrakového všemu jednotlivce**. Lidský zrak je schopen průvodní jevy jaderného úderu (světelné záření) zaregistrovat na vzdálenosti větší jak 50 km, které jsou dostačující ke splnění úkolů vojskové radiační hlásné sítě. Je však bezpodmínečně nutné vzít i v úvahu viditelnost a ta se pohybuje ve značně velkém rozmezí podle čistoty vzduchu. Při organizování vojskové radiační hlásné sítě je třeba počítat s těmito údaji viditelnosti:

vzduch čistý 40 i více km;

vzduch středně čistý 20 km;

vzduch silně znečištěný 10 km.

I tyto údaje jsou dostačující ke splnění úkolů vojskové radiační hlásné sítě. Zbývá tedy ke zhodnocení poslední činitel, který bude mít podstatný vliv na organizování vojskové radiační hlásné sítě a tím je tvárnost terénu.

Provedeme-li jeho rozbor v prostoru naší možné činnosti profilováním docházíme k závěru, že ani tvárnost terénu při správném rozmístění stanovišť neohroží splnění všech úkolů vojskové radiační hlásné sítě. Tvárnost terénu, vezmeme-li v úvahu rychlost stoupání radioaktivního oblaku po jaderném výbuchu a tím i jeho viditelnost nad terénem, umožní umístění jednotlivých stanovišť vojskové radiační hlásné sítě ve vzdálenostech 20–30 km od sebe. Rozborem lze zjistit, že v nepříznivějších případech lze radioaktivní oblak pozorovat již pod úhlem 20°. Porovnáním rychlosti stoupání radioaktivního oblaku a dosažení výšky v době předpokládaného měření hlídkami vojenské radiační hlásné sítě tj. v době 40 a 80 vteřin po výbuchu

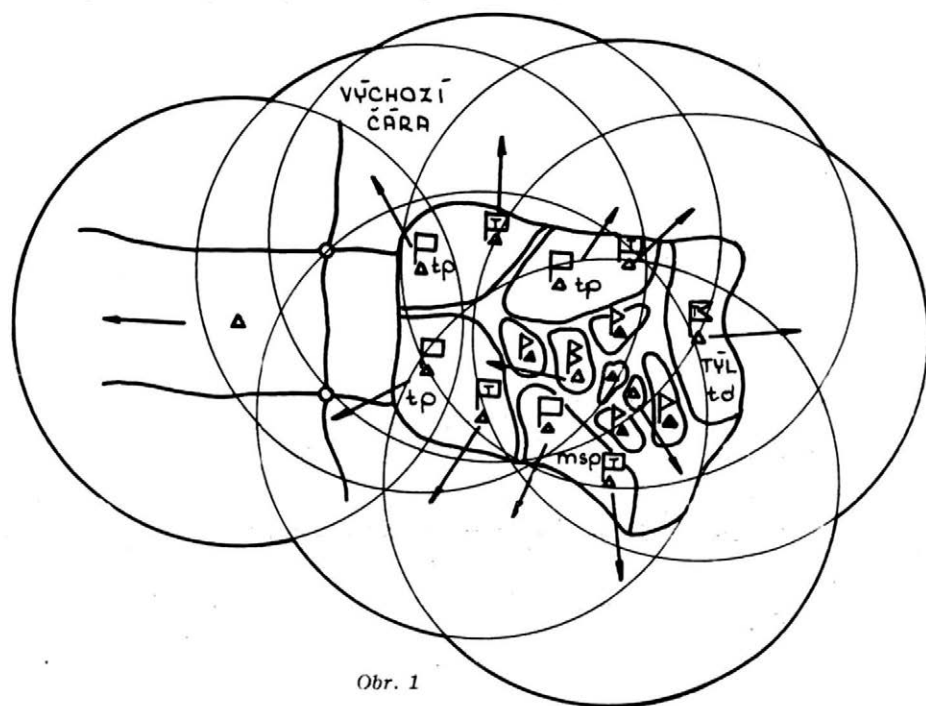
zjistíme, že v této době je zmíněné stanoviště schopno zjistit údaje o úderech do vzdálenosti 10 km. V případě přemístění stanoviště hlídky vojskové hlásné sítě na uvedenou překážkou, tedy vhodnou volbou stanoviště, kterou jsme schopni v průběhu boje zajistit dosáhneme toho, že pozorovací úhel snížíme na minimum a získáme možnost pozorování vytvářejícího se radioaktivního oblaku ještě dříve, než-li dosáhne výše 2 km nad terénem (tj. u ráže 2 kt za 58 vteřin po výbuchu a se stoupající ráží tato doba klesá) prakticky na vzdálenost možné dohlednosti podle viditelnosti tedy průměrně 20 km.

Při vlastním organizování vojskové radiační hlásné sítě vycházíme jednak z uvedeného rozboru možností pozorování, vzhledem k tvárnosti terénu, jednak z toho, že hlídky plnící úkoly vojskové radiační hlásné sítě nemohou plnit pouze tento jediný úkol, ale musí současně plnit i ostatní úkoly chemické pozorovací hlídky, stanovené předpisem Chem-1-1 čl. 3, 17, 25. K tomuto závěru docházíme proto, že zjišťování parametrů jaderných úderů je jedním z úkolů, vyplývajících pro chemické průzkumné jednotky a dnešní orga-

nizace těchto jednotek co do počtu celkově použitelných družstev v rámci svazku (celkem 24 družstev z nichž je třeba minimálně 50 % ponechat v záloze k plnění nepředvídaných úkolů) nedovoluje organizovat hlídky vojskové radiační hlásné sítě, plnící pouze úkol zjišťování parametrů jaderných úderů. Vzhledem k uvedeným skutečnostem jeví se výhodnější použít k zajištění úkolů vojskové radiační hlásné sítě těch hlídek, které již zabezpečují místa velení svazku a útvarů.

ORGANIZACE VRHS V PROSTORU ROZMÍSTĚNÍ SVAZKU MIMO BOJ

V prostoru rozmístění svazku mimo boj (prostor soustředění, výchozí prostor, vyčkávací prostor), kdy je nutno pozorováním zajistit vlastní prostor rozmístění svazku velikosti přibližně 20×30 km a dále část terénu do vzdálenosti 20–30 km od hranice prostoru rozmístění a důrazem na návětrnou část, jsou chemické radiační pozorovací hlídky u míst velení útvarů a svazku dostatečným prostředkem k zajištění úkolů vojskové radiační hlásné sítě (příloha 1).



Obr. 1

Hlídky vojskové radiační hlásné sítě u míst velení útvarů a svazku včetně týlových velitelských stanovišť překryjí chemické jednotky dostatečným způsobem pozorováním celý prostor rozmístění svazku, při čemž počítáme s dohledností 20 km. Současně dosáhneme i toho, že do vzdálenosti 15–20 km je pozorován i terén mimo prostor rozmístění svazku. K vytvoření vzdálenosti pozorování větší než 30 km mimo prostor rozmístění svazku na jeho návětrné straně, je vhodné vysunout mimo tento prostor na vzdálenost 15–20 km od jeho hranice jednu hlídku vojskové radiační hlásné sítě. Tuto umístíme tak, aby ji bylo možné bez přesunování použít v další činnosti svazku, tj. za přesunu na čáru zasazení. Stanoviště této hlídky volíme v prostoru mezi buď již známými, nebo předpokládanými osami pozorování. Vzhledem k převládajícímu směru výškového větru a předpokládanému směru činnosti našich jednotek, dá se předpokládat, že hlídka mimo prostor rozmístění svazku a její současné využití k zajištění přesunu předpokládá ve většině případů.

Od chemických pozorovacích hlídek začleněných do sítě vojskové radiační hlásné sítě, vyžadujeme kruhové pozorování v okruhu 360°. Aby bylo zajištěno rovnoměrné rozložení úsilí pozorování je vhodné jednotlivým hlídkám určit hlavní směr pozorování. Rozdělení hlavních směrů pozorování v rámci svazku musí zajistit chemický náčelník svazku.

Při tomto využití chemických průzkumných družstev zůstává jak útvarům tak i svazku 50% záloha, která stačí k splnění nepředvídaných úkolů.

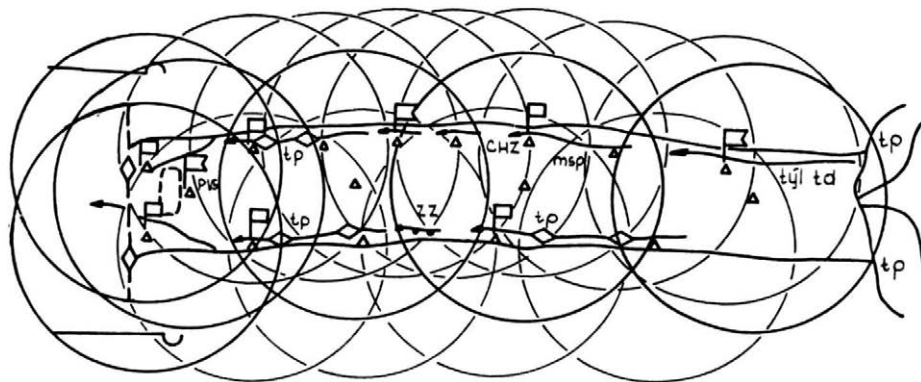
Sít hlídek vojskové radiační hlásné služby složenou z chemických průzkum-

ných družstev ještě doplňujeme hlídkami chemiků pozorovatelů signalistů, s určením na místa velení těchto útvarů, které nemají chemické jednotky jejich úkolem bude pouze doplnit hlášení hlídek vojskové radiační hlásné sítě udáním azimutu a vzdálenosti, popřípadě druhu zjištěného jaderného úderu. Tím dosáhneme upřesnění epicentra (centra) zjištěných úderů.

Technických zařízení ostatních druhů vojsk — radiolokátorů protivzdušné obrany a dělostřelectva není možné použít pro jejich zákaz provozu v této fázi, ani za přesunu jednotek na čáru zasazení.

ORGANIZACE VRHS ZA PŘESUNU A NA ČÁRE ZASAZENÍ DO BOJE

V této fázi činnosti je na organizaci vojskové radiační hlásné sítě položen zvláštní požadavek, a to jak zajistit pozorování poměrně úzkého, přitom však dlouhého úseku přesunu. Vzhledem k délkám jednotlivých proudů útvarů musí hlídka vojskové radiační hlásné sítě zajistit pozorováním současně úsek v délce asi 100 km. Pozorování do stran nemusí přesahovat 20 km. Máme-li splnit uvedený požadavek, je vhodné zajistit pásmo přesunu svazku z prostoru rozmístění na čáru zasazení předem zřízenými pozorovacími stanovišti (obr. 2). Tato stanoviště umístíme mezi osy přesunu tak, aby byla od sebe vzdálena 30–40 km na vhodných terénních tvarech. Tím využijeme maximální dohlednosti s vyloučením terénních překážek a současně dosáhneme i toho, že okruhy pozorování jednotlivých hlídek se překrývají. Abychom měli dostatek družstev k obsazení všech potřebných pozorovatelů, musíme řádně propočítat jejich roz-



Obr. 2

místění a dobu pobytu na jednotlivých stanovištích. Hlavním podkladem pro časový propočet musí být **plán přesunu svazku**. Kromě toho je nutné pečlivě uvážit možnosti přesunu jednotlivých hlídek na nová stanoviště a je nutné pro tento přesun volit samostatné osy.

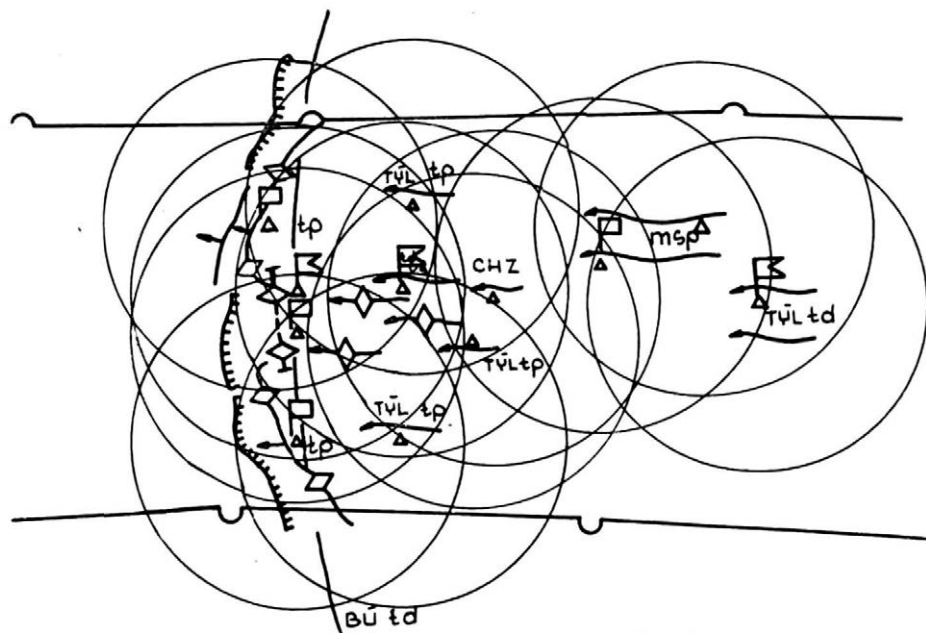
Abychom měli zajištěnu i zálohu chemického průzkumu svazku, bude nutné obsadit první, v některých případech i druhé stanoviště vojskové radiační hlásné sítě od prostoru rozmístění svazku chemickými průzkumnými družstvy druho- sledových útvarů.

K zesílení činnosti stálých stanovišť vojskové radiační hlásné sítě, je třeba využít i chemických pozorovacích hlídek přesunujících se v sestavě jednotlivých útvarů buď u míst velení, nebo v chemických zálohách. Tento požadavek však vyžaduje, aby všechna družstva chemického a radiačního průzkumu byla řádně vycvičena a připravena k zajišťování parametrů jaderných úderů za pohybu.

Pro zajištění čáry zasazení svazku (či druho- sledového útvaru) plně postačí hlíd- ky vojskové radiační hlásné sítě umístěné u pozorovatelů prvosledových útvarů a VPS svazku, které budou předem rozmístě- ny na čáru zasazení.

ORGANIZACE VRHS SVAZKU ZA ÚTOKU

V průběhu boje, kdy je třeba zajistit pozorováním asi prostor 50X60 až 70 km, v němž je bojující svazek rozmístěn vzhle- dem k možnosti použití chemických prů- zkumných družstev, vznikne situace jako při zajištění prostoru rozmístění. V této fázi lze k zajištění úkolů vojskové radiační hlásné sítě v celém pásmu činnosti svazku plně využít hlídek vojskové radiační hlás- né sítě umístěných u míst velení (obr. 3), jejich rozmístění co do šířky i hloub- ky sestavy svazku plně zabezpečí pozorováním všechny úkoly vojskové radiační hlásné sítě. Jednotlivá stanoviště jsou od sebe vzdálena do 20 km a i při poměrně snížené viditelnosti (v důsledku množství dýmu na bojišti), lze předpokládat, že po- zorované prostory jednotlivých hlídek se budou z části překrývat. V této části boje však musíme ve většině doby počítat s činností pohyblivých hlídek, protože i místa velení, u kterých budou rozmístě- na, budou po větší část doby na přesunu. Tím spíše vyniká již v předchozí části po- jednání uvedený požadavek důkladného výcviku všech družstev chemického a ra- diačního průzkumu ve zjišťování para- metrů jaderných úderů za pohybu.



Obr. 3

Kromě hlídek organizovaných z chemických jednotek jsou v této fázi boje již použitelné i technické prostředky ostatních druhů vojsk — radiolokátory, které jsou schopny zachytit jaderné výbuchy ve svém dosahu. Hlavně bude využito radiolokátorů protivzdušné obrany SON-9A a P-15 k včasnému zachycení nepřátelských

jaderných úderů mimo pásmo činnosti svazku (dosah 200 a 70 km). Naproti tomu radiolokátory dělostřelectva pro jejich omezený horizontální úhel pozorování (SNAR=400 dílců) bude vhodné použít k prověření a upřesnění epicentra (centra) vlastních, předem známých jaderných úderů.

Z á v ě r

V pojednání o možnostech organizování vojskové radiační hlásné sítě svazku jsem vycházel z počtu družstev, která jsou k dispozici, dále z možnosti pozorování zrakem, kdy oko je schopno zachytit jaderný úder i na vzdálenost větší než 50 km a konečně jsem přihlédl i k vlivu tvárnosti terénu.

Pro zabezpečení úkolů kladených vojskovou radiační hlásnou sítí je nutné využívat chemických pozorovacích hlídek umístovaných u míst velení, jejichž jedním úkolem, kromě požadavků stanovených předpisem Chem-1-1, bude i zjišťování parametrů jaderných úderů.

Stanoviště hlídek určených k zajištění úkolů vojskové radiační hlásné sítě není, vzhledem k tvárnosti terénu, nutné ve většině případů volit na nejvíce zvýšených místech. Je však třeba věnovat pozornost bezprostřednímu okolí stanoviště pozorovací hlídky, aby měla výhled přes překážky místního rázu (budovy, lesní porost apod.).

Hlídkám vojskové radiační hlásné sítě neurčovat pozorovací sektor, ale vyžadovat od nich kruhové pozorování 360°, současně určit směr, na který položit hlavní důraz a tak zjistit pozorování v celém prostoru činnosti. Hlídky umísťovat maximálně ve vzdálenosti do 30 km od sebe a tak zajistit překrytí pozorovaných prostorů.

Od všech chemických průzkumných družstev vyžadovat dokonalou znalost zjišťování parametrů jaderných úderů za přesunu.

Doplnit pozorování hlídek vojskové radiační hlásné sítě údaji radiolokátorů a údaji hlídek vysílaných z chemické zálohy k splnění dílčích úkolů.

Při dodržení uvedených zásad má svazek dostatek prostředků a je schopen úspěšně splnit úkoly kladené na vojskovou radiační hlásnou síť.

K týlovému zabezpečení a práce týlu armády při přerůstání armádních operací

Major Evžen Mach



V článku chci přispět k dalšímu prohloubení vývodů kolektivu operační správy (VM čís. 2/1962) některými poznatky a zkušenostmi, které jsme získali v poslední době.

Jednou ze základních podmínek přerůstání operací je jejich týlové zabezpečení. Týl nesmí v žádném směru ohrozit plynulost operací. Svou činnost během první (předcházející) operace musí zaměřit tak, aby na jejím konci byly jak u vojsk tak v armádních skladech co nejúplnější zásoby, aby kapacita dopravních útvarů a jednotek stačila vézt úplné pohyblivé zásoby, aby tyto prostředky měl co nejbližší vojskům, aby měl k dispozici dostatečnou léčebně odsunovou kapacitu a v neposlední řadě, aby včasným a soustavným získáváním zpráv o situaci a úkolech nejenom udržel přehled o stavu zabezpečení, ale získal také alespoň nepatrný předstih k potřebným opatřením pro pokračování v další operaci.

Při dokončování jedné a přípravě další operace musí být hlavní pozornost týlu zaměřena na tyto hlavní úkoly:

- zabezpečení úplného přehledu o operační a radiální situaci a o stavu vojskového týlu a armádních týlových útvarů a zařízení;
- doplnění zásob materiálu u vojsk a v armádních skladech;
- uvolnění zdravotnických etap a jejich příprava k dalšímu použití;
- převzetí a předání svazků, útvarů a týlových útvarů a zařízení (TÚZ);
- udržení plné mobilnosti zejména armádních TÚZ, jejich maximální přimknutí k operační sestavě armády a spolehlivá ochrana a obrana zejména proti ZHN a bojové a operační zabezpečení vůbec.

Zásadní význam pro splnění těchto úkolů má jejich včasné a důkladné zplánování a včasné proniknutí rozkazů a nařízení do vojsk a k TÚZ.

Perspektivu pro zabezpečení druhé operace musí nezbytně vytvářet už plán organizace týlu v první operaci. Činnost týlu v průběhu první operace musí být zaměřena k tomu, aby sestava jednotlivých zásobovacích stupňů a zdravotnických etap, komunikační síť a učlenění zásob ke konci první operace umožňovaly přechod do další operace. To znamená, že nelze připustit zaostávání zejména vyšších zásobovacích a odsunových etap, neobsazení komunikací a jejich přerušení a pokles stavu zásob jak ve vojskovém týlu, tak v armádním týlu hluboce pod normy. Je snaha mít na konci první operace u vojsk téměř úplné pohyblivé zásoby a PAZ mít co nejbližší operační sestavě armády.

Podklady pro zplánování druhé operace dostává týl armády od týlu frontu a od velitele armády. Praxe vyžaduje, aby podklady od týlu frontu (týlová směrnice), alespoň ty nejzákladnější, přišly k týlu armády **dříve nebo nejpo-**

ději souběžně s podklady, které dostává velitel armády od velitele frontu. Jde zejména o tyto údaje seřazené podle důležitosti:

- přiděl základních druhů materiálu na druhou operaci;
- povolená spotřeba na operaci;
- zdravotnické prostředky dané k dispozici armádě pro zabezpečení druhé operace;
- místa, odkud budou zásoby armádě doplňovány a jakými prostředky;
- kdy zhruba na jaké čáře budou rozvíňovány nemocniční základny;
- směry předpokládaného prodlužování frontových komunikací za armádou.

Je nezbytné, aby armáda dostala základní údaje, předběžně alespoň na zabezpečení bližšího úkolu druhé operace (na 1—2 dny) a další pak v průběhu plánování dodatečně. Nedostane-li tyl armády tyto podklady včas, je nutné postupovat opačným způsobem tak, že v plánu (vycházející z daného operačního úkolu) kalkuluje potřebu sám a vykazuje ji jako požadavek na front.

Dojdou-li na TVS armády podklady od tylu frontu včas (šifrovkou apod.), je možné na jejich podkladě předběžně vyhodnotit situaci a ujasnit úkol z hlediska tylu. Zástupce velitele armády pro tyl si ujasní zejména materiální situaci na konci první operace a možnosti k zabezpečení druhé operace, stav zdravotnických prostředků, jejich potřebu a úhradu k zabezpečení druhé operace. Dostane-li od velitele armády základní operační orientaci (pásmo činnosti armády, hloubky bližšího a dalšího úkolu, denní tempo a předpokládanou sestavu) je účelné mít přímo na VS armády předsunutou nejnutnější plánovací skupinu tylu vytvořenou na základě styčné skupiny tylu na VS a jejím prostřednictvím přímo zde, kde jsou nejbližší potřebné podklady pro práci, připravit návrhy zástupce velitele armády pro tyl veliteli a po jejich schválení zabezpečit přímo odtud proniknutí tylového rozhodnutí do vojsk. Osvědčilo se mít tuto skupinu ve složení 1—2 důstojníci operačního a 1—2 důstojníci dopravního oddělení štábu tylu, náčelník zdravotnického oddělení a náčelník oddělení PHM.

Zástupce velitele pro tyl musí velitele armády informovat a navrhopvat mu zejména tato opatření:

1. Materiální zabezpečení

- zabezpečení posledního dne první operace (stav na začátku dne u vojsk a v armádních skladech, spotřeba, doplnění, stav ke konci první operace);
- zabezpečení druhé operace (nařízené zásoby na začátku a na konci druhé operace, povolená spotřeba, přiděl od frontu, doplnění vojsk, nedostatky a přebytky, celkové zabezpečení v procentech).

2. Možnosti přísunu materiálu a systém zásobování

- kapacita armádních dopravních útvarů;
- potřeba doplňování zásob a její úhrada podle období a dnů operace (systém zásobování);
- prostory frontových skladů;
- manévr PAZ a tylů svazků a způsob doplňování armádních útvarů.

3. Silniční zabezpečení

- frontové komunikace za armádou;
- směry a obsluha armádních komunikací.

4. Zdravotnické zabezpečení

- výchozí situace;
- odhad ztrát podle údobí operace;
- odsunové zabezpečení;
- léčebné zabezpečení;
- hygienicko-epidemiologické zabezpečení;
- zabezpečení zdravotnickým materiálem.

5. Závěry a návrhy veliteli armády

- k zahájení operace mít
 - u vojsk průměrně
 - v armádních skladech
 - navíc u kterého svazku jaký materiál;
- normy spotřeby na první den druhé operace (pro td na více dnů v závislosti na délce úkolu stanoveného velitelem armády);
- způsob doplňování zásob svazkům a armádním útvarům (pořadí, prostředky);
- posílení svazků zdravotnickými prostředky (SZO, odsunovými prostředky, hygienicko-epidemiologické prostředky);
- organizace týlu (manévr PAZ, TVS, armádními komunikacemi).

6. Požadavky na velitele armády

(Ochrana PAZ a armádních komunikací, zabezpečení přechodů vodních toků, prostředky pro vzdušný přísun a odsun, pracovní síly apod.)

Osvědčilo se mít závěry z těchto informací připraveny zvlášť a dát je veliteli armády tak, aby podle nich mohl vyhlásit své rozhodnutí a náčelníku štábu armády k zabezpečení jejich koordinace s ostatními složkami štábu armády.

Základním úkolem týlu armády v tomto období je zabezpečit včasné proniknutí týlového rozhodnutí do vojsk. Zkušenosti ukazují, že nejvýhodnější způsob vydání týlového nařízení je jeho předání styčným důstojníkům svazků nebo prostřednictvím směrových důstojníků armády nebo konečně přímo zastupcům velitelů svazků pro tyl, povolaných k této době na velitelské stanoviště armády. Je nutné mít u styčné skupiny týlu na VS prostředky pro rychlé napsání a rozmnožení tohoto dokumentu tak, aby svazky i armádní útvary dostaly nařízení písemně. Souběžně je nutno nařízení ihned odeslat rádiem. Pokud se týká armádních útvarů a vojskových svazků je k zabezpečení včasného proniknutí týlového nařízení nezbytná účast příslušného velitele druhu vojska. Přitom se potvrzuje, že nejúčinnější způsob proniknutí týlového nařízení k těmto svazkům a útvarům je uvedení jeho základních bodů přímo jako součást nebo příloha dokumentů vydávaných těmto útvarům a svazkům příslušným velitelem druhu vojska.

Další plánování je výhodné provádět na TVS. Přitom před návratem na TVS je třeba mít k dispozici rozhodnutí velitele a zámysly jednotlivých vel. druhů vojsk. Shromáždit tyto podklady je v této době hlavním úkolem styčné skupiny týlu na velitelském stanovišti. Tato skupina pak tyto údaje dále zpřesňuje a doplňuje a předává postupně na TVS po pojítkách, osobním stykem nebo po motospojce. Jde především o údaje pro bojové a operační zabezpečení týlu, ko-

ordinaci přesunů, vyhodnocení protivníka, součinnost s ženijním vojskem při využívání komunikací a mostů, manévr místy velení apod. Vedle toho se styčná skupina týlu podílí na zpracování hlavních plánovacích dokumentů operačního oddělení a velitelů druhů vojsk. Musí proto být předávány zprávy a podklady mezi TVS a VS oboustranně.

Je přirozené, že při celé této činnosti nelze ani na okamžik zapomínat, že probíhá boj, že je třeba stále vycházet a opírat se o skutečný vývoj situace na frontě a podle něho upravovat i výchozí situaci plánu organizace týlu pro druhou operaci. Proto není výhodné nějak násilně a zřetelně rozdělovat pracovníky štábu a oddělení týlu na ty, kteří se zabývají výhradně řízením týlu k dokončení první operace a ty, kteří se starají o zplánování druhé operace. Je jasné, že těžiště úsilí k dokončení první operace bude po vydání nařízení u informační skupiny operačního oddělení a vyčleněných důstojníků jednotlivých oddělení, kteří sledují vývoj situace a zabezpečují včasnou reakci na ni ze strany týlu armády. Přesto však je nutné, aby základními otázkami dokončení první operace žili i všichni ti, kteří plánují zabezpečení druhé operace. Zejména pak všichni náčelníci se musí stále zajímat o současnou situaci, včas reagovat na její vývoj tak, aby byly vytvořeny ty nejpriznivější podmínky pro přerůstání do druhé operace.

Zvláštní význam v období dokončování plánování druhé operace má osobní účast hlavních funkcionářů týlu armády přímo u hlavních svazků, k zabezpečení správného pochopení úkolů a pomoci přímo na místě. Je proto účelné, aby náčelník štábu týlu připravil všechny náčelníky služeb a další schopné pracovníky k pochopení zámyslu týlového zabezpečení a takto připravené funkcionáře odeslal ke svazkům. Tito prověří správné pochopení týlového nařízení armády a jeho rozpracování v plánu organizace týlu a v týlovém nařízení svazku, upřesní potřebné otázky a přinesou týlu armády zpět hlavní údaje o zámyslu manévru týlem svazku.

Charakteristické rysy soudobých operací a zvláštní podmínky boje v operační hloubce zvlášť vytvářejí složité a obtížné podmínky zejména pro dopravní zabezpečení. Jemu musí věnovat prvořadou pozornost nejenom štáb, ale všechna oddělení týlu armády. Ukázalo se, že je nezbytně nutná a nejužší spolupráce všech složek k tomu, aby byly vytvořeny co nejpriznivější podmínky pro splnění všech dopravních úkolů. Formy doplňování zásob podřízeným je nutno vidět v plné šíři. Řády ukládají odpovědnost za doplnění zásob podřízeným nadřízenému náčelníku týlu. Zkušenosti potvrzují, že zejména v těchto podmínkách bude často nutné, aby armádní transport obsáhl nejen zásobovací úsek armáda-svazek (armáda-útvár), ale i zabezpečil odběry přidělených zásob ve frontových skladech. Přitom je často nutné část armádního transportu vysunout za svazky na samostatných směrech nebo v hloubce. To vytváří značně složitou situaci v týlovém prostoru a značnou únavu řidičů, funkcionářů i dopravní techniky. Nemá-li v této situaci docházet ke zpoždování v činnosti týlu a k jeho odtrhování od sestavy armády, je nutné, aby tyl armády disponoval dopravní kapacitou pro dvoudenní spotřebu materiálních prostředků. Tak by bylo možné zabezpečit, aby zhruba polovina dopravní kapacity prováděla denně odběry od frontu (a to až na vzdálenost 150 km i více) a druhá polovina usku-tečňovala přísuny ke svazkům. Přitom by bylo zabezpečeno včasné zmanipulování zásob, provedení přísunů, odpočinek řidičů a ošetření techniky.

Nebude-li tato podmínka splněna, bude nutné značnou část zásob rychle předsunout co nejbližší za vojsky, složit na zem, a tak si uvolnit transport k odeslání pro odběry u frontu.

Činnost týlu armády při plánování a vedení druhé armádní operace vyžaduje maximální pružnost a vynalézavost při volbě forem a metod velení týlu. Základní podmínkou pro včasné plnění úkolů týlu je včasná informovanost o operační situaci, zámysl velitele a o stavu zabezpečení vojsk. Bude proto nutné těžiště úsilí štábu a oddělení týlu položit na získávání a rychlé vyhodnocování zpráv. Přitom významná úloha připadá styčné skupině týlu na VS. Jediné správné pochopení této skutečnosti a důsledné plnění ustanovení polních řádů o vzájemném předávání informací mezi náčelníkem štábu, veliteli druhů vojsk a týlem může zabezpečit, že týl nebude pokulhávat za úkoly a že včas splní všechny úkoly materiálního a zdravotnického zabezpečení operace.

Ukázalo se, že značný vliv na kvalitu práce týlu má spojení mezi VS a TVS armády. Jakost spojení je pak nepřímo úměrná vzdálenosti obou míst velení. Čím je tato vzdálenost větší, tím jsou podmínky pro spojení a vzájemný styk horší. Ideální by bylo umisťovat obě místa velení na takovou vzdálenost, aby je bylo možno propojit kabelem a napojit na dispečink VS. Uvažujeme-li bezpečenostní vzdálenost při napadení jaderným úderem střední ráže, bylo by možné vzdálenost mezi oběma místy velení zmenšit na 5–6 km vzdušnou čarou. Tato vzdálenost nejen usnadňuje vzájemné propojení obou míst velení, ale umožňuje i častější styk.

Závěrem chci upozornit, že při plánování a řízení týlového zabezpečení armády při přerůstání armádních operací je třeba mít na zřeteli zejména tyto skutečnosti:

1. Činnost štábu a služeb týlu v průběhu předcházející operace je třeba usměrnit k vytvoření těch nejvýhodnějších podmínek pro zabezpečení následující operace zejména co nejtěsnějším přimknutím armádních týlových útvarů (zejména pohyblivé armádní základny) k operační sestavě a maximálním doplněním zásob u vojsk.

2. Styl práce funkcionářů je třeba zaměřit na udržení maximální informovanosti o stavu týlového zabezpečení vojsk a o vývoji operační situace, a to jak vševojskové, tak vojskových svazků a útvarů a o stavu, možnostech a předpokládané činnosti protivníka. Přitom se ukazuje stále zřetelněji nutnost vyvíjet schopnosti v předvídání možného vývoje operační situace a vytváření podmínek pro předstih v práci týlu.

3. Metodika práce týlu musí zabezpečit rychlé zplánování a pronikání podkladů o týlovém zabezpečení k vojskům. Tomu nejlépe vyhovuje přimknutí plánovacích orgánů týlu co nejbližší k plánovacím složkám štábu a druhů vojsk, maximální součinnost s nimi a využívání společných prostředků pro předávání nařízení vojskům (zejména směrových důstojníků).

4. Není možné oddělovat činnost spojenou se zplánováním týlového zabezpečení další operace od činnosti směřující k řízení týlového zabezpečení při dokončování operace a vytvářet na sobě nezávislé skupiny orgánů týlu. Naopak je třeba zabezpečit co nejlepší informovanost o vývoji situace a při plánování se o ni plně opírat.

Týlové zabezpečení pluku bojujícího odtrženě od hlavních sil divize

Plukovník Jiří Kuzin



V soudobém boji bude často docházet k odtržení pluku*) od hlavních sil divize. Tato situace vyžaduje od velitelů, štábů a týlů řadu náročných opatření, zvláště po stránce bojového a týlového zabezpečení.

K odtržení pluku dochází nejen na samostatných směrech, ale především v situacích, kdy je nutné rychle proniknout do hloubky nepřátelské obrany a zmocnit se stanovených čar a objektů a tím usnadnit divizi rozvíjet útočný boj v požadovaném tempu a pomáhat harmonickému plnění bojových úkolů.

Proto je boj v odtržení od hlavních sil aktuální problém, který je třeba všestranně teoreticky rozpracovávat a prakticky přezkušovat.

Pokusím se ukázat některé způsoby organizace a práce týlu pluku při odtržení od hlavních sil divize.

VLIV ÚKOLŮ A CHARAKTERU BOJE PLUKU NA ČINNOST TÝLU

Při zahájení první operace počátečního období války může nejčastěji docházet k boji v odtržení od hlavních sil divize u pluku působícího jako předsunutý odřad, nebo u druhořadového, zasazovaného do mezery k rozvíjení úspěchu do hloubky. Později bude docházet k boji na samostatných směrech a na značnou vzdálenost od hlavních sil divize, jak u prvosledových tak u druhořadových pluků v rámci divize.

U prvosledových pluků může k odtržení docházet v případě, kdy na přední okraj nepřátelské obrany bylo použito atomových úderů a tím vytvořeny podmínky k rychlému pronikání pluku nepřátelskou obranou.

U druhořadového pluku, který bude zpravidla zasazován do vzniklé mezery po prolomení určitého pásma obrany, bude docházet k odtržení při rozvíjení úspěchu dalšími postaveními obrany, do operační hloubky nepřítele.

K rychlému využití účinků atomových úderů bude vyslán zásadně tankový pluk jako předsunutý odřad, aby se zmocnil důležitých čar, předmostí, komunikačních uzlů a udržel je do příchodu hlavních sil. Předsunuté odřady mohou plnit celou řadu i jiných úkolů. Například v první armádní operaci počátečního období války budou prolomovat postavení nepřátelských jednotek krytu hranic, později narušovat

systém velení nepřítele, ničit nepřátelské ZHN, zachvacovat mosty, letiště apod.

Některé z uvedených úkolů budou předsunuté odřady plnit v úzké součinnosti se vzdušnými výsadky.

Uvažme situaci, že dojde k odtržení pluku použitého v prvním nebo v druhém sledu divize, nebo vyslaného jako předsunutý odřad divize. Ve všech případech brzy po proniknutí do hloubky nepřátelské obrany boj tohoto pluku bude nabývat charakteru rychlého manévru do boku i týlu ustupujícího nepřítele a to v pochodových proudcích, nebo předbojové sestavě. Při zjednání dotyku s nepřátelskou obranou, to bude útok z chodu a opět rychlé pronikání nejslabšími místy této obrany.

Při plnění uvedených úkolů v poměrně krátké době 2—3 hodin může dojít k odtržení pluku od hlavních sil divize na vzdálenost 20 i více kilometrů. Přitom pluk může vést boj na jednom i více samostatných směrech s otevřenými boky, čímž se značně zvyšuje možnost dostat se dočasně do obklíčení.

Dále může docházet k častým a náhlým změnám v bojové situaci (zejména

*) Pod tímto pojmem je třeba v této práci rozumět, především tankový pluk, který svými technickými a taktickými vlastnostmi nejlépe odpovídá požadavkům vedení boje v odtržení od hlavních sil. Pochopitelně, že i motostřelecký pluk může někdy plnit obdobné úkoly.

časté změny směrů). Rovněž pluk bude často muset bez přeskupování a beze změny bojové sestavy přecházet do účinné činnosti k dočasné obraně a naopak.

Je pochopitelné, že uvedené úkoly a způsoby, jakož i charakter bojové činnosti pluku, bojujícího odtržené od hlavních sil divize, budou mít podstatný vliv i na organizaci týlu, na materiální, technické a zdravotnické zabezpečení. Navíc může být činnost týlu pluku značně ovlivňována i řadou jiných činitelů, jako obtížným a zamořeným terénem, nerovnoměrnou spotřebou zásob, zejména munice, nárazovostí zdravotnických a technických ztrát, roční a denní dobou, apod.

To vše bude vyžadovat od týlu pluku především vysokou pohyblivost a manévrovost, aby byl schopen plynule se přemísťovat při souběžném doplňování zásob a poskytování nejnutnější zdravotnické a technické pomoci jednotkám pluku. To znamená, že musí být s to rychle se přemísťovat za bojovou sestavu i terénem a překonávat ihned za prapory vodní toky a často i značně zamořené prostory, pokud nebude možno je obejít. Přitom je nutné mít na zřeteli, že dopravní prostředky pluku jsou sice terénní, avšak zdaleka nemají takovou průchodnost terénem a hlavně brodovost, jako tanky.

Dále týl pluku v odtržení od hlavních sil musí být schopen v poměrně krátké době provést manévr silami a prostředky týlu, zejména zásobami, a to jak do hloubky tak i do šířky. Rovněž musí učinit řadu opatření k převzetí zásob přísunovaných vzduchem, k včasnému odsunu raněných a nemocných, nebo alespoň zabezpečit jejich ochranu a obranu do doby, než bude možné je odsunout. Někdy může docházet i k takovým situacím, kdy pozemní ani vzdušný přísun k pluku nebude možný; v takových případech bude nutné organizovat přísun k pluku bojovou akcí. To může vyžadovat od pluku částečnou změnu bojové sestavy k vstřícnému úderu, vyčlenění sil a prostředků k převzetí zásob apod.

Pro týlové zabezpečení nepřetržitosti tak náročných způsobů vedení boje, bude nutné především uskutečnit opatření ke zvýšení samostatnosti i po stránce týlové. To však v žádném případě nesmí být na úkor pohyblivosti a manévrovací schopnosti pluku a tím méně praporů.

Aby týl pluku mohl plynule zabezpečovat plnění tak náročných úkolů, bude nutno organizovat jeho velmi pečlivou přípravu již v protoru soustředění (rozptyl-

lení) divize. Proto velení divize musí včas předvídat, který z jeho pluků, kdy a kde se může octnout v odtržení od hlavních sil a jemu také bude muset věnovat maximální úsilí k zajištění týlové samostatnosti. V první řadě to bude pluk určený jako předsunutý odřad, jindy to může být druhosledový pluk. Někdy však to mohou být i dva pluky téže divize, zejména tankové a to, jeden jako předsunutý odřad a druhý zasazovaný až v operační hloubce nepřátelské obrany.

Předurčený pluk bude nutno v první řadě nejen doplnit pohyblivými zásobami, nýbrž vytvořit i zvýšené zásoby, zejména tankové a protiletadlové munice, popřípadě i PHM. Toto zvýšení má odpovídat minimálně krytí potřeby během přesunu na čáru zasazení. Kromě toho bude nutné připravit a zabezpečit ve prospěch tohoto pluku pozemní přísun a vyžádat u armády případné zdvojení vzdušnou cestou. Dále to bude posílení nejnutnějším zdravotnickým personálem a materiálem a upřesnění zdravotnických odsunů od pluku během přesunu na etapy prvosledových divizí (pluků), popřípadě do dočasných lékařských odsunových středisek (civilních zařízení).

ORGANIZACE TÝLU PLUKU

Organizace týlu pluku pro kteroukoli bojovou činnost je nutné chápat jako nedílnou součást organizace bojové činnosti. Tato spočívá v uspořádání týlu pluku k nejvýhodnějšímu a plynulému materiálnímu, technickému a zdravotnickému zabezpečení úkolu pluku. Zahrnuje rozmísťování a přemísťování týlových jednotek, přípravu cest, zajištění ochrany a obrany týlu pluku. Současně má zabezpečovat co nejúčelnější využití sil a prostředků týlu pluku, rychlý manévr jímí a co nejmenší jejich zranitelnost.

Organizace týlu pluku bude vždy ovlivňována konkrétní bojovou činností nepříteli, terénními podmínkami, roční a denní dobou, počasím, jakož i skutečným stavem týlových jednotek. Přitom skutečný stav je nutné chápat, nejen po stránce počtů osob, množství materiálu, dopravních prostředků apod., nýbrž a to hlavně i bojovou a týlovou připravenost a morálně politickou a bojovou připravenost těchto jednotek. Významnou roli mohou zde mít dřívejší zkušenosti příslušníků týlu ze zabezpečování obdobného druhu bojové činnosti.

Hlavní obtíž při udržování objektivně správné organizace týlu pluku spočívá ve

složitosti a vzájemném působení uvedených i jiných činitelů. Některé činitele budou často ovlivňovat organizaci týlu naprosto protikladně, proto vedoucí myšlenkou zde musí být zabezpečení splnění úkolu pluku a tomuto požadavku je nutné podřítit vše ostatní.

Vždy se však nepodaří vyhodnotit naprosto správně všechny podmínky, ovlivňující organizaci týlu a tak přesně předvídat skutečný průběh bojové činnosti pluku. Za boje bude docházet i k nepředvídaným situacím, které mohou do značné míry narušit organizaci a práci týlu pluků i praporů. Může např. dojít k odtržení části sil pluku, k obklíčení, k přepadení týlu, vyřazení, nebo i zničení kterékoliv týlové jednotky. Proto organizace týlu pluku má být taková, aby i za nejsložitějších podmínek nedošlo ke značnému narušení plynulého týlového zabezpečování.

Organizace týlu pluku může být také značně ovlivněna zvláštností bojového úkolu. Poněkud jiná bude u předsunutého odraďu, jehož úkolem bude zmocnit se horského přechodu, jiná bude u pluku, která se má spojit se vzdušným výsadkem a jiná může být u pluku druhého sledu divize, který rozvíjí úspěch v operační hloubce. Odlišnosti nebudou zásadního rázu. Proto také pro naši potřebu je možné tyto odlišnosti pominout a vyjít pouze z určitého předpokladu, jehož základ bude pouze způsob plnění bojového úkolu, hloubka a předpokládaná doba činnosti v odtržení od hlavních sil.

Předpokládáme, že pluk bude zasazen v prvním sledu divize, aby využil vlastní údery atomových zbraní a s úkolem zmocnit se určitého objektu v hloubce 25 km nepřátelské obrany. Přitom jeho pronikání spěšně zaujatou obranou nepřítele, v odtržení od hlavních sil nebude převyšovat 4–6 hodin včetně spojení a dalším plukem, který využívá jeho úspěchu.

V takovém případě bude nutné zaměřit organizaci týlu pluku na zdravotnická a technická zabezpečení a na možnost doplňování municí, zejména tankovou a zahrnout do ní popřípadě i posilové prostředky.

Předpokládána rychlost pronikání pluku a možnosti častých změn v bojové sestavě si přímo vynucují odlehčení týlových jednotek od všech prvků, které nejsou nezbytně nutné pro prostorové a časové vymezení boje pluku. Jedná se tu hlavně o hospodářské výdejny praporů; hospodářskou četou a většinu automobilní rot, jakož i část technické opravy plu-

ku — v podstatě jde o druhý sled týlu pluku.* Naopak zase pro náležitě pochoopení soběstačnosti pluku po stránce týlové bude vhodné přibrat některé posilové prostředky od divize (transportéry, vyprošťovací, zdravotnická vozidla apod.) a podřítit je přímo příslušným náčelníkům. Navíc bude někdy nutné přičlenit pluku i část týlu výsadku, s kterým se má pluk spojit při plnění úkolu.

Tento dočasně přebytečný — druhý sled týlu pluku je možno vést pod velením některého z týlových funkcionářů pluku (např. výstrojního náčelníka) s týlem toho pluku, který bude využívat jeho úspěchu a má za úkol se s ním spojit. V jiném případě, kdy pluk po splnění úkolu v odtržení od hlavních sil a po navázání spojení s nimi, přechází do zálohy, bude účelnější vést jeho druhý sled v čele druhého sledu týlu divize.

Taková organizace a rozdělení týlu pluku může mít řadu výhod. Především tu, že týlové jednotky nebudou prodlužovat pochodové proudy a tím ztěžovat rychlý pohyb a manévr bojových sledů. Toto vystupuje zvlášť do popředí v horském zalesněném a jiném obtížném terénu. Velitel pluku nemusí vyčleňovat tolik sil a prostředků k ochraně a obraně týlu. Dále týlové jednotky za sestavou hlavních sil divize mohou nerušeněji uskutečňovat řadu opatření, např. připravit teplou stravu, založení součástky, provádět menší opravy, doplňovat různé soupravy materiálů, dodávat je jednotkám pluku apod.

Nebude-li však jisté včasné opětné sloučení s týlem pluku, nebo po splnění daného úkolu, bude pluk ihned (např. v součinnosti se vzdušným výsadkem) plnit jiný úkol, bude nutné brát celý týl s sebou. Bude-li pluk plnit obdobný úkol, avšak do větší hloubky a po delší dobu, bude výhodné vzít s sebou většinu týlových jednotek pluku, nebo týl pluku vcelku a navíc takový pluk bude nutno náležitě posílit péčí divize po stránce zdravotnické (lékař, sběrači raněných, odsunové prostředky) a technické. Přitom kdykoli bude hrozit nebezpečí dalšího odloučení druhého sledu týlu pluku od bojových jednotek, je nutné týl pluku brát s sebou.

*) Pod pojmem první sled týlu pluku je třeba rozumět plukovní obvod a část dilenských a vyprošťovacích prostředků, působících přímo za bojovými sestavami prvosledových praporů, popřípadě i předsunutá část municie na vozidlech pluku. Druhý sled pluku zahrnuje automobilní rotu, zbytek technické opravy pluku a hospodářskou četou. Jedná se o členění týlu pluku do hloubky nikoli o možné členění týlu pluku do šířky, kdy hovoříme o částech týlu pluku.

Konečné rozhodnutí o použití toho kterého způsobu organizace týlu bude vždy věcí velitele, který pluk bude vysílat a velitele pluku, podle jehož pokynů týl pluku bude organizovat jeho zástupce pro týl. Při této organizaci, zástupce velitele pro týl musí úzce spolupracovat hlavně s náčelníkem štábu, zástupcem pro technické věci, hlavním lékařem, náčelníkem dělostřeleckého vyzbrojování a chemickým náčelníkem.

MOŽNÉ ZPŮSOBY ČLENĚNÍ, ROZMÍSTĚNÍ A PŘEMÍSTOVÁNÍ TÝLOVÝCH JEDNOTEK

V prostoru soustředění popř. vyčkáváním a při rozptýlení praporů a pluku je nutno věnovat organizaci týlu značné úsilí, zejména pokud jde o přípravu. Plukovní obvazistě, popřípadě i technická opravna pluku se umísťují zpravidla poblíž velitelského stanoviště a ostatní týlové jednotky pluku na zádi předpokládaného směru pochodových proudů praporů.

Pro přesun do prostoru bojové činnosti je nutno organizovat začlenění týlových jednotek pluku do pochodových proudů tak, aby mohly pohotově a plynule zabezpečit přesun. Zároveň, aby se mohly včas rozmístit, popřípadě z části i rozvinout a pracovat ihned po zahájení boje hlavními silami pluku.

Týlové jednotky praporu se obvykle začleňují na zádi pochodového proudu praporu v pořadí; obvazistě, bojová a hospodářská výdejna (pouze u motostřeleckého pluku) pokud půjde s praporem, a pohyblivá technická ošetřovna, jako technická uzavírací hlídka.

Týlové jednotky pluku bude někdy výhodné rozdělovat na dva sledy (podle variant, které jsem uvedl). Do prvního sledu je možno zařadit plukovní obvazistě, část dílenských a vyprošťovacích prostředků, několik vozidel naložených municí, popřípadě i PHM a někdy i jiným např. ženižním a chemickým materiálem. Druhý sled týlu pluku budou pak tvořit zbývající týlové jednotky.

Potom první sled týlu lze začlenit do pochodové sestavy pluku za prvosledové prapory (při očekávané úhroze z týlu), nebo na zádi pochodového proudu pluku (při přesunu po dvou osách na bezpečnější ose) před zadní zajištění. Druhý sled týlu buď ponecháme úplně vzadu, pro přesun s týlovými jednotkami hlavních sil divize, nebo začleníme ho na zádi pochodového proudu pluku ve vzdálenosti do

2 km, avšak před zadní pochodovou záštítu. Může dojít i k takovým případům, kdy vzhledem ke zvýšenému nebezpečí přepadení, odříznutí týlu apod., bude nutno začleňovat do sestavy pochodových proudů pluku všechny týlové jednotky.

Pokud budeme předvídat bojovou činnost pluku na více samostatných směrech, např. na dvou, kdy jeden posílený prapor bude útočit souběžným samostatným směrem. Potom za ním musí sledovat příslušná část týlu pluku s nejnútnejšími zásobami, technickými a zdravotnickými prostředky již za přesunu.

Při zahájení bojové činnosti, týlové jednotky praporů se umísťují společně nebo aspoň poblíž záloh praporů a co nejvíce využívají terénu. První sled týlu pluku (někdy i týl pluku jako celek) se umísťuje poblíž druhého sledu pluku, ve vzdálenosti 1 km od něho.

Druhý sled týlu pluku za příznivých podmínek a pod ochranou bojové jednotky může být umístěn do 2–3 km za prvním sledem týlu pluku. Ukazuje se však, že často bude výhodnější vybavit týlové jednotky kompletními zásobami pro potřebu praporů. Těmito náležitě posílit prapory a zbývající týlové jednotky pluku umísťovat vcelku poblíž druhého sledu nebo zálohy velitele pluku.

Při boji v noci, za deště, mlhy, nebo při značném nebezpečí odtržení týlových jednotek vlivem nepřátelské činnosti, bude nutno týly co nejvíce přimýkat k druhému sledu nebo záloze velitele pluku.

Přemísťování týlových jednotek za boje, kromě již zmíněných podmínek, bude hlavně závislé na tempu útoku pluku. Při vysokém tempu, týlové jednotky praporů i pluku, budou muset se přemísťovat častými skoky a odvažně se přibližovat na co nejmenší vzdálenosti k bojovým sestávám.

Týlové jednotky praporů se budou přemísťovat velmi častými posuny přímo za zálohou velitelů praporů a pracovat „v chodu“ s krátkými 5–10 minutovými zastávkami. Týlové jednotky pluku se budou přemísťovat rovněž častými skoky na vzdálenost 2–3 km, podle pohybu druhého sledu nebo zálohy velitele pluku.

Hrozí-li obklíčení, nebo při přechodu do dočasné obrany je nutno vtáhnout a umístit týlové jednotky praporů i pluku do středu bojové sestavy pluku. Při umísťování a přemísťování týlových jednotek musí velitelé a týlovi funkcionáři věnovat zvláštní pozornost jejich obraně a ochra-

ně. Často bude nutno pro ochranu týlu pluku přímo vyčlenovat bojové jednotky.

Zvláštní pozornost bude nutno věnovat rozmísťování přímo jednotlivých vozidel, aby byla chráněna nejen od přímé palby, ale i od poškození střepinami, tlakovou vlnou apod. Proto je nutno je rozmísťovat rozptýleně, s maximálním využitím ochranných vlastností terénu a v krajním případě upravovat pro ně úkryty i náložemi (po přechodu do obrany). Současně bude nutno zabezpečovat protivzdušnou obranu a maskování týlu pluku.

MATERIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ

Složitost a náročnost vedení bojové činnosti v odtržení od hlavních sil se bude nutně promítat i do organizace materiálního zabezpečení. Otázky materiálního zabezpečení pluku ve zmíněných podmínkách musíme vidět v těsné souvislosti s organizací týlu, množstvím zásob a přísunu výmí možnostmi divize i pluku.

Vzhledem k možnosti častých změn v bojové situaci a obtížnosti terénu (zejména v horském a zalesněném) po stránce organizační, jeví se nejvhodnější, rozdělit vozidla se zásobami tak, aby na každém směru mohla včas doplnit jednotky potřebným materiálem.

Pokud jde o množství zásob, je zde požadavek vybavit pluk tak, aby byl co nejdéle sobestačny. To znamená, že ještě v prostoru soustředění (rozptýlení) praporek i pluk jako celek musí být nejen doplněn na pohyblivé zásoby základními druhy materiálu, nýbrž u materiálu, u něhož se předpokládá zvýšená spotřeba (hlavně tankové a PL munice) mají být vytvořeny i zvýšené zásoby. Jejich výše bude závislá na předpokládané spotřebě materiálu, zejména během přesunu a na možnostech divize organizovat pluk dalšími přísuny. Snahou má být vytvoření takových zvýšených zásob, aby po dosažení čáry odtržení, měl pluk nejméně pohyblivé zásoby PHM (v rámci praporů — tj. 1 náplň) a zvýšené zásoby tankové munice o 0,2 pp a PL munice o 0,3—0,5 pp (v rámci pluku).

Zvýšené zásoby je nutno vytvářet především u tanku, muže, zbraně a vozidla. Potom na vyčleněných vozidlech z automobilní rotty pluku, která někdy bude výhodnější přidat přímo praporům.

Bude-li předpokládána úsporná a delší bojová činnost pluku v odtržení od hlavních sil, bude nutno vytvářet zvýšené zásoby i u ostatních druhů materiálu. Potom

k přepravě zvýšených zásob bude třeba posilovat dopravní jednotky pluku prostředky divize. Takové opatření může zabezpečit bojovou činnost pluku i v době, kdy divize nebude moci uskutečnit pozemní přísun.

Vytváření zvýšených zásob a jejich „předsunování“ přímo k bojovým sledům má mnoho výhod, osvědčovalo se ve Velké vlastenecké válce a kladně se projevuje i v současných bojových cvičeních Sovětské armády.

Vytvoření zvýšených zásob u pluku ještě nijak divizi nezabavuje povinnosti, pravidelně doplňovat zásoby pluku a to již po několika hodinách odtržení. Přísun k pluku někdy musí být uskutečněn i za cenu bojové akce. Bude to v takových případech, kdy pluk po splnění daného úkolu, bude v odtržení od hlavních sil plnit nový úkol. Jindy to může být předvídání zhoršení přísunových podmínek, jak pro pozemní, tak i pro vzdušný přísun.

Pro „předsunování“ zásob blíže k bojovým sledům hovoří i ta skutečnost, že týl praporů i pluku pro přísuny jsou vybaveny výhradně automobilními prostředky. Tyto mají daleko nižší průchodnost, než tanky a tudíž jim hrozí zvýšené nebezpečí odtržení se od bojové sestavy pluku, což za určitých podmínek může znamenat i jejich záhuby. Proto stojí za úvahu zda by nebylo účelné celý týl praporu, popřípadě částečně i týl pluku, zejména tankového, vybavit transportéry OT-810. Praktické zkoušky na cvičeních ukazují, že se tyto velmi dobře osvědčují pro doplňování munice tankům přímo „v boji“ a navíc tím by se podstatně zvětšila možnost týlu pluku (aspoň části) překonávat velké zamořené prostory.

Na cvičeních se sice někdy u tankových praporů „využívá“ k přísunu munice na zpáteční cestě obrněného transportéru praporek obvyklé místo, avšak při odtržení nebude toto možné, neboť praporek často budou muset raněné vozit s sebou. Transportéru zástupce velitele praporu pro technické věci rovněž nebude možno používat k doplňování munice.

Pro případ přerušení pozemního přísunu k pluku, je výhodné připravit jeho zdvojení vzdušnou cestou. Tento přísun, podle požadavků zástupce velitele divize pro týl, může být uskutečněn buď frontem, nebo armádou, pokud tato bude disponovat letouny nebo vrtulníky. Vzhledem k malé rozloze prostoru bojové činnosti pluku, bude většinou přísun organizován shozem z dopravních letounů. V ojedině-

lých případech, kdyby se pluku podařilo zachvátit pouze částečně poškozené letiště nebo vhodnou plochu, bylo by výhodné organizovat přísun i s přistáním dopravních letounů. Jindy za příznivých podmínek bude možno přísun uskutečnit i vrtulníky, kterých bude nutno maximálně využít pro odsun těžce raněných a nemocných.

Organizace vzdušného přísunu bude vyžadovat od velitele, štábu a týlu pluku řadu zvláštních opatření. Bude nutno vytýčit a často i upravit plochy pro shoz materiálu nebo pro přistání vrtulníků a zajistit dorozumění se s letci pomocí signálů. Dále zabezpečit ochranu a obranu a rychlé vyložení vrtulníků (nebo sběr shozeného materiálu), jeho rozdělení apod.

Vždy však musíme mít na paměti, že přísun materiálu vzduchem je velmi náročný po stránce organizace, provedení i zabezpečení. Proto se bude týkat přísunu pouze nejnútnejšího množství materiálu, hlavně munice a bude uskutečňován pouze v nezbytných případech.

Doplňování zásob bojovým vozidlem přímo v boji, za velmi intenzivní bojové činnosti naráží na mnohé potíže. Často při něm může docházet i k nežádoucím ztrátám na lidech i materiálu. Proto k doplňování zásob je nutno iniciativně využívat sebemenších příležitostí, zastávek, přestávek v boji, střídání bojových sledů (záloh) apod. Jinak municí a někdy i PHM bude nutno přisunovat přímo k bojovým vozidlům a doplňovat je přímo v bojových sestavách s maximálním využitím terénních skrytů a krytů.

Významnou součástí materiálního zabezpečení pluku se nyní stává i zabezpečení pitnou a užitkovou vodou. Pitnou vodu bude nutno vézt s sebou, již z prostoru soustředění (rozptýlení). Užitkovou vodu bude muset pluk čerpat v prostoru bojové činnosti. Pro každý případ by bylo výhodné vybavit pluk úpravnou povrchové vody, jakož i prostředky pro těžbu spodní vody. Dále bude nutno dodržovat co nejprísnejší vodní kázeň u všech jednotek pluku.

Přes veškerá opatření, o nichž zde byla zmínka, může někdy dojít u pluku k náhlému poklesu zásob, zvláště munice. V tom případě bude nutno v první řadě použít zásob z porouchaných vozidel, dále odpovědně vyrovnat zásoby mezi bojová vozidla a nakonec vhodným manévrem doplnit nedostávající se zásoby v rámci pluku. Současně bude třeba stanovit nově

prísne normy spotřeby a dbát na jejich dodržování.

Plnění dříve uvedených úkolů, může pluk uskutečňovat v úzké součinnosti se vzdušnými výsadky. V takových případech bude nutné aby týl divize (někdy i armády) koordinoval zásadní otázky i materiálního zabezpečení mezi plukem a výsadkem. Někdy bude nezbytné, aby pluk zabezpečil přivedení organických dopravních prostředků s náležitými zásobami výsadku, se kterým se měl spojit nebo spolupůsobit s ním. Jindy bude muset vézt s sebou pro výsadek určité množství zásob.

ZDRAVOTNICKÉ A TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ

Organizaci zdravotnického a technického zabezpečení bude do značné míry ovlivňovat úkol i způsob boje, bojové, terénní a atmosférické podmínky, jakož i skutečný stav zdravotnických a technických prostředků. Hlavní obtíž zdravotnické služby spočívá v tom, že musí plnit své úkoly zpravidla ve vysokém tempu, za současného přemísťování svých výkonných orgánů. Přitom v rámci pluku je citelný nedostatek zejména zdravotnických sil a prostředků (sběračů raněných a odsunových vozidel). Proto ke zvýšení samostatnosti bude nutné pluk náležitě posilovat po stránce zdravotnické i technické.

Úspěšné plnění úkolů zdravotnické služby pluku vyžaduje, aby všechny její složky, zejména u praporů, pracovaly v nejtěsnější součinnosti s orgány technické služby. Je tomu tak proto, že zpravidla s poškozením techniky, dochází i ke zranění osob. Dále funkcionáři technické služby, zpravidla mají větší možnosti pozorování, spojení a někdy mohou poskytnout pomoc i při zdravotnických odsunech. Bohužel praxe z některých cvičení u vojsk ukazuje, že mnozí lékaři a hlavně zdravotníci si tuto objektivní skutečnost málo uvědomují.

První pomoc raněným a nemocným členům osádek bude poskytována hlavně svépomocí a vzájemnou pomocí za použití kapesních obvazů a příručních lékárníček u tanků. Proto je naprosto nezbytné, aby každý příslušník tankové jednotky byl již v míru dokonale vycvičen, nejen v poskytování první pomoci sobě, i spolubojovníkům, nýbrž i ve vyprošťování a dočasném ošetřování těžkých poranění a popálenin.

Značná potíž v poskytování první pomoci, vyproštění a hlavně v organizaci

včasných odsunů spočívá v tom, že není vždy možné rychle odsunout raněného tehdy, bude-li zasažen tank intenzivně ostřelován nepřítelem. V jednotlivých případech bude nutno poškozený a ostřelovaný tank nejdříve odsunout (tažným vozidlem nebo jiným tankem) do nejbližšího krytu a teprve tam poskytnout raněným příslušnou pomoc.

K porouchaným tankům současně s dilensko-vyprošťovací skupinou vysílá zdravotník praporu zdravotnického instruktora, který překontroluje a zdokonaluje první pomoc a zajistí odsun raněných na praporeční obvaziště. Proto většinou bude nevhodnější, aby zdravotník praporu byl poblíž praporeční technické pozorovatelny (nebo tam měl spojkou), aby se čas dozvěděl o poškozených tancích a obrněných transportérech.

Praporeční obvaziště se přemísťuje velmi často, zpravidla s technickou pozorovatelnou praporu a umísťuje se do 1 km za sestavou praporu. Plukovní obvaziště se bude zpravidla přemísťovat s druhým sledem, nebo se zálohou velitele pluku a umísťovat za bojovou sestavou toho praporu, který utrpěl největší ztráty. Na plukovním obvazišti bude také spočívat tíha zdravotnického zabezpečení neboť praporeční obvaziště mají málo prostředků.

Složitým problémem bude i odsun raněných od pluku, zejména po jeho proniknutí do větší hloubky nepřátelské obrany a hlavně po přerušení cest. Za těchto situací pluk bude muset raněné a nemocné po poskytnutí nejnútnejší zdravotnické pomoci vést s sebou. K vezení těchto raněných bude výhodné použití vozidel, která se uvolnila po doplnění munice tankům. Divize bude moci uskutečnit odsuny od pluku až po navázání spojení s hlavními silami nebo využít vrtulníky, které přisunuly munici.

Z uvedených důvodů bude také výhodné zesílit pluk např. jedním lékařem, pokud možno s chirurgickou erudiicí, třemi zdravotnickými instruktory, každý s obrněným transportérem a třemi sběrači raněných a odpovídajícím množstvím zdravotnického materiálu. Při plnění úkolu do větší hloubky a po delší dobu, kdy pluk bude náležitě posílen druhy vojsk a služeb, zvláště bude-li mít za úkol spojit se s výsadkem (u něhož se předpokládají značné zdravotnické ztráty), bude velmi výhodné posílit pluk i chirurgickou brigádou.

Při náležitém zesílení pluku po stránce zdravotnické, část personálu a materiálu

plukovního obvaziště (i přiděleného) bude použito k zesílení praporečních obvazišť, zejména při větších ztrátách a hrozili-li nebezpečí odtržení. Část sil a prostředků musí mít hlavní lékař neustále v záloze, pro případ likvidace nepřátelského úderu ZHN. K čemuž bude nutno rozvinout shromaždiště zasažených a vydělit část zdravotnických instruktorů, sběračů raněných a transportérů k vyprošťování raněných a zasažených ze závalu, poskytování jim první pomoci a odsunu. K likvidaci hromadného úderu ZHN, bezpodmínečně bude muset přispět divize svými silami a prostředky.

Technickému zabezpečení pluku je třeba věnovat zvýšenou pozornost již v prostoru soustředění (rozptýlení) kde bude nutno dokončit opravy, uskutečnit technické prohlídky, ošetření a doplnění bojových vozidel. Zde již bude třeba organizovat náležité zesílení pluku dilensko-vyprošťovací skupinou divize a praporů prostředky pluku. Dále zajistit důkladnou přípravu osádek tanků, řidičů transportérů, jakož i stmelení dilensko-vyprošťovacího personálu i s částí orgánů zdravotnického zabezpečení.

Zabezpečení přesunu na čáru zasažení se organizuje pomocí technických hlídek (TUH) za prapory v možném složení; pojiždná technická opravná (PTO), 1–2 tankové dílny T/A, vyprošťovací tank a někdy i vozidla s PHM. Před čarou zasažení zejména po delším přesunu, jeví se nutné uskutečnit technickou prohlídku čís. 2, kterou hlavně zaměřit na kontrolu měřicích přístrojů, zařízení ovládacího ústrojí a měřicích přístrojů. Pokud tato prohlídka byla již uskutečněna v průběhu přesunu, pak postačí kontrolní prohlídka čís. 1 s důrazem na zbraňový systém a měřicí přístroje.

Technické zabezpečení pluku z čáry zasažení budou uskutečňovat dilensko-vyprošťovací skupiny praporů a pluku (vytvořené z prostředků TUH a někdy i posílené), se kterými budou úzce spolupracovat i zdravotníci praporů. Tyto skupiny budou postupovat přímo za bojovými sestavami praporů tak, aby se od nich neodtrhly na větší vzdálenost. Poruchy budou odstraňovat přímo na místě poškození nebo za nejbližším krytem a to pouze v omezeném rozsahu, v trvání do 30 minut.

V pásmu činnosti praporů budou zřizovány technické pozorovatelny (na transportérech), odkud zástupci

pro technické věci (ZVTV) budou řídit činnost dilensko-vyprošťovacích skupin. Náčelníkem této pozorovatelné bude zpravidla sám ZVTV praporu. Kromě něho tam bude obvykle mechanik, spojka a zdravotník praporu. Při nedostatku dilensko-vyprošťovacích prostředků, v málo přehledném terénu je možno zřizovat u praporu i dvě technické pozorovatelné. Praporní technické pozorovatelné budou se umísťovat do 1 km za sestavou praporu. Poblíž těchto budou i prostředky dilensko-vyprošťovací skupiny praporu.

Činnost dilensko-vyprošťovacích skupin usměrňuje ZVTV velitel pluku, který se zdržuje buď na VS pluku, nebo na technické pozorovatelné praporu, u něhož došlo ke značným ztrátám. Sil a prostředků této skupiny se používá k posilování praporů; při zpomalení tempa ke zřizování hnízd porouchané techniky a část si ZVTV pluku ponechává v záloze.

BOJOVÉ ZABEZPEČENÍ A VELENÍ TÝLU PLUKU

Bojové zabezpečení týlu pluku v odtržení od hlavních sil, kdy boky útočící sestavy budou odkryty a kdy se stane pluk středem nepřátelského zájmu, bude vyžadovat mimořádnou pozornost. Při organizaci bojového zabezpečení bude nutné především vycházet z možnosti vlastních sil a prostředků týlu a teprve po důkladném zvážení potřeby a možnosti předložit požadavek na velitele pluku. Přitom však bude téměř pravidlem, že týl pluku bude nutno posílit (často pouze dočasně) bojovou jednotkou, popřípadě i prostředky chemické služby.

Za organizaci bojového zabezpečení včetně týlu plně odpovídá velitel pluku. Podle jeho pokynů má být organizována ochrana a obrana týlu pluku a praporů. Proto základní otázky bojového zabezpečení týlu pluku a praporů. Proto základní otázky bojového zabezpečení týlu pluku musí být řešeny již stanovením pochodové a bojové sestavy pluku. Dalšími význam-

nými prvky zabezpečení plynulé činnosti týlu jsou; nepřetržitý radiální průzkum, připravenost a pohotovost týlu při využívání terénu, maskování, odrazení útoků pozemního nepřítele a odstraňování následků nepřátelských úderů ZHN.

Zásadního významu v systému bojového zabezpečení nabývá rovněž připravenost a odolnost týlu pracovat v silně zamořeném prostoru po delší dobu s využitím prostředků individuální ochrany. Překonávání silně zamořených prostorů může se stát pro pluk závažným problémem. Proto bude třeba i u týlu soustavně vyhodnocovat radiální situaci a na základě toho stanovit nejvhodnější způsob překonání zamořených úseků. Mnohdy může vzniknout situace, že týly praporů i pluku nebudou moci zamořené úseky ani obejít, ani vyčkat radiace, poněvadž by se odtrhly od vojsk. Zde bude muset velitel pluku rozhodnout o způsobu překonání zamořeného úseku. Při zvláště vysokém zamoření terénu bude výhodné zesílit ochranu týlu o obejít tento prostor, nebo nejnútnejší část týlu (zdravotnické a technické prostředky) přesunout vrtulníky.

Velitel pluku při ujasňování úkolu a hodnocení situace musí vyhodnotit i ty činitele, které by mohly ztížit práci týlu. Ve svých pokynech bude muset na ně upozornit svého zástupce pro týl, pro technické věci a hlavně lékaře, aby Tito včas učinili potřebná opatření. Velitel pluku si musí být vědom toho, že jedině on může nejlépe pochopit zámysl a úkol velitele divize a v jejích duchu dát odpovídající nařízení pro organizaci a činnost nejen bojových, nýbrž i týlových jednotek.

Při stanovení úkolů pluku bude výhodné, aby velitel pluku kromě uvedených otázek v čl. 73, Vševojsk-1-2, ještě nařídil: co z týlu ponechat a s kým tuto část vést, kdy a kde uskutečnit poslední přípravu týlu k boji v odtržení, opatření ve prospěch výsadku s nímž se má pluk spojit, způsob bojového zabezpečení týlu apod.

ZKUŠENOSTI Z VELENÍ TANKOVÉ DIVIZE V SOUDOBÝCH PODMÍNKÁCH

Podplukovník Josef Hrabovský

Tankové divize jsou hlavní údernou silou vševojskové armády. Jsou schopny, při dovedném používání raketových jaderných zbraní a ostatních druhů vojsk, zejména letectva, vzdušných výsadků a dělostřelectva, zničit postupně i silnějšího nepřítele.

Zejména v počátečním období války budou tankové divize zasazovány do prvního sledu armády z chodu, v jejich prospěch budou uskutečněny jaderné údery a údery letectva velitelem armády i frontu ve střetných bojích a sraženích budou rozbiť hlavní síly uskupení nepřátelských vojsk, jako první se budou střetávat a bojovat s přicházejícími zálohami nepřítele, za chodu ničit jeho operačně taktické prostředky atomového napadení, odrážet jeho protizteče a protiúder, napomáhat obklíčování nepřítele, pronásledovat ho a v součinnosti se vzdušnými výsadky obsazovat důležité objekty.

Jsou-li na vojska tankových divízí kladeny tak vysoké požadavky, tím větší jsou nároky na organizaci práce a systém velení jejich štábů.

Při rozboru úkolů tankové divize zkonfrontovali jsme s praxí ustanovení příslušných předpisů pokud jde o systém velitelských stanovišť a s ním související otázky velení. Vyšli jsme ze zásady, že hlavním místem velení je velitelské stanoviště. Uvážili jsme možnosti nepřetržitého velení vojskům i z předsunutého velitelského stanoviště divize, přičemž dochází k vyloučení celého štábu z velení, které neodpovídá novým podmínkám. Mimořádný důraz jsme věnovali zabezpečení velení vojskům za pohybu při vysoce manévrové činnosti, kdy všechny štáby jsou na přesunu. Práce štábu jako celku byla organizována tak, aby nejvíce času bylo poskytnuto vojskům a podřízeným štábům. Dospěli jsme k závěru, že úspěšně velet vojskům tankové divize zejména v průběhu bojové činnosti nelze klasickým způsobem — pomocí jednotlivých oddělení. Kritickému rozboru jsme podrobili obsah i náplň bojové dokumentace, která byla zjednodušena a přísně podřízena požadavkům velení. Zvýšili jsme odpovědnost za práci štábů a rozpracovali pro ně i jednotlivé skupiny a oddělení funkční povinnosti a metodiku práce.

Praktické zkušenosti z divizních cvičení let 1962 a zimního období 1963 plně potvrdily tyto závěry.

O tom, že velitelské stanoviště divize je hlavním místem velení, svědčí tyto závažné skutečnosti. Na velitelském stano-

višti divize je velitel divize, náčelník štábu, náčelníci druhů vojsk, styční důstojníci od armády, podřízených útvarů, týlového velitelského stanoviště, představitel leteckého útvaru nebo svazku, maximum spojovacích prostředků, spojovací a zabezpečovací jednotky. Z VS je organizováno vícekanálové spojení s nadřízeným velitelem a štábem, podřízenými veliteli a štáby a sousedy. Je rozmístěno skrytě a blízko prvosledovým útvarům i k druhému sledu. Přicházejí sem rozkazy, nařízení a informace od nadřízeného štábu i sousedů, zde se plánuje boj divize, zpracovávají pravidelná hlášení, požadavky na nadřízený štáb, podřízené štáby a sousedy. Zde jsou nejlepší podmínky pro práci štábu i velení vojskům. Konečně i charakter boje tankové divize nutí k tomu, aby velitelské stanoviště bylo hlavním místem velení. V současných podmínkách, kdy pásmo divize bude značně široké, tankové pluky budou útočit na samostatných směrech ve vysokém tempu, situace se bude rozvíjet nerovnoměrně, za oboustranného používání atomových zbraní a jiných prostředků hromadného ničení, budou vznikat nepředvídané situace, vyvstává otázka účelnosti nepřetržitého velení z předsunutého velitelského stanoviště, kdy velitel divize se zbavuje možnosti velet všem silám divize.

Jsme názoru, že tento systém velení na stupni divize již neodpovídá novým

podmínkám. Proto u našeho štábu jsme uskutečnili řadu opatření, aby se velitelské stanoviště divize stalo hlavním místem velení. Z nejdůležitějších opatření jsou tato:

- maximum důstojníků podřízených se na velení vojskům se zdržuje na velitelském stanovišti;

- velitel divize velí vojskům pomocí štábu z velitelského stanoviště divize;

- vyjíždí na předem stanovené velitelské stanoviště s omezeným počtem důstojníků jen k vyřešení složitých situací a uplatnění osobního vlivu na ně;

- z velitelského stanoviště je organizováno směrové spojení s ostatními místy velení PVS a TVS divize;

- z něho je organizováno vícekanálové spojení v síti velitelské, štábní i součinnosti s nadřízeným štábem, podřízenými vojsky a sousedy;

- zdržují se na něm styční důstojníci od nadřízeného štábu, podřízených štábů, sousedů a PVS divize;

- všechny otázky plánování, zpracování rozkazů, nařízení, hlášení, informací pro nadřízený štáb, podřízené štáby i sousedy se uskutečňují na velitelském stanovišti;

- pracoviště štábu jsme rozmístili tak, aby důstojníci podřízení se na velení vojskům, byli soustředěni u velitele divize a náčelníka štábu a zabezpečovací jednotky byly umístěny na vnějším obvodu;

- mimořádný význam jsme kladli na organizaci pracovišť se spojovacími prostředky tak, aby bylo umožněno velení vojskům z velitelského stanoviště divize za pohybu a vytvořena tak možnost informovat ostatní místa velení.

Všechna uvedená opatření, která byla na cvičení přezkoušena, se ukázala správná.

K zabezpečení velení za pohybu velitelského stanoviště divize jsme dodržovali tyto zásady:

- podle postupu vojsk jsme postupně obsazovali pohyblivá retranslační místa (PRM) s rádiovými stanicemi, pomocí kterých lze zabezpečit nepřetržitě rádiové spojení s důrazem na tankové útvary a raketové oddíly i ve velmi členitém terénu a při značně hluboké a široké bojové sestavě divize;

- při vysoce manévrové bojové činnosti jsme podřízené štáby cvičili tak, že automaticky každou sudou hodinu provedly krátkou zastávku 15–30 minut k vysunutí a nasměrování antén, k předání pravidelného hlášení o přijetí rozkazů a nařízení od štábu divize. Hlášení o zjiš-

těných a zničených ZHN nepřítel, radiační situaci a výsledcích vlastních úderů jsme uskutečňovali ihned;

- při výcviku rádiových jednotek jsme dbali na zkrácený provoz a předávání telegramů pomocí pohyblivých retranslačních míst. Mimořádně usilí rádiových jednotek jsme věnovali přísné provozní kázní;

- u podřízených štábů jsme nařídili, aby hlavní funkcionáři štábu divize i útvarů osobně používali rádia a od rádiových stanic se nevzdalovali.

Na základě podrobného rozboru práce štábu na velitelském stanovišti divize a ověření závěrů při praktických cvičeních jsme došli k zásadním změnám v organizaci práce jednotlivých oddělení a štábu divize jako celku.

Práci štábu divize na velitelském stanovišti jako hlavním místě velení se osvědčilo organizovat v těchto základních skupinách.

VELITELSKÁ SKUPINA ve složení velitel divize, zástupce velitele divize, náčelník štábu, zástupce velitele divize pro politické věci, náčelník operačního oddělení a náčelník dělostřelectva divize, má jako hlavní úkol rozhodovat se na základě podkladů připravených štábem divize, řídit místa velení. Nutno zdůraznit, že zde nejde o nějaké kolektivní rozhodování místo velitele divize, ale naopak o kolektivní vyhodnocení situace a komplexní návrh nejbližších spolupracovníků velitele pro jeho rozhodnutí.

Rychle se měnící vývoj situace na frontě a požadavek pronikání těchto zpráv o situaci do všech míst velení si vyžádaly vytvořit skupinu, která by tuto informovanost zabezpečovala. Proto jsme jako další skupinu vytvořili

- **INFORMAČNÍ SKUPINU** ve složení zástupce náčelníka operačního oddělení, 1 až 2 důstojníci operačního oddělení, styční důstojníci divize a pluků, styční důstojník TVS divize, důstojník 6. oddělení, náčelník tělesné přípravy divize, náčelník topografické služby divize, má jako hlavní úkol pravidelně získávat situaci od pluků, z PVS divize (bylo-li zřízeno) z TVS divize, situaci druhých vojsk divize, od nadřízeného štábu, sousedů a průzkumného střediska. Vzhledem k tomu, že je nutné vést na této skupině situaci druhých vojsk je účelné na odděleních druhých vojsk určit důstojníky, kteří tuto předávají informační skupině. Získanou situaci skupina rychle zakresluje do mapy, kterou předává k vyhodnocení se závěry plánovací skupině. Dále skupina v celém komplexu in-

formuje o situaci nadřízený štáb, jednotlivá místa velení (PVS je-li zaujato a TVS) divize, podřízené štáby útvarů a sousedy. V součinnosti s plánovací skupinou zpracovává a předává do vojsk nařízení a rozkazy podle rozhodnutí velitele divize.

Z těchto hlavních úkolů vyplývá, že **informační skupina nese plnou odpovědnost za opatrování informací o situaci vojsk, rozhodnutí velitele divize, nadřízeného štábu, míst velení, podřízených štábů a sousedů.**

Skupina vede záznamy o vydaných rozkazech a nařízeních a přijatých hlášeních a požadavcích, přehledy o početních stavech a ztrátách osob, hlavní bojové technice a vozidlech, o průběhu kilometrů pásových a kolových technik, o stavu pohyblivých zásob útvarů a divize, o rozdělení posilových prostředků a o ozáření osob. Tyto údaje je nejlépe vést v silném evidovaném sešitě rozděleném podle jmenovaných otázek. Proti tomuto požadavku mohou být námitky, že tyto údaje vedou ostatní složky štábu divize a je proto zbytečné toto vyžadovat právě od informační skupiny. Naše zkušenosti však potvrdily správnost tohoto požadavku zejména proto, že tyto údaje jsou právě na velitelském stanovišti divize ústředně podchyceny a umožňují všestranně hodnotit bojeschopnost vojsk. Získávají se od podřízených útvarů a odborných náčelníků, zejména z TVS divize prostřednictvím informační skupiny, které to nedělá potíže, protože organizuje součinnost v otázkách situace vojsk se všemi složkami štábu bez ohledu na místo velení.

Dále informační skupina zpracovává pravidelně bojová hlášení pro nadřízený štáb, účastňuje se kontroly a pomoci u vojsk a vede výkazovou mapu štábu divize. V přípravném období pomáhá v práci plánovací skupině.

Další důležitou skupinou štábu divize je

— **PLÁNOVACÍ SKUPINA**, která zahrnuje v sobě větší část operačního oddělení. Za boje v ní může být i náčelník štábu dělostřelectva, náčelník PVO, ženijní náčelník, chemický náčelník a podle potřeby i další důstojníci štábu divize. Zafixovaný důstojník druhý vojsk do této skupiny nelze chápat z hlediska jejich nepřetržité činnosti v této skupině, ale z hlediska povinností a úkolů vůči skupině.

Hlavním jejím úkolem je komplexně vyhodnocovat situaci, zakreslenou informační skupinou a předkládat komplexní

návrh veliteli divize nebo náčelníkovi štábu k rozhodnutí. Pokud jde o vyhodnocování situace vojsk, bylo by správné, kdyby toto prováděla informační skupina, neboť nejlépe zná situaci vojsk. Řešení této otázky záleží na připravenosti důstojníků informační skupiny. U nás vyhodnocuje plánovací skupina.

Dalšími úkoly skupiny jsou zejména:

— předvídat vývoj situace, vycházet z ní a připravovat varianty bojové činnosti divize;

— plánovat bojovou činnost divize podle rozhodnutí velitele divize;

— zpracovávat s informační skupinou rozkazy a nařízení pro vojska, tyto předávat útvarům a prověřovat jejich plnění. Skupina dále připravuje podklady pro organizaci součinnosti velitele divize, organizuje přemístování míst velení a pořádkovou službu.

Z uvedeného vyplývá, že **plánovací skupina nese plnou odpovědnost za kvalitní, reálné a včasné plánování bojové činnosti divize.**

Ke splnění těchto úkolů má plánovací skupina předem zpracovanou vzorovou bojovou dokumentaci, pomocné dokumenty pro plánování a různé propočty.

V součinnosti s celým štábem zpracovává skupina komplexní souhrnné hlášení pro armádu.

Připravuje pracovní mapy pro hlavní funkcionáře divize a vede pracovní mapu skupiny. Připravuje podklady pro doklad náčelníka štábu. Zúčastňuje se kontroly a pomoci u vojsk zejména v průběhu boje.

Mezi oběma skupinami je nutná velmi těsná součinnost a vzájemná pomoc. Při praktickém uskutečňování úkolů jde o přenášení úsilí práce z jedné skupiny na druhou. Tak v období plánování hlavní tíha práce spočívá na plánovací skupině, v průběhu boje zase na informační skupině. Proto si musí obě skupiny navzájem pomáhat.

Poslední velmi důležitou skupinou je

— **PRŮZKUMOVÉ STŘEDISKO**, organizované z oddělení průzkumu divize a průzkumných orgánů štábu dělostřelectva divize. Jeho hlavním úkolem je ústředně v rámci celé divize organizovat a řídit průzkum, v součinnosti s odbornými náčelníky (ND, NPVO, CHN a letecký představitel), komplexně vyhodnocovat situaci nepříteli a závěry z ní předkládat veliteli divize nebo náčelníkovi štábu.

Průzkumové středisko, jehož jádrem je oddělení průzkumu divize, nese plnou odpovědnost za ústřední řízení průzkumu,

komplexní vyhodnocování zpráv o nepříteli a informování nadřízeného štábu i míst velení divize (PVS, je-li zaujato, VS a TVS) a sousedů.

Dále zabezpečuje průzkum stykem se svazky v dotyku a sousedy. Vyslýchá zajeatce a místní obyvatelstvo.

Ke splnění těchto úkolů vede průzkumové středisko výkazovou mapu nepřítel, záznamy zpráv o nepříteli, přehled bojeschopnosti nepřítel — do brigády v to, různé časové a jiné propočty o nepříteli a zpracovává svoji vzorovou bojovou dokumentaci.

Vzhledem k takto organizované práci na velitelském stanovišti divize, jsou těmto změnám přizpůsobena i pracoviště štábu, organizace vnitřního spojení divize a s vojsky.

JAK JE ORGANIZOVÁNA PRÁCE NA PVS DIVIZE?

Dynamický charakter bojové činnosti tankové divize a s tím i skutečnost, že místa velení budou převážně v neustálém pohybu potvrzuje názor, že není nutné mít neustále obsazené PVS divize důstojníky štábu. Spojovací a dopravní prostředky a jednotky zabezpečení PVS divize je však nutné umísťovat trvale stranou od velitelského stanoviště divize, na vzdálenost 3—5 km.

Proto PVS divize, podle našeho názoru, se má zaujímat až v průběhu boje, aby velitel divize mohl ovlivňovat jeho průběh za složitých situací, jako je zasazení divize do boje z chodu, odrážení silných protiztečí nepřítel, zasazení druhého sledu nebo předsunutého odřadu divize do boje, při násilném přechodu vodní překážky, při vedení střetného boje, při prolamování obranných postavení apod. Cílem PVS divize není tedy nepřetržitě vel let vojskům v celém průběhu bojové činnosti divize, ale vyřešit na místě složitou situaci a vrátit se znovu na VS divize.

Proto je PVS vybaveno jen malým počtem vozidel, na kterých jsou rádiové stanice. U tankové divize jsou to (1 tank, 2 velitelské BTR-50, 1 BRDM a 1 OT-810). Celkem asi 6—7 vozidel. Výhodou této techniky je, že důstojníci štábu jsou kryti pancířem. S velitelem divize zpravidla vyjíždí náčelník operačního oddělení s jedním důstojníkem, náčelník průzkumu, náčelník dělostřelectva s operátorem a dělostřeleckým průzkumníkem a náčelník chemické služby. Celkem asi 8—10 důstojníků štábu včetně velitele divize.

Jedná-li se o násilný přechod, je možné přibírat ještě ženijního náčelníka.

Celá tato operační skupina v čele s velitelem divize řeší pak složitou situaci na místě, vydává úkoly vojskům, zejména prvnímu sledu. Po splnění úkolu vrací se na velitelské stanoviště divize. Operační skupina nezpracovává žádné dokumenty, vede jen záznam o vydaných rozkazech a přijatých hlášení. Neinformuje ani nadřízený štáb o situaci. O situaci informuje velitel divize velitele armády. Dále skupina po dobu nepřítomnosti velitele divize ani velitelském stanovišti musí zabezpečit pronikání zpráv mezi PVS a VS divize.

Dosavadní zkušenosti nás v této otázce opravňují konstatovat závěrem, že se nám podařilo vyřešit správně všechny otázky, potvrdila se správnost nové organizace práce štábu a uvedená opatření nám pomohla zvýšit organizovanost a cílevědomost v práci a náročnost při velení vojskům.

★

Kromě dobré organizace štábu divize na jednotlivých místech velení má velký význam i dobře promyšlená metodika práce. U našeho štábu jsme se zabývali i touto otázkou a realizovali jednu z možných variant.

METODIKA PRÁCE ŠTÁBU DIVIZE NA VELITELSKÉM STANOVIŠTI PŘI PLÁNOVÁNÍ BOJOVÉ ČINNOSTI DIVIZE

Ještě před doručením bojového rozkazu velitele armády štábu divize, musí mít tento podrobně vyhodnocenou situaci nepřítel, jeho možnosti a zámýsl s důrazem na použití ZHN, které mohou působit proti divizi. Dále musí mít pečlivě vyhodnocenou situaci vlastních vojsk, terénu — jeho rozrušení možnými jadernými údery a z hlediska manévru tankových útvarů — sociální, politické a hospodářské podmínky budoucího prostoru bojové činnosti, vliv počasí, noční a denní doby na bojovou činnost vojsk divize. Dále je možno připravit různé operační taktické, časové a materiální propočty zejména o použití raketových jaderných zbraní.

Plánování útočného boje divize začíná zpravidla doručením předběžného nařízení nebo bojového rozkazu velitele armády, štábu divize. S bojovým rozkazem mohou být doručeny i odborné směrnice pro náčelníky druhů vojsk, tylové a technické oddělení. V soudobých podmínkách se mů-

že stát, že tyto budou doručeny opožděně. Proto je nutné, aby si odborní náčelníci upřesnili dotazem nejzákladnější údaje pro plánování po své odbornosti na armádě.

V této době je třeba, v co nejkratší časové lhůtě, připravit hrubý záměr rozhodnutí velitele divize, informovat náčelníky oddělení a druhů vojsk o úkolu divize, vydat pokyny pro přípravu dokladů náčelníkům a údaje z kalendářního plánu práce štábu.

Metodika práce štábu může být tato, že náčelník štábu čte na plánovací skupině z bojového rozkazu velitele armády jen ty údaje týkající se divize, dva důstojníci této skupiny zakreslují údaje uhlím na dvě mapy. Jedna mapa je určena pro velitele divize, druhá mapa pro práci na plánovací skupině. Jak ukázaly zkušenosti, je výhodné, aby čtení o úkolu divize se dělo současně do dispečinku při zachování všech zásad utajení, tak, aby ihned o úkolu divize mohli být informováni náčelníci oddělení, druhů vojsk a týlu. Důstojník plánovací skupiny mapu s písemným rozkazem velitele armády odnese pak veliteli divize ke studiu.

Náčelník štábu spolu s náčelníkem operačního oddělení, náčelníkem průzkumu a náčelníkem dělostřelectva pokračuje v práci na zpracování hrubého zámyslu velitele divize. Práce na zpracování tohoto zámyslu může probíhat v tomto sledu. Náčelník průzkumu přednese závěry o nepříteli s jeho časovými a prostorovými možnostmi. Zejména seznámí velitele s pořadím cílů podle důležitosti a charakteru pro použití vlastních jaderných úderů. Po něm ujasní úkol divize náčelník operačního oddělení. Dále náčelník dělostřelectva navrhne kdy, na jaké cíle a kolik úderů plánuje armáda a dále jak použít vlastní jaderné údery. Nakonec náčelník štábu usměrní návrhy těchto náčelníků podle úkolu divize, celkového poměru sil, účinků jaderných úderů, množství jejich využití vojsky pro splnění úkolu divize a nejlepších možností terénu z hlediska volby hlavního úderu divize. Nato náčelník dělostřelectva navrhne cíle, výšku výbuchu a přibližně dobu provedení úderu. Zároveň s řešením použití jaderných úderů sladí náčelník štábu s náčelníkem operačního oddělení postupně vševojskovou myšlenku zámyslu velitele divize na mapu.

Takto komplexně zpracovaný záměr předloží náčelník štábu veliteli divize. Po jeho schválení, nebo úpravě informuje ná-

čelníky oddělení, druhů vojsk a týlu o zámyslu velitele divize, vydá pokyny pro práci na dokladech, na rozhodnutí velitele a seznámí je s časovými údaji z kalendářního plánu práce štábu. Je možná i taková varianta, že odborné náčelníky seznámí s kalendářním plánem náčelník operačního oddělení dispečinkem v době, kdy náčelník štábu je u velitele divize s hrubým zámyslem. Informace o hrubém zámyslu mají se zúčastnit i důstojníci informační a plánovací skupiny, kteří zpracovávají nařízení do vojsk. K získání co nejvíce času pro útvary a pro souběžné plánování je třeba, aby potřebné údaje, již z hrubého zámyslu, byly vydány útvarům do 30 minut po informaci. Tato předběžná nařízení mohou zpravidla obsahovat směr hlavního úderu, bližší, následující a další úkol pluku, úkoly sousedů, rozhraní, čáry zasazení druhého sledu divize a osy přesunu. Toto nařízení je možné vydat buď pomocí technických pojtek, přísné utajení pomocí signální tabulky nebo prostřednictvím styčných důstojníků.

Po takto provedené informaci se přistupuje k zpracování dokladu náčelníka štábu a náčelníků druhů vojsk a týlu. Současně s tím začíná i práce na grafickém a písemném rozhodnutí velitele divize, dále na plánech zabezpečení druhů vojsk a týlu a odborných nařízeních pro útvary.

V období plánování má být práce celého štábu soustředěna ve prospěch velitele divize, aby se mohl co nejdříve rozhodnout.

Doklad náčelníka štábu divize má obsahovat:

- ujasnění úkolu divize z hlediska zámyslu velitele armády;
- vliv použití vlastních raketových jaderných zbraní na splnění úkolu divize;
- místo a úloha divize v úkolu armády;
- ráz činnosti sousedů a jejich vliv na plnění úkolu divize;
- rozbor hloubky, šířky úkolu a tempa útoku;
- závěry o nepříteli s důrazem na jeho časové, prostorové možnosti použití ZHN a celkový záměr, z toho pak opatření pro činnost vlastních vojsk;
- závěry z vyhodnocení vlastních vojsk s důrazem na jejich bojeschopnost a možnosti splnění daného úkolu;
- závěr o terénu z hlediska jeho změn při použití vlastních i nepřátelských jaderných úderů a ovlivnění postupu vojsk zejména na směru hlavního úderu;
- celkový poměr sil při zasazení di-

vize a jeho narůstání při zasazování sil divize;

— návrh na rozhodnutí velitele divize s důrazem na zámysl, použití jaderných úderů, úkoly pluků a záloh, organizace velení vojskům.

Podklady pro doklad náčelníka štábu zpracovává náčelník průzkumu, operačního oddělení a spojení.

Forma přednesení dokladů může být různá, záleží od dalších podmínek, zejména časových. Velitel divize může vyslechnout jen některé náčelníky nebo jen své zástupce, nebo jen náčelníka štábu, který předtím vyslechl náčelníky.

Grafické a písemné rozhodnutí se zpracovává pod přímým řízením náčelníka štábu a za účasti a příspěvků druhů vojsk a týlu. Aby nedocházelo k časovým ztrátám funkcionářů těchto oddělení je výhodné volat je postupně na plánovací skupinu a získávat od nich příspěvky a podklady pro všechny zpracovávané dokumenty plánovací skupinou.

Osvědčilo se zpracovat graficky plán práce operačního oddělení, na zpracování plánovacích dokumentů. V plánu uvést všechny dokumenty, kdo se na nich podílí a kdy mají odborní náčelníci předložit příspěvky a osobně projednávat opatření.

Práci na dokladech, rozhodnutí velitele divize, plánech druhů vojsk a týlu a odborných nařízení možno rozdělit takto:

— **PRŮZKUMOVÉ STŘEDISKO** připraví podklady pro doklad náčelníka štábu, zakreslí zprávy o nepříteli a jeho pravděpodobném zámyslu do mapy na plánovací skupině, zpracuje příspěvek o nepříteli do písemného rozhodnutí velitele divize, podle pokynů náčelníka štábu zpracuje plán průzkumu a nařízení pro průzkum, předloží požadavky průzkumu a leteckých snímků na armádu;

— **INFORMAČNÍ SKUPINA** zabezpečí pronikání nařízení k útvarům, prověří jejich pochopení a plnění. Soustavně sleduje a prověřuje situaci útvarů. Pomáhá plánovací skupině zejména v různých propočtech a ve zpracovávání nařízení pro vojska;

— **PLÁNOVACÍ SKUPINA** zpracovává podklady pro doklad náčelníka štábu, všechny plánovací dokumenty s využitím příspěvků druhů vojsk a týlu, nařízení a rozkazy pro vojska;

— **DRUHY VOJSK ŠTÁBU DIVIZE A TÝLU** zpracovávají své doklady, příspěvky do vševojskových dokumentů, plány zabezpečení boje divize po své odbornosti a nařízení pro útvary.

Náčelníci druhů vojsk a týlu musí dávat včas podklady plánovací skupině. Mimořádného významu nabývá otázka součinnosti mezi odděleními při řešení zásadních opatření, která musí upřesňovat a sladovat náčelník štábu. Zásadní opatření musí být vždy projednána s náčelníkem štábu, který též podepisuje odborná nařízení. Proto je správné, aby se po celou dobu plánování náčelník štábu zdržoval na plánovací skupině.

Při přednášení dokladů veliteli divize probíhá naplno plánování bez ohledu na to, že může dojít k některým změnám. Jedině takovým systémem práce je možno u druhů vojsk a týlu uspět a včas tak zpracovat všechny podklady pro vojska. V žádném případě nesmějí čekat odborní náčelníci s plánováním až po dokladech. Toto je jedna z možných forem souběžného plánování v celém štábu divize.

K zpracování bojového rozkazu velitele divize a odborných nařízení pro útvary je nutno přistoupit již v průběhu přednášení informačních zpráv veliteli divize, neboť je třeba dosáhnout, aby do 30 minut po vydání rozhodnutí velitelem divize byly již útvarům doručovány styčnými důstojníky rozkazy i odborná nařízení náčelníků druhů vojsk a týlu. V našem štábu bylo tohoto termínu dosaženo. Uvedený systém doručení všech podkladů pro plánování na stupni útvarů se ukázal správným a přímo nutným. Jedině takovým způsobem lze vytvořit reálné podmínky pro komplexní plánování na stupni útvaru.

Chci zdůraznit, že v této době plány zabezpečení druhů vojsk a týlu i operační dokumentace, i když slouží jako podklad pro stanovení úkolů pro útvary, nesmí zdržet štáb ve včasném vydání úkolů útvarům. Plánovací dokumenty štábu divize je třeba, do doby vydání všech podkladů pro útvary, zpracovat jen v takové úplnosti a rozsahu, aby umožňovaly reálné stanovit úkoly pro vojska. Až do vydání úkolů útvarům, je možné tyto dopracovávat. Jinak by došlo k situaci, že bojové dokumenty štábu divize by šly na úkor času podřízených útvarů, což by nebylo správné.

Vidíme tedy, že po rozhodnutí velitele divize celý štáb pracuje ve prospěch vojsk.

Souběžně se zpracováváním rozhodnutí velitele divize se na plánovací skupině, v součinnosti s druhy vojsk a týlu, zpracovávají i ostatní dokumenty, zejména plán vyvedení divize na osy, plán přesu-

nu nebo přeskupení divize, plán bojového zabezpečení, plán práce velitele pro organizaci součinnosti, atd. Rovněž druhy vojsk a týl zpracovávají plány zabezpečení boje divize.

Po rozhodnutí velitele divize, kterého se zúčastní i velitelé pluků a náčelníci druhů vojsk a týlu se zpravidla krátce organizuje součinnost na stupni divize — pluk.

Při organizaci součinnosti se věnuje mimořádná pozornost sladění bojové činnosti vojsk prvního sledu, předsunutého odraďu, vzdušných výsadků s jadernými údery, palbou dělostřelectva a údery letectva a jejich využití vojsky divize. Je třeba zejména upřesňovat rozdělení cílů mezi raketové vojsko, letectvo a dělostřelectvo a stanovit dobu, způsob provedení úderů a bezpečnostní čáry pro vojska.

Náčelník štábu osobně projednává otázky součinnosti s velitelem vzdušných výsadků a velitelem jednotky pohraniční stráže podle toho, jaký úkol bude plnit divize a v jaké je situaci.

Po organizaci součinnosti je třeba uskutečnit kontrolu a pomoc u podřízených útvarů. Tě se mají zúčastnit hlavní funkcionáři, zejména velitel divize, zástupce velitele, náčelník štábu a náčelníci druhů vojsk. Cílem kontroly a pomoci je prověřit správné pochopení úkolu a jeho plnění. Hlavní funkcionáři mohou na místě pak schválit rozhodnutí velitelů útvarů.

Realizováním této metodiky práce byl podstatně zkrácen čas pro vydání úkolů podřízeným útvarům. Při cvičeních byla předběžná nařízení z hrubého zámyslu velitele divize doručena útvarům do 1 až 1,5 hodin, bojový rozkaz s nařízeními odborných náčelníků do 2,5—3 hodin, organizace součinnosti na stupni divize pluk byla uskutečněna do 3—4 hodin od obdržení úkolu velitelem armády. Tím se vytvořily podmínky souběžného plánování na stupni divize i pluku, neboť útvary první podklady pro souběžné plánování obdržely hodinu po obdržení rozkazu velitele armády štábem divize.

METODIKA PRÁCE ŠTÁBU DIVIZE NA VELITELSKÉM STANOVIŠTI V PRŮBĚHU VEDENÍ BOJE

Vcelku tato metodika práce štábu odpovídá i požadavkům pro vedení boje. Má však některé zvláštnosti. V případném období je do určité míry ještě možná práce po jednotlivých odděleních, v průběhu

boje je však třeba, aby důstojníci štábu, kteří se podílejí na velení, důsledně pracovali v základních čtyřech skupinách, tj. velitelské, informační, plánovací a průzkumné. Tento systém práce vyžaduje charakter soudobého boje, kdy je třeba rychle a komplexně získávat situaci o nepříteli, vlastních vojscích, radiální situaci, častěji než dříve, o sousedech i od nadřízeného štábu. Získanou situaci je nutné rychle vyhodnotit s návrhem pro velitele divize. Po rozhodnutí velitele divize předat rádiem krátká nařízení všem útvarům včetně druhů vojsk. Souběžně s tím informovat štáb armády, místa velení (PVS a TVS) a častěji než dříve i sousedy.

Jak ukázaly naše zkušenosti je nutné, aby velitel divize měl pravidelně každé dvě hodiny, při důležitých situacích (jako jsou: provedení nepřátelských jaderných úderů na vojska, vznik nebezpečné radiální situace, zasazování dalších sledů nepříteli, jako příprava a vyrazení k protizteči apod.) ihned úplnou situaci, vyhodnocenou štábem s návrhem na rozhodnutí. V průběhu boje se bude velitel divize častěji rozhodovat a budou se častěji vydávat krátká bojová nařízení, než tomu bylo dříve. Zamysleli jsme se i nad činností spojovacích prostředků štábu divize, zabezpečením vnitřního spojení, kdy zejména za přesunu, nezastihnou vždy hovory „zdola“ náčelníky, velitele divize a náčelníka štábu.

Tyto skutečnosti nás donutily k tomu, že jsme práci štábu důsledně organizovali ve čtyřech skupinách, u kterých musely být stále v provozu spojovací prostředky, především rádiové stanice.

Metodika práce je taková, že všechny skupiny, doplněné příslušníky druhů vojsk na informační skupině, komplexně zakreslují získanou situaci, souběžně s tím plánovací skupina za řízení náčelníka štábu divize vyhodnocuje situaci s návrhem pro rozhodnutí velitele. Takto zpracovaná situace se předkládá veliteli divize. Mezi tím informační skupina informuje ihned o situaci štáb armády, místa velení (PVS a TVS) a podřízené štáby. Po schválení rozhodnutí velitelem divize, předávají se krátká bojová nařízení do vojsk informační i plánovací skupinou a odbornými náčelníky.

V průběhu boje se pracovní úsilí u těchto skupin zvyšuje. Nutno je chápat jako proces souběžně se prolínající, ve kterém každý důstojník zná přesně své povinnosti a úkoly.

METODIKA PRÁCE ŠTÁBU PŘI VÝJEZDU VELITELE NA PVS DIVIZE

I při výjezdu velitele divize na PVS zůstává hlavním místem velení velitelské stanoviště divize. U našeho štábu chápeme PVS jako místo, z kterého velitel velí po omezenou dobu a jen částem sil divize (jednomu pluku, maximálně prvnímu sledu divize). I po dobu svého pobytu na PVS může velitel divize velet všem silám divize, avšak cestou náčelníka štábu, který je na velitelském stanovišti. Praktické zkušenosti potvrdily, že vzhledem k do-
sahu rádiových stanic nelze z PVS velet všem silám divize.

Z těchto závěrů byl u nás zaveden tento systém a metodika práce: Operační skupina, která vyjíždí s velitelem (ve složení popsaném výše), je schopna získat a připravit veliteli všechny podklady pro jeho rozhodnutí a předat i úkoly útvarům prvního sledu a cestou náčelníka štábu i ostatním silám divize. Aby velitel byl informován o situaci celé divize a mohl se rozhodovat na základě znalostí celkové situace divize, musí operační skupina rádiem převzít situaci ostatních sil divize a návrhy náčelníka štábu z velitelského stanoviště divize. Po rozhodnutí velitele divize musí zejména úkoly pro druhý sled a další síly divize předat náčelníkovi štábu na velitelské stanoviště divize. K zabezpečení vzájemného pronikání zpráv a rozkazů mezi PVS a velitelským stanovištěm divize, ukázalo se vhodným organizovat směrové spojení. Tímto byl vyřešen problém zabezpečení velení všem silám divize i za podmínek, že velitel je dočasně na PVS. Může být varianta i jiná, že náčelník štábu velí na omezenou dobu druhému sledu a ostatním silám divize.

Metodika práce štábu na velitelském stanovišti i při výjezdu velitele divize na PVS zůstává v platnosti v plném rozsahu. Zvláštností však bude, že všechny získané podklady bude třeba předávat na PVS a odtud přijímat nařízení a rozkazy pro ostatní síly divize. Proto priorita pronikání zpráv bude mezi PVS a velitelským stanovištěm divize, v dalším pořadí štáb armády, podřízené útvary, TVS divize a sousede.

Je třeba ještě podtrhnout jednu zvláštnost z průběhu vedení boje. Zpravidla ke

ke konci každého dne bude velitelem armády stanoven úkol na noc a další den a na VS divize třeba rychle tento úkol zplánovat. Dále se bude zpracovávat souhrnné hlášení po všech odbornostech a řešit zásobování vojska municí, PHM a ostatním materiálem. Je výhodné, aby k řešení všech těchto otázek ke konci každého dne přijela týlová skupina z TVS ve složení ZVT s náčelníkem organizačního plánovacího oddělení, náčelník zdravotnické služby, náčelník zásobování PHM, důstojník dělostřeleckého vyzbrojování, důstojník technického oddělení, náčelník organizačního oddělení a náčelník kádrového oddělení. Tato skupina je schopna řešit přímo na velitelském stanovišti divize všechny otázky materiálního, zdravotnického, technického a kádrového zabezpečení divize a zpracovat souhrnné hlášení s druhy vojsk a operačním oddělením.

Organizaci a metodiku štábu divize jako celku je třeba, jak ukázaly zkušenosti, rozpracovat na jednotlivá oddělení a skupiny. Stávají se účinnými až jsou zvládnuty každý jednotlivým pracovníkem štábu do všech podrobností.

Nová organizace a metodika práce ovlivňuje i funkční povinnosti jednotlivých oddělení, skupin i jednotlivců. Proto jsme rozpracovali i jejich funkční povinnosti. Organizace a metodika mají vliv i na bojovou dokumentaci, zejména na její obsah i náplň a na čas pro její zpracování. Osvědčila se nám tak zvaná **vzorová dokumentace**, ve které jsou hrubé formulace, doplňované pak kulturně perem konkrétními údaji. Tím byl zkrácen čas na její zpracování nejméně dva až třikrát. Tuto dokumentaci je třeba zpracovat i po linii druhů vojsk a vycházet přitom ze vševojskové dokumentace. Předmět je možné zpracovat různá schémata a pomocné dokumenty k různým propočtům.

Organizace a metodika práce štábu divize má vliv i na spojovací a zabezpečovací jednotky, proto je nutno řešit i tyto otázky v celém jejich komplexu.

Jsou kladeny vysoké požadavky zejména na důstojníky štábu, především na jejich štábní přípravu. S nepřipravenými lidmi lze novou věc těžko uvést do života a tak dosáhnout podstatného zvratu ve stylu práce.

Praktické poznatky z velení a řízení operačního týlu

Podplukovník Radim Drtílek

Výcvikový rok 1962 dal na úseku operačního týlu dostatečnou příležitost prověřit prakticky při cvičeních stav a odhalit nedostatky v oblasti řízení a velení armádního a částečně i frontového týlu. Cílem mého článku není hodnotit výsledky dosažené na tomto úseku, chci jen poukázat na některé poznatky a názory na řešení těchto otázek.

Jde zde i o otázky, které nejsou dosud jednotně chápány a usměrňovány a nepříznivě ovlivňují plnění týlových úkolů RMNO pro přípravu vojsk v roce 1963. Jeden z nich ukládá rozhodně zlepšit praktické velení vojskům, omezit zpracovávání dokumentace i hlášení a hlavní pozornost soustředit na osobní styk s podřízenými a poskytování pomoci při organizování bojové činnosti.

Základním předpokladem pružného a účinného velení týlu je včasné a pohotové reagování na všechny důležité změny ve vývoji operační situace po stránce materiálního a zdravotnického zabezpečení vojsk tak, aby operační taktické cíle a úkoly nebyly nepříznivě ovlivňovány nebo limitovány stavem a možnostmi tohoto zabezpečení. Přitom jen zřídka dochází u řídicích týlových funkcionářů k chybným závěrům a opatřením vinou neznalosti teoretických zásad operace nebo organizace operačního a vojskového týlu, tj. v situacích, kdy jsou k dispozici všechny potřebné podklady k vyhodnocení situace a k rozhodnutí a kdy rozhodnutím nebo zpracováním určitého dokumentu úkol končí. (Např. při jednostupňovém VŠC, válečné hře apod.) Nejlépe o tom svědčí skutečnost že např. cvičná operační dokumentace a plány zpracovávají před vlastním zahájením bojových akcí nemívá vážnějších nedostatků, plánovaná organizace týlu je zpravidla plně sladěna s plánem operace a v podstatě zabezpečuje splnění úkolů na celou její hloubku.

Je tudíž jasné, že převážná většina nedostatků v řízení a organizátorské práci týlu vzniká především až ve vlastním průběhu operace. Zde myslím jde v podstatě o dvě hlavní příčiny nedostatků. Jednak je to skutečnost, že často vinou slabé součinnosti s VS a především s náčelníkem štábu a některými náčelníky druhů vojsk (děl., chem., žen. apod.) řídicí funkcionáři týlu vycházejí při svém rozhodování jen z povrchních nebo dílčích znalostí stavu a předpokládaného vývoje

operační a bojové situace. Nadto jsou často velmi slabě informováni o stavu a operacích nadřízeného týlu i o skutečné materiálně technické a zdravotnické situaci a organizaci týlu podřízených vojsk. V obou případech jsou přirozeným důsledkem nepřesné a někdy i nesprávné závěry a řešení týlového zabezpečení. Druhou hlavní příčinou nedostatků v řízení týlu je třeba hledat v neschopnosti zabezpečit co nejrychlejší proniknutí a pochopení vydaných týlových nařízení a jednotlivých rozhodnutí k vykonavatelům a důsledným zajištění jejich realizace.

Pokud jde o nedostatky v oboustranné informovanosti hlavních funkcionářů velitelství a týlu armády, jsou tyto při správném pochopení a vzájemném porozumění celkem snadno odstranitelné. Zde jde především o to, aby velitelé, ale zejména náčelník štábu dovedli vyhodnotit takové současné a předpokládané změny ve vývoji operační, popřípadě taktické situace, které mohou podstatně organizaci a práci týlu ovlivnit a o těchto včas informovali zástupce pro týl. Zvláště zde zdůrazňuji úlohu a povinnosti náčelníka štábu armády, který si dosud v praxi málo uvědomuje svou spoluodpovědnost za organizaci materiálního a zdravotnického zabezpečení vojsk. Na druhé straně to vyžaduje od zástupce velitele pro týl nezahrnovat hlavní funkcionáře velitelství obšírnými doklady a odůvodňováním svých návrhů, ale doložit veliteli z oboru materiálního a zdravotnického zabezpečení jen ty nejpodstatnější údaje a závěry nezbytné pro správné rozhodnutí a to větší-

nou teprve tehdy, když již byly rozebrány a ujednoceny s náčelníkem štábu, popřípadě s příslušným velitelem (náčelníkem) druhů vojsk. Tuto okolnost zdůrazňují proto, že mnozí náčelníci týlu, ať již někdy z důvodu prestiže (přímá podřízenost velitel.) nebo ve snaze „rychleji“ otázku vyřídit, se součinnosti s náčelníkem štábu a náčelníky druhů vojsk a služeb raději vyhýbají a předkládají své návrhy k odsouhlasení a rozhodnutí přímo veliteli. Myslím, že není třeba zdůvodňovat, že tímto systémem nelze v žádném případě dosáhnout „zrychlení“, ale právě naopak.

K otázkám součinnosti mezi VS a TVS. Jistě je správná praxe mít na VS armády stále malou operační skupinu týlu, vybavenou spojovacími prostředky pro styk s TVS. Méně správné je však již to, vidí-li velení týlu v této skupině hlavní nebo dokonce jediný prostředek součinnosti s VS. Ze tomu tak většinou je, svědčí skutečnost, že po skončení cvičení nebo i v jeho průběhu vytýkají se této skupině všechny neúspěchy, zaviněné nesladěním jednotlivých akcí, špatnou znalostí operační nebo radiační situace apod. Při vnitřních rozbo-rech nedostatků ze cvičení o otázkách součinnosti se uvažuje výlučně jen o početním kádrovém nebo materiálním posílení skupiny jako o hlavním receptu k odstranění zmíněných neúspěchů. Skupina styčných orgánů týlu na VS má jistě velmi důležité úkoly v zachování kontinuity informovanosti velení armády o stavu a možnostech týlového zabezpečení vojsk a TVS, o operační a taktické situaci a ostatních důležitých údajích (ZHN apod.) a hlášeních od vojsk. Součinnost této skupiny je však vázána především na operační oddělení (informační skupina operačního oddělení) a štáby druhů vojsk. To znamená, že většinou může získávat jen údaje o současném stavu a ne o předpokládaném vývoji a zámyslu dalšího vedení operace. A právě tyto poslední údaje jsou pro organizaci a řízení týlu rozhodující a mohou být získány a projednány zase jen osobní součinností zástupce velitele pro týl nebo jeho náčelníkem štábu s hlavními funkcionáři velení armády.

Mezi příčinami nedostatků ovlivňujících úspěšné řízení týlu armády jsem dále uvedl někdy nedostatečnou informovanost o možnostech a opatřeních nadřízeného týlu. Zde jde především o otázku stále informovanosti a styku týlu frontu s velitelským týlu armády jako jednoho z velmi vážných předpokladů pro správnou realizaci zámyslu organizace týlu v rámci

celé frontové operace. Jak ukázalo týlové trojstupňové cvičení v červenci 1962, existuje dosud představa, že hlavními orgány tohoto styku budou **předurčení směrovní důstojníci frontu**. Zdůrazňují „předurčení“ proto, že tito důstojníci ani v míru nepracují na ústředních orgánech, nezajímají situaci ani kádrové složení armád. Jak ukázalo cvičení, bylo hlavním úkolem těchto „směrových“ získávat všechny možné údaje, které v souhrnu by měly představovat jakési podrobné souhrnné hlášení s tím rozdílem, že údaje byly získávány v různé denní době, kdy novější hlášení od podřízených nebyla zpravidla k dispozici. O efektu takto organizovaného styku není třeba hovořit. Vezměme si například zplánování druhé armádní operace. Což nejde o tak významný úkol, aby nestálo a to vyslat k prvosledové armádě (kolik jich front ve své sestavě má?) jednoho nebo skupinu hlavních a nejlépe informovaných funkcionářů frontu, a to nejen proto, aby vysvětlili případné nejasnosti a zodpověděli dotazy k směrnici ZT frontu, ale aby přímo svým osobním zásahem při zplánování pomohli a toto ovlivnili? Není sporu o tom, že takovýto způsob styku v důležitých etapách frontové operace je prospěšný a i nutný. Pokud jde o směrové důstojníky domnívám se, že tito budou své opodstatnění mít jen tehdy, pokud budou do těchto funkcí vybírání nejschopnější příslušníci operačního oddělení týlu frontu, dobře znali již za své mírové praxe situaci armády, její silné stránky i slabiny a kteří budou dále osobně znát všechny, alespoň hlavní, funkcionáře týlu armády, popřípadě svazků. Od těchto důstojníků nelze však žádat, aby se stali jakýmsi spojky pro přenášení nejrozličnějších informací pro řadu různých náčelníků TVS frontu, popřípadě pro předávání obálek se směrnicemi. Směrový důstojník frontu by měl být řízen a usměrňován bezprostředně náčelníkem nebo NŠ týlu frontu k zásadním otázkám organizace týlu odpovídající zámyslu, řešení a možnostem frontu. Tento důstojník by měl být jedním z prvních poradců NT armády při řešení důležitých otázek a naopak hlavním informátorem NT frontu před každým zásadním rozhodnutím týkajícím se armády.

Tyto problémy nejsou ovšem typické jen pro stupeň operačního týlu, ale je nutné správně je aplikovat i vůči svazkům. Zde je třeba ovšem vzít v úvahu skutečnost, že vzhledem k počtu svazků a možnostem změn v jejich podříze-

nosti v průběhu operace, nemůže být armády vyčlenit ze svých počtů stálého směrového důstojníka pro každý svazek zvlášť. Obsah a metoda práce směrových důstojníků týlu armády musí mít však stejné rysy, jak o tom bylo hovořeno v předchozím odstavci. Bude účelné, aby zejména v průběhu armádní operace plnila část důstojníků operačního oddělení týlu funkci směrových ke svazkům, především k těm, které v rámci armády plní rozhodující úkoly. Konkrétně by bylo třeba, aby tyto směroví na základě rozhodnutí ZT konkretizovali jednotlivá nařízení a pokyny na podmínky určené jedné nebo dvou divizí, zabezpečovali doručení těchto nařízení — prostě plnili vůči nim úkoly, o kterých již bylo hovořeno. I zde musí ovšem platit zásada přímého osobního řízení a pomoci ze strany hlavních funkcionářů týlu armády svazkům, které plní rozhodující úkol.

Jedním z velmi důležitých předpokladů pro správné řešení týlového zabezpečení podřízených svazků je znalost jejich situace, zejména stavu a potřeb zabezpečení. V této souvislosti bych se chtěl dotknout otázky obsahu a termínu předkládaných týlových hlášení. Je to mimochodem také jeden z „kamenů úrazu“ při všech cvičeních a bylo by na čase se s tímto problémem již alespoň názorově vypořádat.

Po operačních cvičeních r. 1962 již neobstojí argument, že příčinou nedostatků v tomto směru je především nedostatek výkonových spojovacích prostředků (rádiových stanic), vzhledem k tomu, že všechny tyto cvičení byly vybaveny spojovacími prostředky často bohatěji než předpokládají tabulky válečných počtů. Příčinou je tedy třeba hledat jinde a zase nejen u obsluh rádiových stanic, které prý nejsou po odborné stránce dobře připraveny a proto často nepřesně a opožděně předávají a přebírají radiogramy. Domnívám se, že jednou z hlavních příčin jsou neúměrné nároky, které na podřízené v otázkách hlášení klademe. My už od nich nechceme jen hlásit nejzávažnější události, změny v rozmístění týlu a podklady pro souhrnná hlášení, ale chceme, aby nás žádali o souhlas ke každému přemístění TVS, aby každé 4 hodiny hlásili celkový stav materiálního a zdravotnického zabezpečení a dokonce co nejčastěji podávali hlášení i o vývoji bojové situace na frontě. Kdyby tyto požadavky měl plnit např. týl svazku vůči armádě, domnívám se, že nejméně 3/4 jeho úsilí by muselo být sou-

středěno na tuto „obsahu“ nadřízeného a zbytek by snad mohl věnovat vlastnímu řízení materiálního a zdravotnického zabezpečení vojsk. To na jedné straně a kromě toho realizace těchto požadavků představuje značné množství radiogramů, které by stačilo v průběhu nejdéle půl dne „zdolat“ sebelépe vycvičenou obsluhu stanice, nemluvě již o tom, že týl armády nestačí tyto zprávy ani včas rozšiřovat, natož pak vyhodnotit. Myslím, že je nutné se zde v plné míře přidržel zásady, že „méně je někdy více“, omezit hlášení na nejdůležitější údaje, které jsou pro práci nadřízeného nezbytné a tyto pak vyžadovat s veškerou důsledností. Takovými nezbytnými údaji, které je třeba podřízeným ihned hlásit, jsou především atomové údery nebo jiné zásahy nepřítele, které bezprostředně ohrožily nebo mohou ohrozit práci týlu a zdravotnické služby, dále přemístění TVS, skladů a hlavních zdravotnických etap a konečně hlavní údaje týlového souhrnného hlášení ke stanovené hodině. Pokud jde ještě o vlastní týlová souhrnná hlášení, chtěl bych dodat, že jejich předkládání v tom rozsahu, jak je v současné době stanoveno, téměř vylučuje včasné předložení, mají-li být obsažené údaje reálné. Stačí jen uvést, že týlové souhrnné hlášení, které se denně zpracovává, má podle vzoru vydaného MNO-HT obsahovat kolem 175 údajů a 2 dílčí závěry a jeden celkový. Nebo například odborné hlášení proviantní služby (rovněž denní) má těchto údajů 140 (včetně údajů o stavu zásob mezu) a dalších 5 textových článků; obdobný rozsah je i u ostatních hlášení služeb.

Myslím, že by bylo i zde třeba radikálně řešit otázku tak, aby denní hlášení byla předávána kódovaně i písemně jen v nejzákladnějších ukazatelích všetýlového charakteru, zatím co odborná hlášení předkládat periodicky např. po 2–3 dnech, a to jen v těch ukazatelích, které jsou skutečně podstatné. Na druhé straně se však domnívám, že v soudobých podmínkách se staly otázky zabezpečení vojsk zejména pohonnými hmotami a municí natolik určující pro bojeschopnost útvarů a svazků, že by bylo nutné, aby byly zahrnuty do operačních hlášení předkládaných nadřízenému veliteli. V podstatě by došlo k rozšíření těchto operačních hlášení jen v tom směru, že by bylo řečeno, jaký je průměrný stav zabezpečení útvaru (svazku) PHM a hlavními druhy munice. Včleněním tohoto údaje do operačních souhrnných hlášení by se dosáhlo na jedné

straně včasnéjší informovanosti nadřízeného o stavu zabezpečení a tím i možnosti ihned na situaci reagovat zejména po stránce přísunu nebo manévru materiálů a dále zainteresovanosti příslušných velitelských orgánů o materiálních předpokladech k splnění bojového úkolu.

Nakonec jde o jeden z hlavních úkolů v oblasti velení a řízení týlu, tj. včasné předávání rozkazů, nařízení nebo směrnic podřízeným a jejich správné pochopení. Částečně bylo o této otázce hovořeno již v předchozí stati, pojednávající o způsobu využití a úkolech směrových důstojníků týlu. Je však pochopitelné, že na stupni armáda — svazek nemůže být tento problém řešen jen tímto způsobem. Na stupni týlu armády i vševojskového svazku nelze se obejít bez základní dokumentace velení a plánování, je třeba však mít na zřeteli, že zpracování určité dokumentace není cílem, ale jen prostředkem velení a řízení; to znamená, že bez toho aniž byl ujasněn způsob a možnosti včasného doručení rozkazů, nařízení a pokynů podřízeným, ztrácí zpracovaná dokumentace jakýkoli smysl a stává se jen při cvičeních pochybným podkladem pro zpracování rozborů ředitelstvím cvičení. Hlavním nástrojem velení by tedy měly být, kromě již zmíněného osobního styku, stručné a konkrétní radiogramy odeslané a potvrzené, pokud jde o převzetí a pochopení, adresátem. Základní dokumenty velení a plánování budou zpracovány pouze v přípravném období a měly by obsahovat, aspoň pokud jde o písemné rozkazy nebo naří-

zení jen základní údaje, které je buď možné konkrétně stanovit prostorově nebo časově nebo určitý metodu plnění jednotlivých úkolů. Vzhledem k požadavkům maximálně zkrátit čas potřebný k zpracování dokumentace a za účelem zjednodušení předávání těchto rozkazů vykonavatelům je třeba, mimo jiné, s definitivní platností zbavit tyto dokumenty všeobecně vžitých, přitom však nic konkrétního neříkajících formulací, jako např. „ochranu a obranu týlu uskutečňovat vlastními silami a prostředky s důrazem na OPZHN“ nebo „vojska zásobovat z vlastních pohyblivých zásob, místních zdrojů a zásob přisunovaných armádou“ apod. K doručení těchto dokumentů je třeba využít především, není-li možné je osobně předat síti vševojskových směrových a styčných důstojníků velitelství armády a svazků na VS i jednotlivých relací podacích stanic a toto předání pokud možno zdvojit. Složitější situace vzniká v tomto směru u vojskových svazků nebo útvarů, kde se kromě předání dokumentů a nařízení prostřednictvím druhů vojsk armády nejlépe osvědčuje způsob, kdy nejméně jednou za 24 hodin se ZT nebo některý z týlových funkcionářů těchto útvarů dostaví osobně na TVS, kde jsou mu předány všechny potřebné údaje. Předání nařízení prostřednictvím oddělení druhu vojsk je třeba chápat tak, že náčelníci budou po dohovoru s TVS dávat přímo do svých bojových rozkazů pro podřízený svazek (útvár) základní údaje organizace týlu a zdravotnického zabezpečení.

Na závěr svého článku bych chtěl shrnout tři základní zkušenosti a poznatky z oblasti velení operačního týlu:

— prvním předpokladem úspěšného řízení a velení týlu armády je rozhodování na základě správného vyhodnocení stávající operační a týlové situace a jejího předpokládaného vývoje; toho lze dosáhnout jen úzkou osobní součinností a vzájemnou informovaností především hlavních velitelských a týlových funkcionářů armády;

— nejvíce problémů a nedostatků ve velení týlu vzniká v průběhu operace, kdy převládá snaha „vyrábět“ dokumentaci místo živého osobního řízení; je třeba soustředit práci na dokumentaci do přípravného období a její rozsah omezit, v průběhu operace pak řídit tým stručnými nařízeními předávanými směrovými důstojníky, technickými pojítky a osobním stykem;

— jednou z hlavních příčin neuspokojivých výsledků při velení týlu pomocí rádia je značné množství hlášení vyžadovaných od podřízených a rozsáhlost i časté změny v nařízeních, která jsou jim předávána; zlepšení na tomto úseku vyžaduje zvládnout stručnou velitelskou formu předávaných nařízení a omezit počet vyžadovaných hlášení jen na nejnútnejší; jejich doručení však náročně vyžadovat.

Obklíčení a ničení nepřátelských uskupení v průběhu útočných operací počátečního období války

(VM čís. 1/1963)

Podplukovník Vlastimil Lidický

Článek generálmajora CSc Václava MATIČKY rozšiřuje a prohlubuje některé poznatky z operačního cvičení v roce 1962 v otázkách obklíčování a ničení nepřátelských uskupení.

V diskusi k tomuto článku chci potvrdit, popřípadě rozvést některé autorovy poznatky za využití závěrů získaných v minulém výcvikovém roce na našich cvičeních a zamětnáních.

Autor správně rozebírá situace, za kterých bude v soudobých podmínkách docházet k obklíčování a ničení nepřátelských uskupení. Je třeba znovu zdůraznit, že z hlavních rysů soudobých operací vyniká obzvláště úloha manévru vojsk. Náhlé změny v situaci, nerovnoměrnost a dynamičnost bojové činnosti vojsk budou často vyžadovat rozsáhlý manévr silami a prostředky z jednoho směru na druhý. Hlavní požadavek na volbu takového manévru je, aby byl poměrně jednoduchý, včas, rychle a s překvapením proveditelný. Dokonalá znalost a využití všech možností a forem manévru je jedním z předpokladů úspěchu v boji s nepřítelem.

Hlavní forma a způsob manévru v počátečním období války je vedení rozhodné, úporné a prudké bojové činnosti vojsk na jednotlivých směrech. Cílem těchto úderů bude všemi soudobými bojovými prostředky, včetně hromadného úderu, rozbít vojska ne-

přítele ve střetných sraženích, vyjít do takových prostorů, které umožní další rozvíjení úspěchu vlastních vojsk a plnit tak hlavní cíle operace.

Střetná sražení na jednotlivých směrech budou vedena především s cílem nejen rozbít protistojící uskupení nepřítele, ale vyjít rychle do jeho týlu a v součinnosti se sousedy jej obklíčit a zničit. Proto soudobé požadavky na vedení bojové činnosti vojsk vytvářejí předpoklady vzniku takových situací, kdy bude často docházet k obklíčování a ničení nepřítele.

Autor však uvádí, že ve všech situacích, kdy bude možno zničit proniklá úderná uskupení nepřítele, nebo jeho protiúderná uskupení jen palebnými údery a střetným bojem (ve střetném sražení) k obklíčení nedojde. Myslím, že takto stavěný závěr nedává plně jasnou představu o průběhu možných situací. Je třeba vidět, že úloha manévru vzrůstá především v přípravě a organizaci střetných bojů (sražení), kdy nabývají plně uplatnění takové formy manévru, jako je obchvat nebo obejít. Čili i za těchto situací k obklíčování a ničení nepřítele zákonitě dojde, avšak nebudou to uskupení velika. Budou to roztržité zbytky uskupení nepřítele, jejichž ničením se budou zabývat především štáby a velitelé nižších stupňů.

Ve svém diskusním příspěvku ne-

míním se obdobně jako autor článku zabývat otázkami obkličování a ničení malých skupin, nebo rozbitých částí vojsk nepřítele, které již z velké části, nebo úplně ztratily svoji bojeschopnost. Rozeberu obkličování a ničení především větších uskupení nepřítele, nepřítele organizovaného a dobře vyzbrojeného, jehož bojová činnost v týlu vlastních bojujících vojsk by mohla způsobit vážné následky, anebo by mohla vést k nesplnění cílů operace.

Autor pochopitelně myslel takto vytvořeným závěrem, že při střetných bojích (sraženích) nejdojde k obkličování větších a kompaktních uskupení nepřítele a správně v tomto smyslu rozvádí, že v soudobých podmínkách útočných operací bude častěji uskutečněno obklíčení operační než taktické.

Je pochopitelné, že způsoby a formy obkličování a ničení uskupení nepřítele budou v soudobých podmínkách jiné, než v minulosti. Jejich zvláštností pramení především z rozsáhlého užívání všech zbraní a prostředků hromadného ničení (především jaderných zbraní) a ze zavádění nové a zdokonalené bojové techniky na bojiště. K obkličování a ničení obklíčených uskupení nepřítele může tedy zákonitě docházet v celém průběhu operace, to znamená jak v taktické, tak i (a to především) v operační hloubce sestavy nepřítele. Bylo-li dříve zásadou, že k obklíčení nepřátelského uskupení bylo třeba mít výhodný poměr sil a samo jeho ničení vázalo na delší dobu většinu sil a prostředků, je v současné době požadavkem uskutečňovat je i při nevýhodném poměru sil, to znamená minimálně vyčleněnými silami a prostředky, rychle a s použitím jaderných zbraní. Zde právě vyniká potřeba rychlosti v řešení dané situace, v roz-

hodnosti a smělosti velitele a jeho štábu a možnosti rychlého vyčlenění potřebných sil, prostředků a jaderných úderů.

Při rozvíjení útoku v operační hloubce budou hrát důležitou roli tankové svazky. Pronikáním do týlů a boků nepřítele budou mu bránit v odchodu a zaujetí připraveným pásem obrany v hloubce včasným ovládnutím jeho cest odchodu v součinnosti se vzdušnými výsadky. Rovněž při pronásledování musí sehrát hlavní úlohu především tankové svazky, které proniknutím do týlu a do boku hlavního odcházejícího uskupení nepřítele na souběžných směrech jej musí předjít v obsazení důležitých křižovatek, komunikací, přepravišť a připravovaných obranných pásem. Při pronásledování proto bude často používáno vzdušných výsadek, shazovaných a vysazovaných na cesty odchodu nepřítele. V operacích počátečního období války nabývá zvláštního významu boj se zálohami nepřítele, které musí být soustavně ničeny údery letectva a raketovými prostředky.

Případné protiúder y nepřítele v průběhu operace bude vševojsková armáda odrážet především údery jaderných zbraní a vyčleněním části sil, přičemž hlavní síly armády budou pokračovat v nepřetržitém rozvíjení úspěchu ve dne i v noci, aby splnily cíle operace ve stanoveném čase.

Všechny tyto zásady je třeba mít na zřeteli, jelikož ráz a charakter soudobých operací vyžaduje všechny bojové úkoly vojsk řešit komplexně. To znamená obkličovat a rychle ničit vojska nepřítele, ale současně hlavními silami na rozhodujícím směru činnosti vojsk vycházet prudkými údery do hloubky sestavy nepřítele a rozvíjet dále útok.

Správné názory autora potvrzují, že obklíčení a současně ničení ne-

přítele bude prakticky uskutečňováno v pohybu, útočná činnost vojsk při řešení úkolů obklíčování a ničení nepřítele neustane a příprava štábů a vojsk k plnění těchto úkolů bude probíhat nepřetržitě s plněním všech ostatních aktivních opatření a v průběhu úkolů směřujících k zabezpečení plynulosti a nepřetržitosti vedení operací.

K obklíčení a ničení nepřítele v těchto podmínkách je nutné vytvořit předpoklady zpravidla již při přípravách a v průběhu operace využitím vhodného okamžiku, kdy souvislost odporu nepřítele a organizace jeho boje je narušena vlnou do jeho sestavy. Aby byly zabezpečeny úspěšně podmínky pro připravované zničení obklíčovaného uskupení nepřítele zpravidla za stejného, nebo i při méně výhodném poměru sil, je zapotřebí mít dostatečnou zálohu jaderných úderů, vytvořenou pro tyto úkoly již na začátku operace.

Nelze proto souhlasit s dřívějšími názory, že je třeba nepřátelská uskupení nejdříve obklíčovat a potom řešit a přistupovat k jeho postupnému ničení. Dnes je nutné tyto úkoly neoddělovat, ale v průběhu vedení operace obklíčovat nepřítele a zároveň ničit. Je třeba vzít v úvahu i tu okolnost, že i formy obklíčení takových nepřátelských uskupení budou při soudobých požadavcích na vysoké tempo operace značně rozdílné, rovněž vytváření obklíčovacích kruhů nebude souvislé.

Soudobé obklíčení bude spočívat především v rychlém proniknutí předsunutých a zatarasovacích odřadů do týlu nepřítele s cílem přehradit jeho cesty ústupu, zmocnit se klíčových postavení na výhodných směrech možného odporu jeho vojsk a nedovolit jeho hlavním silám vyjít z obklíčení. Ke splnění těchto úkolů proto

bude (jak vpředu uvedeno) výhodné používat i výsadek. Současně s uzavíráním a přehrazováním ústupových směrů je nutné nanést jaderné údery na jeho prostředky hromadného ničení, hlavní uskupení a zálohy (především tankové), místa velení, letiště a rozhodným postupem vlastních vojsk jeho obklíčené uskupení dělit a ničit.

Za takové situace bude docházet k tomu, že nepřítel často povede své druhé sledy a zálohy do prostoru vlnu, tj. na směrech úspěchu vlastních vojsk s cílem rozvíjet svůj útok do týlu našich vojsk a tak ovlivnit plnění úkolu na jiných směrech, na kterých až dosud nemá podstatných úspěchů. Zde bude úloha velitele a štábu armády spočívat v rychlém řešení vzniklé situace. Na směru úspěchu nepřítele bude třeba zasadit své prostředky a síly k jeho zastavení, popřípadě rychle přeskupit síly, jaderné zbraně, letectvo a udeřit do boku přisunovaných záloh nebo druhých sledů, rozbit je ve střetném sražení, obklíčit nepřátelské síly v prostoru vlnu a současně ničit. Tím dosáhnout, že **poměr sil v prostoru obklíčování a ničení nevyní ve prospěch nepřítele.**

Řešení této situace má řadu svých specifických zvláštností a potvrzuje, že při obklíčování a ničení nepřítele bude často docházet k urputným střetným bojům a sražením s přicházejícími zálohami nepřítele. V této situaci bude především záležet na rychlosti a smělosti velitele a štábu, s jakou se budou správně rozhodovat.

Soudruh ministr národní obrany v přípravě na jedno celoarmádní loňské cvičení zdůraznil, že obklíčování a ničení nepřítele v soudobých podmínkách není myslitelné bez současného řešení otázek dalšího rozvíjení úspěchu vojsk do hloubky sestavy nepřítele. Zároveň podotkl, že této otáz-

ce je třeba věnovat po stránce vojensko-teoretické více pozornosti a dále prohloubit teoretické rozpracování těchto problémů. Je proto již všeobecně přijatou zásadou, že zatím co část bojové sestavy bude vázána obkličováním a ničením obkličovaného nepřítele, budou hlavní síly současně rozvíjet operaci na rozhodujícím směru činnosti vojsk a povedou boj v hloubce.

Aby se velitel armády mohl správně rozhodnout pro řešení takové situace, která vyžaduje obkličít a zničit nepřátelské skupení a současně rozvíjet operaci, musí mít ke svému rozhodnutí dobře připravené podklady. Jedny z nejdůležitějších budou přesné, úplné a správně vyhodnocené zprávy o nepříteli, jeho sestavě, množství jeho prostředků jaderného napadení, pravděpodobném zámyslu a cílech. K získání zpráv o nepříteli je potřeba využít všech možných druhů průzkumu. Hlavní úsilí průzkumu nutno však soustředit na včasné a přesné zjišťování prostředků jaderného napadení nepřítele a pohybu záloh (manévru). Na základě těchto zpráv musí velitel řešit jak upravit úkoly podřízeným svazkům a jak pro tuto situaci rozdělit jaderné údery a využít svých záloh.

Jedním z hlavních úkolů, na jehož splnění bude záviset úspěch řešení takové situace, je boj se zbraněmi a prostředky hromadného ničení nepřítele. Již podle druhů a vlastností vlastních prostředků lze stanovit, že vojskových raket a leteckých pum s jadernou náloží bude výhodnější použít k ničení obkličovaného uskupení nepřítele, zatím co armádních raket (i frontových a leteckých) bude použito pro boj s prisunovanými zálohami a druhými sledy nepřítele, k zabezpečování zasazení vlastních druhých sledů a záloh k rozvíjení úspěchu do hloub-

ky na rozhodujícím směru činnosti vojsk. Úkoly zbraním a prostředkům jaderného napadení je třeba rozdělit tak, aby stačily pokrýt zjištěné zbraně a prostředky hromadného ničení nepřítele, jeho protiúderná uskupení, zálohy a místa velení. Další jaderné údery je třeba mít v záloze, a to jak k zabezpečení plynulého rozvíjení úspěchu na rozhodujícím směru činnosti vojsk, tak i pro řešení dalších úkolů, mezi jinými též pro ničení obkličovaného nepřítele.

I když autor ve svém článku tyto zásady zdůrazňuje, pčeře jsem považoval za nutné je znovu upřesnit. V otázce velení vojskům v těchto složitých situacích plně potvrzuji názor autora, že je třeba je řídit pevně a centralizovaně. To znamená, že nebude vždy výhodné vyčleňovat zvláštní skupinu velení těm svazkům, které obkličují a ničí nepřítele, ale ve většině případů, pokud to nebude přesahovat rámec armády, bude velitel armády sám se svým štábem řešit oba úkoly současně. Může však k zabezpečení, kontrole proniknutí svých nařízení popřípadě i řízení boje, vyslat do prostoru ničení nepřítele svého zástupce nebo jiného představitele štábu s malou operační skupinou.

V případech, kdy na obkličování a ničení nepřítele se budou podílet vojska dvou armád, to znamená, že obkličování a ničení nepřítele bude probíhat na rozhraní dvou armád a úkoly bude potřebné (zvláště půjde-li o velké uskupení nepřítele) řešit z hlediska nadřízeného velitele, bude tato otázka řešena velitelem frontu, který stanoví pro tento úkol velitele a dojde ve většině případů i ke změnám v rozhraní a v podřízenosti jednotlivých svazků. Bude častý i případ, že nadřízený velitel (v našem případě velitel frontu) pro tento úkol vyčlení i část jaderných úderů ze své zálohy

a může k rychlému ničení obkličovaného uskupení nepřítele vydělit i potřebné pozemní síly a prostředky.

Bude proto zásadou, že velitel armády se bude snažit vést své zálohy a druhý sled tak, aby jej mohl použít na rozhodujícím směru činnosti vojsk, rozvíjet úspěch a ničit obkličovaného nepřítele především jadernými údery, aktivní činností vojsk, a to i při nevýhodném poměru sil. **Obkličování a ničení nepřítele jsou součástí plnění úkolů armády;** je nutno s nimi při operaci počítat a nelze připustit názory, že vznikem takové situace by mohl být negativně ovlivněn výsledek. **Takové situace budou řídkým zjevem.** V uvedených údobích je třeba zdůraznit zvláště otázku **vzájemné informovanosti** vyšších stupňů velení o situaci na frontě, **dokonalou** součinnost mezi sousedy (především na stupni armády) a pevně, jednotně, pružně a hlavně nepřetržitě **velení vojskům.** Je jisté, že taková situace na frontě armády se odrazí i v metodice, náplni a obsahu práce štábu armády. Štáb v průběhu řízení a vedení operace musí plnit složitější úkol (dva úkoly současně), což jistě má své specifické zvláštnosti. Chci jen podotknout, že je třeba vidět, že nejde o samostatné

úkoly; jeden vyplývá z druhého, a naopak, vzájemně jsou na sobě závislé a proto též je nutné řešit je současně.

Velký důraz třeba položit na dobře organizovanou **protivzdušnou obranu vojsk armády**, která bude v tomto údobí vedení operace rovněž mít své zvláštnosti. Bude třeba jednak „blokovat“ prostor obkličovaného a ničného uskupení nepřítele a znemožnit mu zásobování a doplňování vojsk a zároveň chránit hlavní uskupení vojsk armády, především raketová vojska a druhé sledy na směru rozhodující činnosti vojsk a tak zabezpečit rozvíjení operace do hloubky.

Důležitým úkolem bude **řízení činnosti letectva.** Toto bude provádět údery na nepřátelská letiště, ničit letouny — nosiče a raketové prostředky jaderného napadení nepřítele v hloubce se současným bojem o udržení nadvlády jak v prostoru ničení nepřítele, tak i na směru rozhodující činnosti vojsk.

I úkoly a použití ostatních druhů vojsk bude mít v této problematice soudobých operací své zvláštnosti. Bylo by proto výhodné, aby se těmito otázkami zabývali příslušníci druhů vojsk.

Z á v ě r

Soudobé formy vedení operací doznaly řadu změn. Náklady na řešení těchto úkolů se rovněž změnila a často se ještě různí. Je proto nutné dívat se na tuto činnost vojsk z hlediska nového přístupu, jak nám soudobé požadavky určují. Posuzujeme-li otázku z tohoto hlediska, je nám jasné, že ani autor svým článkem nemohl řešit všechny otázky do potřebné hloubky. Tyto problémy stále vyžadují podrobnější rozpracování a zaujetí zásadních stanovisek. Např. otázky velení, použití jaderných zbraní, vedení průzkumu, použití letectva a jiných druhů vojsk a jiné zůstávají otevřené k vyjádření a zevšeobecnění zkušeností těch štábů, které již ve své praktické činnosti při svých zaměstnáních takové otázky řešily.

Bude jistě správné k článku generálmajora CSc. Matičky rozvinout daleko širší diskusi a poznatky zevšeobecnit ve vojenském tisku.

ZÁSADY TÝLOVÉHO ZABEZPEČENÍ PŘI OBKLÍČENÍ A NIČENÍ NEPŘÁTELSKÝCH USKUPENÍ

Podplukovník Vojtěch Machulda

V článku nehodlám do všech podrobností rozebrat všechny problémy týlového zabezpečení obklíčení a zničení nepřátelských uskupení v útočných operacích v počátečním období války. Chci doplnit operační zásady, uveřejněné ve VM čís. 6/60, 1/61, 2/61 a v čís. 1/63 o problematiku týlového zabezpečení.

Týlové zabezpečení je plně závislé na operačním zámýslu velitele a prostoru, ve kterém dojde k obklíčení a ničení obklíčeného uskupení nepřítele. Oba činitelé podstatně ovlivní organizaci a činnost týlu téměř všech stupňů, počínaje divizí, armádou a frontovým týlem konče.

V každém případě, dojde-li k obklíčení nepřítele na vlastním území (podaří-li se nepříteři vniknout se do sestavy prvořadových armád), v pohraničním pásmu nebo v hloubce nepřátelského území, zejména bude-li se jednat o větší uskupení, jehož likvidace potrvá několik dní, naruší se organizace a činnost týlu. Proto by měl i týlový zámýsl počítat s vytvořením obklíčeného uskupení, hlavně na vlastním území nebo v pohraničním pásmu. Vytvoření většího obklíčeného uskupení může podstatně narušit především organizaci zásobování, silniční zabezpečení, obnovu železnice a výstavbu polního potrubí. Je proto nutné, již při plánování operace správně vyhodnotit zámýsl nepřítele, jeho možný a dočasný úspěch, charakter terénu a prostoru, ve kterých pravděpodobně dojde k obklíčení většího uskupení, jakož i dobu, za kterou bude možno nepřítele zlikvidovat. Tyto závěry je nutné vzít v úvahu při plánování organizace a činnosti týlu armád i frontu. Obklíčené uskupení až do úplného zlikvidování zneškodní rokádní pohyb, manévry týlu i materiálem z jednoho směru na druhý.

Naskýtá se tudíž několik možností řešení:

- nebrat v úvahu možnost vzniku obklíčeného uskupení a týlové zabezpečení plánovat podle jednotlivých taktických a operačních směrů. Manévry týlu a materiálem zabezpečit v daném případě ze zásob a záloh týlových útvarů a zařízení umístěných ve větší hloubce armádního a frontového týlu. Dané řešení má celou řadu nevýhod především v tom, že zálohy a zásoby týlových útvarů a zařízení, armády nebo frontu musí být umístěny ve větší hloubce, aby byla zabezpečena možnost manévru na jednotlivé směry. Tím může dojít k odtržení zásob a týlových útvarů a zařízení armády od divizí, především tankových, které budou rozvíjet operaci do hloubky v rámci operačního obklíčení nepřítele. Tato organizace týlu armády může vést k zpomalení tempa rozvíjení úspěchu těmito svazky;

- předpokládáme, že dojde k obklíčení uskupení; v tom případě musíme této situaci plně přizpůsobit organizaci týlu armády. Např. při obklíčení většího uskupení na vlastním území nebo v pohraničním pásmu je nutné pak plánovat, že se obklíčující divize budou plně zabezpečovat svými silami a prostředky ze zásob umístěných v mírových posádkách, vyčleněných frontem na vlastním území až již v národním hospodářství nebo v jiných zdrojích. Obdobným způsobem je možné řešit i technické a zdravotnické zabezpečení. Raněné a zasažené odsunovat prostředky divizí, na dočasná léčebná a odsunová střediska (DLOS) a později do rozvinutých nemocničních základen. Jen těm svazkům, které mají větší ztráty a nestačí vlastními prostředky odsunovat raněné a zasažené, vypo-

může armáda svými nebo přidělenými odsunovými prostředky. V uvedeném příkladu bude týl armády zaměřen k zabezpečení rozvíjení úspěchu těmi svazky, které mají úspěch a rozvíjejí operaci do hloubky. Dojde-li k podstatnému prodloužení fronty, je možné z pohyblivé armádní základny vyčlenit část sil a prostředků i s částí sil ze štábu týlu armády (TVS armády) a zabezpečovat tímto způsobem likvidaci obklíčeného uskupení a rozvíjení úspěchu v hloubce.

Silničních praporů je třeba použít především k zabezpečení přísunu a odsunu z předsunutých armádních zařízení do skladů divizí, rozvíjejících úspěch.

Podstatně složitější je již problematika frontového týlu. Na tomto stupni je nejnepříhodnější plánovat organizaci týlu ve variantách. Nelze při plánování jednoznačně předpokládat jen jedinou variantu organizace týlu. V případě narušení předpokládaného vyhodnocení pouze při jedné variantě dojde k podstatnému zdržení např. rozvíjení předsunuté frontové základny, nemocniční základny, průzkumu a obnovy železnice, zřizování polního potrubí, budování silniční sítě apod.

Při plánování silničního zabezpečení v případě silného obklíčeného uskupení je vhodné v daném prostoru místo podélné silniční zóny volit přičnou silniční zónu, která dává větší možnost manévru okolo obklíčeného uskupení. Při organizování silniční zóny je nutné vzít v úvahu i taktickou volnost jednotlivých svazků k manévru při likvidování obklíčeného uskupení.

V případě obklíčeného velkého uskupení nepřítele na jednom operačním směru je vhodné k zabezpečení vojsk rozvíjejících úspěch na tomto směru přenést úsilí v týlovém zabezpečení na druhý operační směr. Na tomto směru manévrovat většinou týlových útvarů a zařízení a materiálem a rokádním pohybem zabezpečit svazky, které rozvíjejí úspěch na prvním operačním směru. Důraz při této variantě týlového zabezpečení je třeba položit na zabezpečení rokádního pohybu.

Pro případ přerušení dopravy na rokádních komunikacích spojujících oba operační směry musí mít front dostatečnou zálohu materiálu a jiných sil a prostředků, připravenou k přesunu vzduchem k svazkům rozvíjejícím úspěch odtržené od sil a prostředků armády, která obklíčuje a ničí nepřítele. V daném případě jeví se nejvýhodnější vyjmout tyto svazky ze zásobovací péče armády a zabezpečovat je týlem frontu přímo. Podle situace může být týl frontu předat do zásobovací péče sousední armády s posílením této armády potřebným počtem dopravních prostředků, materiálu, případně jinými týlovými útvary a zařízeními (samostatné zdravotnické prapory apod.). Naproti tomu armádě, která bude likvidovat obklíčené uskupení může být týl frontu dočasně o stanovení jiného úkolu část týlových útvarů a zařízení, především automobilních útvarů, odebrat. Vzhledem k tomu, že likvidace obklíčeného uskupení potrvá kratší dobu, jeví

se výhodnějším armádě automobilní prapory neodebírat, ale stanovit týlu armády dodatečné úkoly ve prospěch týlu frontu nebo jiné armády frontu. Ostatní přidělené týlové útvary a zařízení (samostatné zdravotnické oddíly, automobilní zdravotnické prapory nebo rotý apod.), pokud je týl armády, obkličující a ničící obkličené uskupení nezbytné nepotřebuje, je vhodné týlu armády odebrat a přidělit jiné armádě nebo je vzít do zálohy zástupce velitele pro týl frontu.

Protože v soudobých útočných operacích bude častěji docházet k obkličení operačnicku než taktickému, je nutno předpokládat pronikání menších jednotek a útvarů, včetně tankových, z prostoru obkličovacího uskupení do týlu našich vojsk. Tímto způsobem mohou být velmi často napadány dopravní proudy na armádních a frontových silnicích, hlavně prvky frontového a armádního týlu (předsunutá frontová základna, nemocniční základna, oddělení předsunuté frontové základny, předsunutá armádní základna, sklady raketových paliv apod.). To předpokládá zesílení obrany hlavních prvků frontového a armádního týlu s využitím brigád ochrany týlu v ohrožených prostorech. K rychlému zásahu je vhodné mít poblíž ohrožených prostorů umístěnou silnou pohyblivou zálohu v síle tankového praporu jedné z brigád ochrany týlu. Tuto mít v podřízenosti zástupce velitele pro týl frontu nebo velitele silniční zóny, ve které dochází k obkličení a ničení nepřátelského uskupení. Důležitým dopravním proudům, nejméně po dobu přesunu ohroženým prostorem, nutno poskytnout silný doprovod včetně tanků z brigád ochrany týlu. Nelze vyloučit ani přímé zasazení brigád ochrany týlu k dokončení likvidace obkličovacího uskupení.

Protože raketové vojsko, letectvo, tankové svazky a útvary a vzdušné výsadky budou hrát rozhodující úlohu ve všech obdobích obkličení a ničení obkličovacího uskupení, je třeba armádou i frontem hlavní úsilí zaměřit na týlové zabezpečení těchto svazků a útvarů.

Vlastní organizace týlu divízi a armády při obkličování a ničení obkličovacího uskupení bude mít některé zvláštnosti. Divizní a armádní týlový prostor nebude určován, týly se budou umísťovat na větší vzdálenost, aby daly operační volnost svazkům a útvarům k manévru při obkličování a ničení.

I na stupni armády a frontu je třeba hluboce zvážit plnění hlavního úkolu armády nebo frontu a s ním související dočasnou týlovou zabezpečení v obkličování a ničení. Snahou velitele armády i frontu bude, aby se ničení obkličovacího uskupení zúčastnil jen nutný počet sil a prostředků a ostatní svazky, aby byly co nejdříve uvolněny a použity k rozvíjení úspěchu. Pro týl armády a frontu to znamená vytvoření takových podmínek pro svazky, aby po uvolnění mohly bez ztráty času rozvíjet úspěch, tj. využít doby pobytu na místě k doplnění zásob na všech stupních a uvolnění zdravotnických etap. Toto lze dosáhnout v soudobé operaci centralizovaným využitím všech dopravních prostředků bez ohledu na podřízenost a organizační začlenění. Dopravu organizovat s cílem, v nejkratší době přisunout co nejvíce materiálu bez zbytečného překládání. Stále si musíme být vědomi, že nevyužití dopravní jednotky a útvary jsou přítěží na komunikacích a zbytečně spotřebovávají drahocenné PHM.

K perspektivám systému velení v soudobé operaci (boji)

Plukovník CSc Josef Průša

V poslední době bylo v tomto časopisu uveřejněno několik podnětných článků z oblasti velení. Autoři v nich řeší jednak současný stav a naléhavé požadavky našich velitelů a štábů jednak perspektivy dalšího vývoje soudobého systému velení.

Na tyto směry teoretické práce v naší armádě jsou různé názory, souhlasné však s cíli vědecké práce v našich ozbrojených silách. Správný požadavek, že vědecká práce musí především pomáhat praxi, chápou mnozí příliš praktisticky a naopak nutný předstih vědeckého bádání před současnou skutečností odvádí řadu teoretických pracovníků do oblastí hypotéz, až utopisticky vzdálených možnostem realizace.

Jsem toho názoru, že kromě otázek současné praxe musí být řešeny i otázky výhledu proto, aby problémy dneška mohly být řešeny v intencích celkového dlouhodobého vývoje.

V rámci diskuse k problematice velení se v tomto článku pokusím vyvodit z dosud uveřejněných teoretických prací i praktických zkušeností některé závěry, které by pomohly štábům a jeho orgánům přiblížit perspektivu pravděpodobného vývoje na úseku velení.

Dnes již nikdo nepochybuje, že ohromné, kvalitativní změny v možnostech soudobých armád kladou na orgány velení požadavky, které se prakticky vymykají fyzickým i duševním možnostem člověka; lze je však řešit v celém jejich rozsahu jedině cestou automatizace ve všech oblastech dosavadní činnosti jednotlivce, popřípadě kolektivu v celém procesu velení.

Při zavádění nových systémů velení je nutné důrazně přihlédnout ke zvláštnosti ozbrojených sil, která je dána nenarušitelným požadavkem trvalé bojové pohotovosti.

Lze-li např. jeden z deseti strojírenských závodů dosavadní technické úrovně přebudovat na plně automatizovaný, může i nadále, třeba s různou produktivitou práce a různou výrobní kapacitou, všech deset závodů vyrábět, v podstatě naprosto nezávisle na sobě.

V ozbrojených silách nelze automatizovat např. systém velení ve štábu jen v jedné divizi; automatizovat je možné postupně určité úkony v oblasti velení ve všech štábech ozbrojených sil, a to nejen u svazků a svazů, ale odpovídajícím rozsahem i u útvarů. Přejít na automatizovaný systém je nutné uskutečnit prakticky v určitém okamžiku. I když po určitou dobu může být nový systém zkoušen, musí být pro případ bojového použití ponechán systém dosavadní.

Za účelem postupné automatizace určité oblasti velení tímto způsobem je nutné si předem ujasnit a teoreticky vyřešit perspektivní systém velení; jednotlivé „postupné cíle“ automatizace musí být vedeny a usměrňovány „konečným cílem“. Proto ani v oblasti mechanizace a automatizace nesouhlasím jen s úzkým výkladem, že publicistická práce, jakož i vědecká práce musí v každém případě pomoci praxi — bezprostředně a okamžitě.



Studiem dosavadních výsledků jak teoretických prací, tak praktických aplikací z oboru automatizace velení, je možno podle charakteru činnosti, která je řešena, vyčlenit v podstatě pět oblastí:

- získávání, sběr, třídění a evidence informací;
- automatizované zpracování variant optimálních řešení;
- účelové zpracování získaných informací;
- doručení rozkazů a nařízení podřízeným;
- automatická činnost různých zbraňových (a jim podobných) systémů.

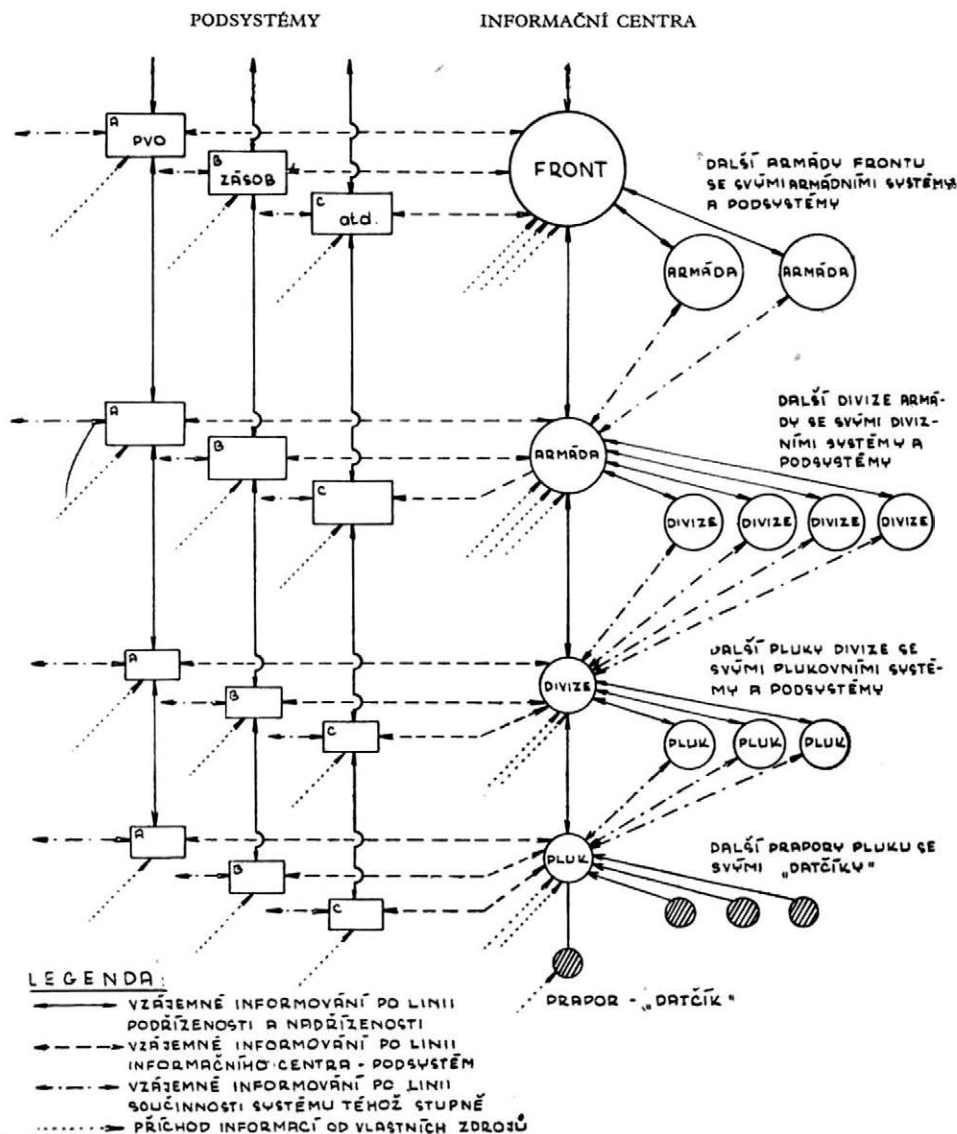
V článku nechci řešit metodiku, posloupnost a závislost automatizace jednotlivých oblastí, pokusím se však o souhrnnou představu perspektivního automatizovaného systému velení, aby bylo možno vytyčit jeho zpětné vlivy na dnešní pětistupňovou organizaci našich štábů ve frontu (front, armáda, divize, pluk a prapor), jakož i na funkční předurčení jednotlivých velitelských stupňů a nastínit možné cesty soudobého systému velení.

Stěžejní oblastí automatizace je získávání, sběr, třídění a evidence informací. Ostatní oblasti jsou bezprostředně závislé na kvalitě a kvantitě zpracováváných informací.

V automatizovaném systému velení musí být ve štábech vytvořena **automatická centra**, do kterých budou přicházet veškeré zprávy a informace; v nich budou též vyhodnocovány, tříděny a usměrňovány, jednak do míst jejich evi-

dence a uložení, jednak k orgánům, které budou na ně reagovat podle svého funkčního poslání.

Bude správné, aby některé specifické zprávy se postupovaly do „informačního centra“ po linii určitých podsystémů (např. PVO, materiálního zabezpečení apod.), v nichž budou předem podle potřeb příslušného podsystému vyhodno-



Obr. 1

covány a tříděny. Do „informačního centra“ budou pak příslušným podsystémem propuštěny jen informace celkového, souhrnného významu.

Konečnou fází automatizovaného systému velení na úrovni, např. frontu, měly by tvořit jednak centrální systém informací všech druhů, jednak řada s ním spřažených jednoúčelových nebo víceúčelových podsystémů.

Srovnajme nyní schematické funkční náčrty systémů sběru informací ve frontu při současné pětistupňové organizaci štábů a při uvažované třístupňové organizaci.

Pětistupňová organizace štábů (viz náčrt čís. 1) vyžaduje, při tříarmádním složení frontu a armádách o čtyřech až pěti divizích čtyřplukového složení, aby byla vybudována tato automatizovaná centra sběru (a evidence) informací:

1 frontové, 3 armádní, 15 divizních, 60 plukovních a 240 praporečnických center, vybavených celkem 79 počítači a 240 „datčiky“, z nichž pro stupeň front a armáda musí být 4 počítače velké.

Uvedené počty jsou třeba pro základní, vcelku jednoduché vybavení štábů. Pro zjednodušení úvah neuvažují potřebu dalších počítačů na jednotlivých místech velení pro vybavení příslušných „podsystémů“.

K otázkám informací štábu armády v pětistupňové organizaci štábů ve frontu. Do informačního automatického centra štábu armády přicházejí informace řadou kanálů, které můžeme seřadit do několika skupin, a to od:

- informačních center podřízených divizí;
- informačního centra nadřízeného frontového štábu;
- vlastních průzkumných prvků všech druhů;
- informačních center „sousedních“ armád;
- armádních stupňů různých automatických podsystémů;
- vlastního štábu (tj. informace, vznikající činností velitele armády a jednotlivých oddělení a složek štábu armády, jako např. rozhodnutí velitele armády, pokyny NŠ armády a náčelníků složek, vydávané rozkazy a nařízení štábem armády apod.).

Všechny prvky armádního štábu pokud jde o otázky informací, vycházejí však z uvedeného armádního informačního centra. Obdobně i všechna podřízená informační centra se mohou obracet s dotazy o potřebné další informace na centra bezprostředně nadřízených velitelských stupňů a v mnohých případech na paměťové prvky odpovídajících podsystémů.

Při této pětistupňové organizaci štábů a činnosti informačních center automatizovaného systému velení bude celá řada informací procházet nejen až čtyřmi stupni počítačů, ale bude mnohdy i ukládána do dvou až čtyř pamětí, a to na stupních armáda, divize a pluk i v několika počítačích stejného stupně (u „sousedů“).

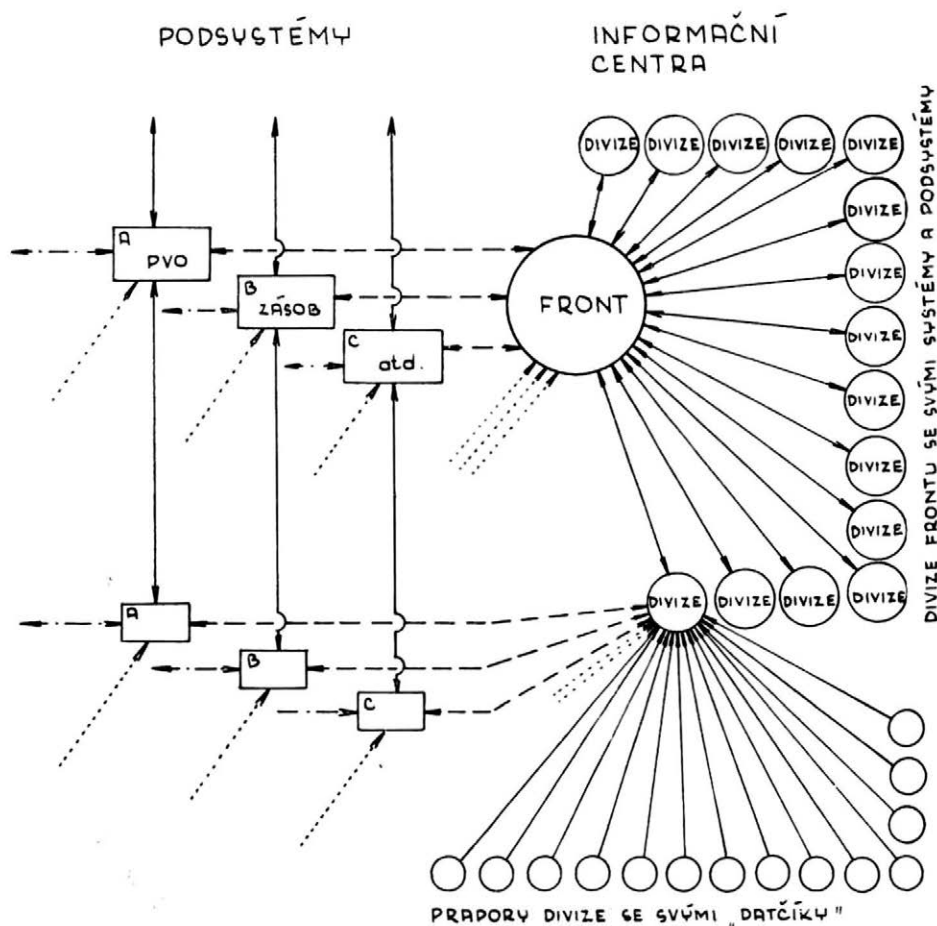
Tak např. informační údaj o atomovém úderu, zjištěném pluky jedné armády se třemi divizemi v prvním sledu proběhne v automatizovaném systému velení frontu dvanácti plukovními, třemi divizními a jedním armádním a jedním frontovým počítačem a ve všech by byl, jako závažný, ukládán do paměti. (Zde by ovšem bylo možné na úrovni pluku a divize údaje, které se netýkají bezprostředně zájmového prostoru vlastního pluku, nebo vlastní divize, jen propouštět, aniž by byly ukládány do paměti vlastního počítače.)

Logickým požadavkem, vyplývajícím z procesu automatizace, sběru a zpracování informací je — snížení počtu velitelských stupňů. „Automatizovaný“

štáb frontu bude přece schopen stejně rychle a spolehlivě řešit otázky zabezpečení informací pro dvanáct až patnáct divizí, jako pro tři armády.

Stejně tak „automatizovaný“ štáb divize zvládne velení šestnácti až dvaceti praporům stejně dobře, jako čtyřem plukům.

Z hlediska perspektivního výhledu komplexní automatizace je tedy možno vytyčit požadavek zrušení stupně vševojskové armády a pluku.



LEGENDA NA NÁČRTU 1.

POZNÁMKA: VZÁJEMNÉ INFORMOVÁNÍ PO LINII SOUČINNOSTI MEZI SYSTÉMY A
PODSYSTÉMY DIVIZNÍHO STUPNĚ JEN S BEZPROSTŘEDNÍMI SOUSEDY
(DO STRAN I DO HLUBKY FRONTOVÉHO USKUPENÍ)

Obr. 2

Automatizovaný systém velení třístupňové organizace štábů frontu (viz náčrt čis. 2) by pak, pro základní, jednoduché vybavení štábů představoval jeden velký (frontový) počítač, patnáct počítačů malých (divizních) a dvěstěčtyřicet praporečnických „datčků“. (Ani zde nejsou uvažovány další potřebné počítače začleněné v jednotlivých podsystémech.)

Samozřejmě hledisko automatizace není a nemůže být jediným, absolutním určovatelem organizačních principů našich štábů. Výhodnost či nevýhodnost snížení počtu velitelských stupňů je nutné proto zvážit i z dalších hledisek.

Například plánování frontové útočné operace :

Zámysl velitele frontu na použití zbraní hromadného ničení vychází z kalkulací celkového počtu a ekvivalentu jaderných prostředků přidělených vcelku na operaci frontu. Při prvním hromadném úderu je zachovávána naprostá centralizace plánování použití jaderných prostředků. Štáb frontu zde prakticky plánuje použití atomových prostředků i za armády a i za divize.

Celkový zámysl velitele frontu, i když svou formulací hovoří o vševojskových armádách, spočívá na rozboru situace a úkolu frontu včetně divizí.

To jsou fakta z praktického života výcviku našich štábů. Příprava rozhodnutí velitele frontu ani na jednom z velitelsko-štabních cvičení frontu se neprováděla jinak.

Plánování operačních přesunů, vyvedení vojsk frontu, nebo jejich přeskupení musí štáb frontu řešit do divizí v to.

Základní otázky materiálního a zdravotnického zabezpečení frontové operace jsou tělem rovněž kalkulovány a řešeny až do divize.

Dnešní pětistupňová organizace štábů ve frontu, nutí velitele a štáb frontu „shrnovat“ do „armádní formulace“ při sestavování úkolů vyhodnoceno a řešeno včetně stupně divize.

Štáby vojskových armád pak opakují ve skutečnosti pro své pásmo činnosti tytéž úvahy a kalkulace, které před tím již byly provedeny ve štábu frontu a se ztrátou dalších, tolik potřebných hodin dopracovávají se stejných výsledků a závěrů a „armádní formulaci“ svého úkolu rozvádějí do formulace divizní, z níž prakticky vycházel štáb frontu.

Obdobný je problém i na stupni taktického plánování. Ve štábu divize se provádějí veškeré rozbor, kalkulace apod. do praporů. I zde, po vyřešení prakticky všech otázek plánování do praporů shrnuje štáb divize své závěry do „plukovních celků“ a ukládá úkoly svým plukům.

Velitel a štáb pluku pak v taktickém měřítku, obdobně jako velitel a štáb armády v operačním měřítku znovu uskutečňují rozbor a kalkulace, provedené již nadřazeným štábem. I zde jde o neúnosnou a zbytečnou ztrátu času.

Z uvedeného je možné dojít k závěru, že pokud jde o problematiku plánování jak operace, tak i boje, bylo by **zrušení stupně armáda**, jako zbytečného operačního mezistupně a zrušení stupně pluk, jako zbytečného taktického mezistupně, nejen možné, ale i žádoucí. Kladným výsledkem by bylo plánování jen na jednom operačním stupni (štábu frontu) a na jednom taktickém stupni (štábu divize) s významnými časovými úsporami.

K frontové útočné operaci :

Front povede útočnou operaci zpravidla na několika směrech ; proto je třeba vytvořit nebo zachovat určitý prvek velení, který by v operačním rámci za-

bezpečoval řízení činnosti několika svazků, spolupůsobících na jednotlivých směrech činnosti frontu. Dosud tento úkol plní místa velení štábu armády a na směru rozhodující činnosti vojsk frontu i PVS frontu.

I v soudobém taktickém boji (jak útočném, tak i obranném) je rovněž třeba vytvořit, nebo zachovat určitý prvek velení, který by byl dnes schopen, v rámci vševojskové divize bezprostředně usměrňovat boj 3—4 praporů. Dosud tento úkol plní štáby pluků a na směru hlavního úderu divize (v útočném boji) i PVS divize.

Vycházím-li z předurčení, složení a využívání druhých sledů, konstatuji, že na operačních stupních frontu a vševojskové armády je operačním dispozičním prvkem divize. V případě, že front má do druhého svého sledu vyčleněnou celou vševojskovou armádu, bývá druhý sled nasazován nejčastěji po svazcích, podle rozhodnutí a zabezpečení velitele frontu. Zasazuje-li velitel frontu druhosledovou armádu jako celek, děje se tak zpravidla opět po svazcích, s úpravou podřízenosti jak nově zasazovaných svazků, tak i svazků prvosledových armád. Naproti tomu na taktickém stupni zasazuje se druhý sled divize zpravidla najednou (celý druhosledový pluk).

Z dosavadních úvah je možno konstatovat:

1. Dnešní systém operačního plánování frontové operace na stupni front-armáda-divize, je zbytečně komplikovaný a časově zdoluhavý. V systému operačního plánování je třeba vyřadit dnešní stupeň armády jako zbytečný.

2. Systém taktického plánování vševojskového boje je třeba rovněž zjednodušit a vyřadit stupeň pluk.

3. V soudobých podmínkách frontové operace na několika směrech není možné přímé řízení dnešním štábem frontu dvanácti až patnácti vševojskových svazků, operujících na dvou a popřípadě i více směrech.

4. Rovněž v taktickém měřítku není možné, aby velitel a štáb divize řídil bezprostředně útočný boj dvanácti až šestnácti praporů.

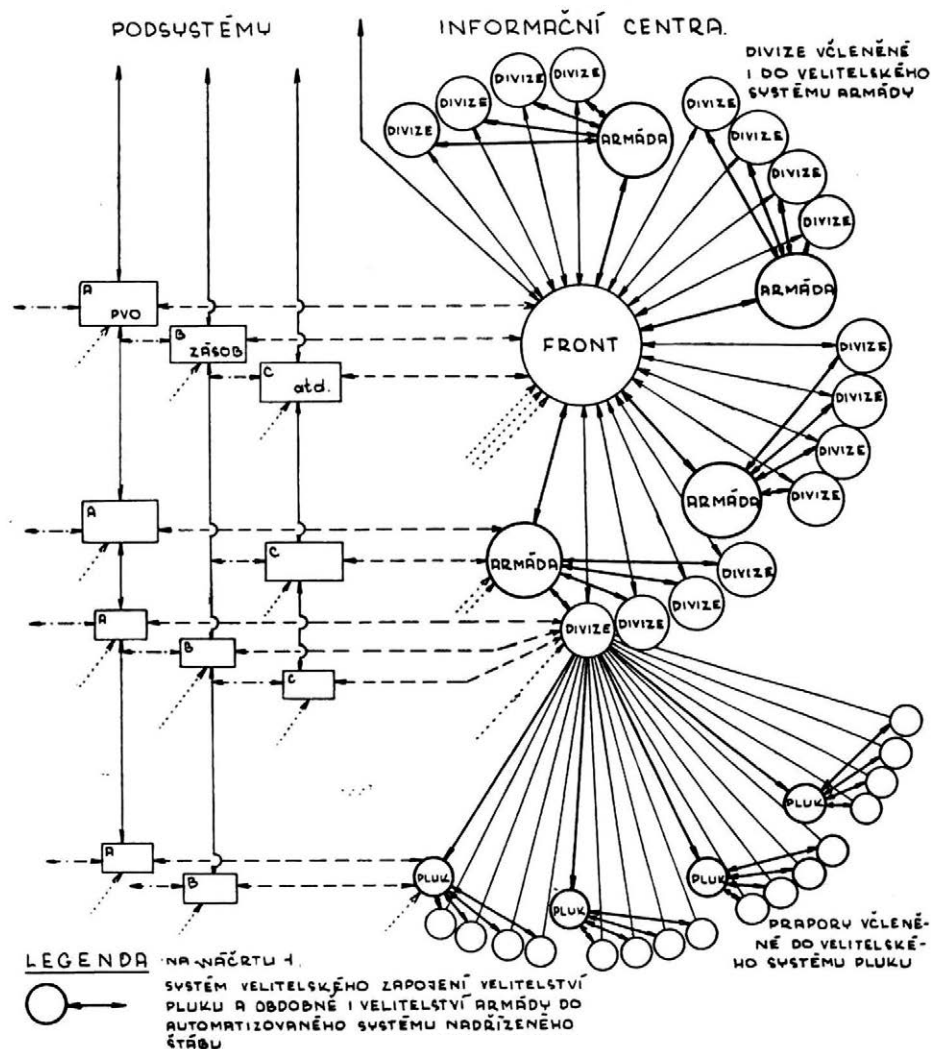
V dnešní pětistupňové organizaci štábů ve frontu je třeba změnit dosavadní pojetí a funkční předurčení velitele a štábu armády a velitele a štábu pluku: uvedené velitelské stupně je třeba vyřadit ze systému plánování a ponechat, jako orgán frontu, popř. divize, pro bezprostřední operační (a bojové) řízení činnosti divizí dnešní armády (praporů dnešního pluku).

Promítnu-li tento závěr zpět do problematiky automatizace, vznikne v rámci frontu systém, znázorněný na náčrtu čís. 3.

*

K funkčnímu zapojení štábu armády do celofrontového systému:

- štáb armády nemá vlastní automatické informační centrum;
- štáb armády je napojen na informační centrum štábu frontu, ze kterého dostává všechny potřebné informace a jemuž dodává všechny informace vzniklé ve štábu armády, nebo ty, které procházejí štábem armády;
- štáb armády je při tom napojen na armádní stupeň různých automatizovaných podsystémů (např. PVO, materiálního zabezpečení apod.);
- se sousedními armádami je spojen po linii automatizace informací frontového centra, po linii některých podsystémů pak přímo.



Obr. 3

Štáb armády v tomto pojetí v celkovém automatizovaném systému představuje jakousi autonomní složku štábu frontu.

V čísle 4/63 časopisu Vojenská mysl rozvádí generálmajor Voštera některé myšlenky o možné variantě nového způsobu vedení soudobé operace v počátečním období války.

Podstata článku tkví v myšlence, že při soudobé frontové útočné operaci počátečního období války je třeba „... po současně provedených úderech v celé

hloubce pásma činnosti také hlavní objekty a prostory nepřítele obsadit, a nedat mu tak možnost k postupnému vzpamatování se".

Generálmajor Voštera rozvádí pak myšlenku, jak rozvinout pozemní bojové akce v co nejkratší době na celou hloubku 800—1000 km nepřátelského území (hloubku frontové operace). Počítá při tom s využitím výsadků, operačního, operačně taktického i taktického významu, s leteckou přepravou odlehčených divizí do prostorů, ovládnutých před tím v hloubce nepřátelské sestavy našimi výsadky a bere v úvahu i bezohledné pronikání tankových divizí ihned po překročení státní hranice.

Pokusím se konfrontovat dosavadní závěry s požadavky na velení, které vyplývají z varianty soudobé útočné frontové operace, rozpracované v uvedeném článku.

Jaké je možné schéma situace ke konci D 2:

- prvosledové divize čelně útočících armád pronikly do hloubky 150 až 200 km;

- pravokřídelní armáda odráží dvěma pravokřídelními divizemi nepřátelský protiúder armádního sboru, na nepřátelském území, v hloubce asi 100 km od státní hranice;

- od obou prvosledových armád pronikla jedna tanková divize do hloubky 300 km a směřuje do prostoru shozu operačního výsadku, který v hloubce asi 500 km ovládl přechody přes velký vodní tok;

- v hloubce asi 700 km, po předchozím vysazení padákové divize (v D 1), vysadilo v D 2 v poledních hodinách dopravní letectvo odlehčenou motostřeleckou divizi.

Situace míst velení:

- VS a TVS frontu jsou dosud v původním prostoru;

- VS a TVS prvosledových armád dokončily přemístění do prostorů vzdálených asi 150 km od státní hranice;

- VS a TVS divizi jsou do 50 km za čarou dotyku svých povosledových pluků, u výsadkových prvků uprostřed prostoru shozu, u pronikajících tankových divizí v čele proudů hlavních sil.

Zvažme v této variantě účelnost dnes požadovaného rytmu přemístování VS a TVS frontu — jednou za dva až tři dny.

V dosavadních variantách frontových útočných operací bylo nutno počítat, při průměrných tempech operace do 100 km denně, s „dosahem“ frontového systému velení maximálně kolem 300 km. Tato norma odpovídá možnostem postupu prvosledových armád během oněch 2 až 3 dní, po které VS a TVS frontu zůstávají na místě.

V uvažovaném perspektivním pojetí útočné operace frontu, kdy vojska frontu již první a druhý den operace budou bojovat prakticky v celé hloubce frontové operace, bude nezbytné, aby „dosah“ frontového systému velení byl zvýšen na 800—1000 km. Velitel a štáb frontu v takovém případě budou pak s to velet ze svého původního VS (TVS) prvkům frontové operační sestavy, která dosáhne v průběhu operace kteréhokoli prostoru — do splnění dalšího úkolu frontu.

Není to nelogický požadavek, aby velitel frontu a jeho štáb veleli po celou dobu trvání frontové útočné operace z původního VS (TVS). To však znamená

vybavit spojovací systém nejen štábu frontu, ale i štábů armád a výsadkových divizí výkonnými spojovacími prostředky s dosahem kolem 1000 km. Dále vytvořit při frontu vysoce pohyblivé prvky velení, schopné letecké přepravy, s dosahem spojovacích prostředků pro spojení s frontem rovněž kolem 1000 km. Tyto prvky byly používány k velení za účelem kordinace a řízení bojové činnosti v operační hloubce například výsadkové divize s divizemi letecky dopravenými do prostorů výsadků, nebo s takovými divizemi, které pronikly do prostorů činnosti výsadkové divize.

Z provedeného rozboru vyplývá závěr, aby VS a TVS frontu byla budována jako stabilní místa velení a naopak, dnešní PVS frontu a místa velení dnešní armády jako vysoce mobilní.

Dalším závěrem je, že štáb frontu, štáby armád, výsadkových divizí a ostatních prvků přímého frontového podřízení musí být vybaveny spolehlivými spojovacími prostředky s dosahem kolem 1000 km.

Otázky funkčního pojetí štábů všech stupňů ve frontové útočné operaci je nutné doplnit i požadavkem bezprostřední ochrany těchto orgánů před následky nepřátelských atomových zbraní a jiných prostředků hromadného ničení.

Účinnost ochrany míst velení by v daném případě byla řešena jednak ženijním vybudováním, a jednak manévrovostí s vysokou mobilností těchto míst.

Zejména v počátečním období války, pro které jsou místa velení připravována předem, v míru, na vlastním území, je třeba pro operační stupně velení vybudovat ženijně co nejodolnější pracoviště, především podzemního charakteru.

Obdobně je třeba chránit štáby taktických stupňů před nepřátelskými překvapivými údery zbraní hromadného ničení, odolnými úkryty, odpovídajícími očekávané kilotonáži nepřátelských jaderných úderů.

Pro první frontové útočné operace počátečního období války, zahajované prakticky zároveň se zahájením nepřátelství, bude nutno rozdělit místa velení do dvou základních kategorií:

- **na místa velení stabilního typu**, důkladně vybudovaná po stránce žienijní;
- **na místa mobilního charakteru**, správně vybavená vzhledem k nutné pohyblivosti.

V souladu s našimi dosavadními závěry bude nutno právě VS a TVS frontu považovat za stabilní místo velení a plně zabezpečit odpovídající jejich žienijní vybudování.

Všechna ostatní místa velení, počínaje PVS frontu a místy velení vševojskové armády je třeba vybavit jako místa vysoce pohyblivá, především pracovišti v obrněných transportérech, v tancích, ve vrtulnících apod.



Jak by podle shora uvedených závěrů měl vypadat systém štábů a jejich funkční předurčení v rámci frontu (uvažují zde opět front o třech vševojskových armádách o čtyřech až pěti divizích)?

Na úrovni frontu by byla organizována VS a TVS frontu jako základní stupeň operačního velení (včetně operačního plánování do divizí v to). Proti dnešnímu systému míst velení by bylo zrušeno PVS frontu.

Na stupni dnešní vševojskové armády by byla zřízena VS a TVS, nikoli však jako místa samostatného plánování operace, ale jen jako místa bezpro-

středního řízení operační a bojové činnosti podřízených divizí. Pokud jde o plánování, byla by VS a TVS armády součástí VS, popř. TVS frontu. Při plánování např. frontové útočné operace plánoval by štáb frontu až do divizí, přičemž štáb armády (VS a TVS) by rozpracovával rozhodnutí velitele frontu do úkolů jednotlivým divizím své armády. V průběhu operace pak VS armády (a obdobně v otázkách řízení týlu i TVS armády) by bylo svým funkčním pojetím blízko dnešnímu PVS frontu a usměrňovalo by podle plánu frontu činnost tří až pěti divizí. V případě potřeby by vyjížděl na takové VS armády i sám velitel frontu (na směr rozhodující činnosti vojsk frontu apod.).

Velitelské stanoviště by mohlo být početně mnohem menší ve srovnání s dnešním VS armády. V tomto systému by mohlo PVS armády rovněž odpadnout a velitel armády, v případě potřeby, by vyjížděl na VS kterékoli podřízené divize.

Na úrovni divize, jejíž štáb by byl centrálním taktickým plánovacím místem, by bylo obdobně organizováno VS a TVS divize; ani na stupni divize by nebylo nutné organizovat PVS.

Funkci PVS divize by prakticky uskutečňoval štáb pluku, který by ze svého VS usměrňoval a řídil bojovou činnost podřízených praporů. Při plánování boje plánoval by štáb divize do praporů v to a VS pluku by při tom rozpracovávalo rozhodnutí velitele divize do úkolů podřízených praporů.

Štáb praporu by zůstal v dosavadním funkčním pojetí.

Ze srovnání počtu míst velení dosavadního a navrhovaného systému je možno zjistit, že zrušením PVS frontu, tří PVS armád a 15 PVS divizí, jakož i podstatným snížením počtů u tří VS armád a šedesáti VS pluků, bude vytvořena dostatečná záloha pro vyčlenění plnohodnotných (materiálově i kádrově) družtých položení všech míst velení.

Ve skutečnosti vzniknou na zbylých velitelských stupních dvě rovnocenná místa velení, což vynese zásadní výhody oproti dosavadnímu systému:

- zabezpečení nepřetržitosti velení po sebedelší dobu trvání operace s možností organizovat velení „po směnách“;
- vyřešení problematiky přemísťování mobilních míst velení vzájemným překračováním obou položení;
- zabezpečení velení i v případě vyřazení kteréhokoli místa velení;
- možnost manévru jednotlivými místy velení, zejména při neočekávaných změnách v průběhu operace.

Je samozřejmé, že realizace navrhovaného systému velení by se odrazila v dosavadní metodice práce a v celkové organizaci našich štábů.

Ze skutečnosti, že budeme moci automatizovat nejen činnost jednotlivých druhů vojsk a jednotlivých složek dnešní organizační struktury našich štábů, ale i jednotlivé pracovní oblasti štábů jako celků, vyplývá zcela určitě v ne-daleké budoucnosti naléhavý požadavek reorganizace našich štábů podle stejných zásad.

Řešení tohoto problému je však velmi složité, bude třeba značného úsilí jak teoretických pracovníků, tak našich velitelů a příslušníků našich štábů, aby mohli vytyčit správnou linii podmínkám postupného vývoje organizace našich štábů.

Proto není na místě předem odsuzovat, a naopak je nutno vítat všechny studie, články a diskuse z této oblasti.

K některým změnám v struktuře a metodice práce štábu armády, které vyplývají z požadavku zrušit na tomto stupni samostatné plánování.

Vyjdou-li z předpokladu, že VS armády je předurčeno především pro bezprostřední řízení podřízených svazků, bude s největší pravděpodobností nezbytné přebudovat jeho organizaci například na systém jednotného štábu, s centrálním operačním sálem, kde s velitelem a náčelníkem štábu armády budou společně i příslušní odborní funkcionáři; tito budou mít k dispozici jen nejnutnější počet pomocníků pro přípravu potřebných podkladů a pro realizaci rozhodnutí velitele.

Jedna z variant možného složení takto chápaného VS armády vyžaduje vytvoření této struktury jeho orgánů:

- velící orgán (velitel armády, jeho zástupce);
- organizátor práce a zejména součinnosti štábu (NŠ, jeho zástupce);
- příslušné „odborné“ skupiny:
 - operační;
 - průzkumová;
 - palebná;
 - operačního zabezpečení;
 - směrových důstojníků;
 - spojovací a šifrovací;
 - skupiny zabezpečení činnosti štábů.

Zásadními budou ovšem změny v pojetí funkce štábní dokumentace. Základními dokumenty operace budou druhopisy plánovacích dokumentů ze štábu frontu. Hlavními dokumenty, vedenými v průběhu operace budou pracovní mapy a potřebné přehledy.

Obdobně by byla zjednodušena struktura a metodika práce VS pluků.

Z á v ě r

Vzhledem k omezenému rozsahu jsem nemohl zdaleka rozebrat všechny podmínky, vztahy a skutečnosti, které jsou spojeny s problematikou struktury štábů, s jejich funkčním předurčením, s metodikou jejich práce a odpovídajícím všestranným vybavením. Nebylo, a ani nemohlo být cílem článku tuto rozsáhlou problematiku vyřešit. V článku vyvozené, hrubé závěry, nemohou být proto považovány za konečné. Jejich promítnutí do dalších souvislostí, mezi něž patří velení prostředkům hromadného ničení, otázky velení letectvu, řízení technického, materiálního a zdravotnického zabezpečení a řada dalších, mohou podstatně ovlivnit zpětně shora uvedené závěry.

Otázky celkové perspektivy vývoje systému velení v soudobé válce je však třeba důsledně studovat, propracovávat a upřesňovat. Hlavním cílem článku je vyvolat zájem teoretických pracovníků, velitelů a příslušníků štábů.

POLOAUTOMATIZOVANÉ ŘÍZENÍ ŠTÁBNÍCH NÁCVIKŮ

Generálmajor CSc. Václav Matička

V současné době zaujímají štábní nácviky velmi důležité místo v taktické přípravě důstojníků. Tito se při nich učí a zdokonalují v tvůrči, iniciativní a sladěné práci při plánování, organizaci a vedení vševojskového boje. Zdokonalují při nich svoje znalosti a prohlubují získané návyky ve správném, rychlém a všestranném hodnocení situace, v rychlých operačně taktických propočtech, v předkládání promyšlených, avšak stručných informací veliteli a náčelníku štábu. Ziskávají praxi ve vedení pracovních map, ve vyhotovení potřebných bojových dokumentů, v rozpracování velitelova rozhodnutí, v jeho dovedení k vykonavatelům. Účastníci štábních nácviků rozpracovávají opatření bojového, ženíjního, materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení. Procvičují rychlé soustředění a věcný rozbor zpráv o situaci za použití soudobých technických prostředků velení a dokumentů utajeného velení.

Tak jako ve všech formách operačně taktické přípravy je třeba i při štábních nácvicích postupovat od jednoduchého ke složitějšímu. Proto jsou velmi účelné nejprve dílčí nácviky po jednotlivých odděleních (pracovištích) zaměřené jen ke zpracování jednotlivých dílčích úkolů, ke stmelení a vzájemné zastupitelnosti a teprve potom přistupovat ke komplexním štábním nácvikům.

V dalším se zmíním o jednom z možných způsobů komplexního nácviku u vševojskových útvarů a svazků za využití prvků speciálních učeben pro velení, které jsou s dobrými výsledky používány na některých sovětských vojenských akademích.

Při budování, popřípadě při úpravě účelného zařízení pro poloautomatizované štábní nácviky, je nutné vhodným způsobem realizovat zejména tyto požadavky:

1. umožnit jednostupňový nebo dvoustupňový nácvik štábů útvarů a svazků (dvoustupňový zejména u útvarů pro štáby pluků, velitele a štáby všech praporů), při nejmenší ztrátě času a minimálních finančních a materiálních nákladech;

2. procvičovat soustředování, vyhodnocování a rozbor zpráv o situaci, předávání automaticky technickými pojítky — především formou rádiového provozu — v obvyklých podmínkách atmosférických poruch a možného nepřátelského rušení z předem připravených zvukových zápisů;

3. předávat současně několika kanály různé zprávy na několik pracovišť podle předem připraveného plánu komplexního štábního nácviku;

4. uskutečňovat zvukové zápisy předkládaných informací veliteli nebo náčelníkovi kteréhokoli funkcionáře štábu podřízeným pro jejich další rozbor a vyhodnocení;

5. učit pracovat důstojníky v časově omezených lhůtách a v pracovních podmínkách a s takovým vybavením, které bude obvyklé v poli (v tancích, obrněných transportérech, štábních autobusech apod.);

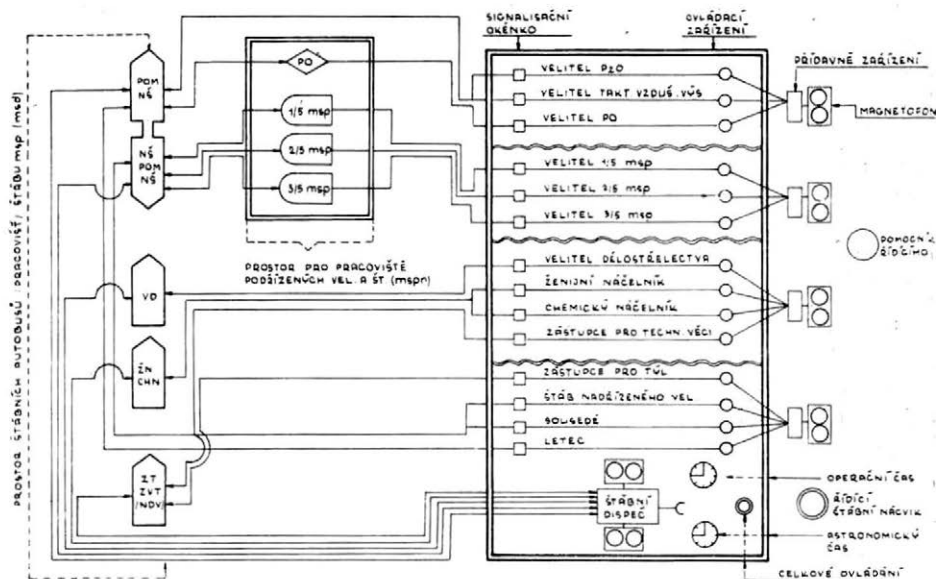
6. opakovat podle potřeby některé dílčí situace (učební otázky), bude-li to podle názoru řídicího štábního nácviku účelné;

7. zhotovit zařízení jako přenosné (stavebnicovým systémem), aby ho bylo možno využít i v učebnách nebo na mírových pracovištích pro některé dílčí nácviky anebo pro jiné formy operačně taktické přípravy (např. pro jednostranné válečné hry na mapách apod.).

Na připojeném náčrtu je znázorněna možná úprava a využití takového požadovaného poloautomatizovaného zařízení.

Hlavní součástí je stůl pro rozehru a řízení. Skládá se z několika složitelných a vzájemně propojitelných bloků. Hlavní součástí každého bloku je:

1. magnetofon, umístěný ve stole s přidávným zařízením;



2. ovládací tlačítka;
3. signalizační zařízení.

Na každém magnetofonu jsou zvukové zápisy zpráv předem připravených a předávaných rádiem z různých zdrojů zpráv (např. od velitele taktického vzdušného výsadku, od velitele průzkumného odřadu, od velitele předsunutého odřadu). Zprávy jsou zapsány v pořadí časového plánu nácviku. Pomocník řídicího v dobu uvedené v plánu stisknutím příslušného tlačítka zprostředkuje předání zprávy určenému funkcionáři. Jakmile je zpráva předána, přídavné zařízení u magnetofonu automaticky vypíná magnetofon a v signalizačním okénku se objeví číslo odehrané zprávy. Pomocník se tedy nemusí starat o další předávání a sledování zpráv. Může proto současně ovládat několik magnetofonů. Signalizační zařízení příslušného funkcionáře štábu nebo pracoviště mu vždy ukazuje, která zpráva je již odehrána. Ovládací tlačítko mu dovoluje také kdykoli zprávu přerušit, vrátit, popřípadě zopakovat.

Při jednostupňovém nácviku jdou zprávy z magnetofonů přímo k jednotlivým funkcionářům štábu. Při dvoustupňovém nácviku (např. u štábu msp) mohou být zprávy zapsané formou hlášení velitelů rot předávány velitelům praporů (do tanků,

obrněných transportérů). Velitelé praporů souhrnně pak hlásí situaci na štáb pluku (vzhledem k předpokladu, že velitel pluku bude řídit komplexní nácvik).

Velitel nebo náčelník štábu, který řídí komplexní nácvik, má kromě toho na řídicím stole obvyklý štábní dispečink, kterým má spojení ke všem hlavním funkcionářům štábu. Tak může kdykoli ovlivnit doplňkovými zprávami, nebo jinou potřebnou úpravou, průběh nácviku. Pomocí dispečinku mohou rovněž příslušníci štábu předkládat informace a případné návrhy veliteli nebo náčelníkům štábů. Stejným způsobem mohou i vydávat příslušná nařízení a rozkazy vyplývající z rozhodnutí řídicího nácviku, který při nich bude vystupovat ve funkci velitele. Tato nařízení, rozkazy, pokyny se zapisují podle potřeby na magnetofony přidružené k dispečinku. Zápisy jsou vedle zpracováváných štábních dokumentů hlavním podkladem pro rozbor a zhodnocení práce jednotlivých funkcionářů.

Příprava komplexního štábního nácviku s využitím stolu pro rozhru a řízení se v podstatě nebude lišit od normálního způsobu přípravy nácviků tohoto druhu. Velitel nebo náčelník štábu pro jeho přípravu na stupni útvar — svazek může si určit jednoho až dva pomocníky z řad nejlépe připravených důstojníků.

Pro účastníky nácviku vydá se jen krátký taktický námět zpracovaný písemně nebo graficky na mapě. Může obsahovat jen všeobecnou situaci a nutné doplňkové údaje. Situace zvláštní může být již připravena formou hlášení podřízených velitelů a štábů a předána při zahájení nácviku z magnetofonových záznamů. S bojovým úkolem svazku (útvary) mohou být seznámeni příslušníci štábu rovněž ze zvukového zápisu velitelova rozhodnutí. Obdobně může se seznámit štáb a odborní náčelníci s obsahem nařízení pro bojové zabezpečení. Tímto způsobem bude již od samého zahájení nácviku celý štáb intenzivně zaměstnán a veden k úzké součinnosti.

Celý plán nácviku je třeba rozpracovat nejprve písemně. Přitom taktickou situaci pro jednotlivé učební otázky je nutné vždy rozpracovat tak, aby mohla být předávána formou dílčích zpráv a hlášení jdoucích po různých kanálech do štábu. Ve všech zprávách a hlášeních je třeba dodržovat nařízený stupeň utajení (krycí jména velitelství, funkční čísla, kódování terénu, používání signálních a hovorových tabulek apod.). Takto připravené zprávy se očíslovají, seřadí se podle zdrojů a časového pořadí. Pak při zachování všech pravidel provozního řádu předávají se rádiovou stanicí používanou na tom onom stupni na zvukový zápis magnetofonu (popřípadě současně na několik magnetofonů pro další kopie). Přitom je účelné zvukové zápisy vhodně upravovat imitováním atmosférických poruch hluku motoru, nepřátelským rušením, přerušováním apod., aby důstojníci získávali návyky přebírat zprávy v podmínkách přibližujících se boji.

Vzhledem k tomu, že při štábním nácviku nemohou mít vliv na situaci vytvořenou řídícím a zpravidla tedy ani na jeho rozhodnutí, připraví se stejným způsobem zvukové zprávy těch rozhodnutí, která bude vydávat během nácviku řídící ve funkci velitele svazku (útvary) a která budou podkladem pro další činnost štábu.

Je nesporné, že uspořádání a pořizování zvukových záznamů zpráv je pracnější a zdlouhavější než jen písemný plán štábního nácviku. Budou-li však použity takto připravené materiály několikrát (například pro výuku ve vojenských školách, u různých útvarů svazků), pak vedle daleko vyšší komplexnosti a kvality nácviku bude splněna i otázka hospodárnosti času s přípravou nácviku, uspořádání pomocných sil, techniky atd.

Jistě by nebylo těžké, aby u každého útvaru (svazku) se připravily 1–2 takové štábní nácviky na aktuální témata (jako například práce štábu při zjišťování a okamžitém ničení nepřátelských prostředků jaderného napadení, velení a činnost štábu při organizaci a řízení střetného boje, práce štábu při přechodu do obrany pod palbami nepřítele atd.). Nadřízený štáb by pak organizoval vzájemnou výměnu těchto materiálů podle potřeb podřízených útvarů (svazků).

Různé varianty použití poloautomatizovaného stolu pro rozehru a řízení. Přiložený náčrt ukazuje, že počet použitých magnetofonů rozhoduje v podstatě o počtu současného předávání zpráv na různá pracoviště štábu. Uvedená varianta podle našeho názoru plně vyhovuje pro komplexní štábní nácviky u pluků a divízi. Je možné ovšem zařadit i větší počet magnetofonů (na některých učebnách velení v sovětských akademích bylo 9 až 11 magnetofonů).

Stůl může být využit pro štábní nácvik na mapách v prostorech mírových pracovišť anebo tak, jak uvádí nakreslená varianta — v pracovištích používaných pro velení v poli (tedy v tancích, obrněných transportérech, štábních autobusech, přístěncích apod.).

Tato bojová a dopravní (štábní) vozidla mohou být umístěna na dvoře štábů se zkrácenými vzdálenostmi nebo v terénu s obvyklými vzdálenostmi, používanými na velitelských stanovištích nebo při zastávkách za přesunu velitelských stanovišť.

Při dvoustupňovém komplexním štábním nácviku bojová vozidla nebo štábní autobusy podřízených velitelů a štábů umístíme zpravidla pohromadě na zkrácenou vzdálenost, ovšem mimo prostor rozmístění štábu svazku (útvary).

Jestliže předávání připravených zpráv ze zvukových zápisů je vždy jen jednostranné, pak při dvoustupňovém štábním nácviku je v uvedeném případě již dána možnost oboustranného předávání a přijímání zpráv mezi štábem pluku a veliteli praporů. Nařízení a zprávy pro ostatní štáby, velitele, sousedy apod., mohou být předávány cvičícím štábem na řídící stůl, kde jsou zachycovány jejich zvukové zápisy samostatnými magnetofony nebo magnetofony připojenými k dispečinku. I v tomto případě může však některé zprávy přijímat přímo velitel (NŠ) řídící nácvik nebo jeho pomocník.

Bude-li štábní nácvik jen jednostupňo-

vý, pak tento druhý způsob bude muset být používán ve všech případech, pokud řídící nácviku nebo jeho pomocníci nebudou představovat velitele nebo štáb, jimž budou nařazení, hlášení nebo zprávy předávány.

Z á v ě r

Význam komplexních štábních nácviků v soudobém systému operačně taktické přípravy vzrůstá. Cílevědomě prováděné, dobře připravené a náročně řízené nácviky podstatně pomáhají při zvyšování stále bojové pohotovosti štábů. Zvláště přispívají k návykům pružného a nepřetržitěho velení. Je proto třeba dále zvýšit jejich kvalitu i počet, ovšem při největší hospodárnosti s časem i s vynakládáním prostředků. K tomu nám musí pomáhat jak různá organizační opatření, tak i technická opatření, využívání různých mechanizovaných a poloautomatizovaných zařízení.

VYUŽITÍ MECHANIZAČNÍCH PROSTŘEDKŮ PŘI VELENÍ NA STUPNI ŠTÁBU ARMÁDY A DIVIZE

Podplukovník Jiří Kavens

V současné době se stále velmi diskutuje o problému velení vojskům, o jeho obtížnosti, krátkých časových lhůtách atd. V souvislosti s touto otázkou jsou velmi často rozebírány na stránkách vojenského tisku i otázky automatizace velení.

Zkušenosti z civilního sektoru ukazují, že nejlepším způsobem přechodu k automatizaci řídicích prací je přechod přes mechanizaci. V článku chci navázat na článek pplk. Hradeckého „K některým otázkám mechanizace štábních prací a mechanizace velení“ z VM čís. 3/62.

Teoretický průzkum doplněný některými praktickými dílčími zkouškami ukázal, že pro štáb armády jsou hlavními tyto mechanizační prostředky:

- elektrický psací stroj s děrovačem pásy a snímačem;
- šifrovací stroj schopný využít děrné pásy;
- linkový dispečink (30 účastníků);
- světlotiskový přístroj KVS-100-II;
- fotokopírovací přístroj „DOKUFO“;
- magnetofon „START“ a diktafon „KORESPONDENT“.

U štábu divize hlavní mechanizační prostředky jsou:

- linkový dispečink (15 účastníků);
- magnetofon „START“ a diktafon „KORESPONDENT“;
- světlotiskový přístroj KVS-100-II;
- fotokopírovací přístroj „DOKUFO“;
- pro styk s armádou pak alespoň jeden elektrický psací stroj s děrovačem děrné pásy a snímačem a šifrovací stroj schopný využít děrné pásy.

V první části svého článku pokládám za nutné informovat čtenáře o některých nových mechanizačních prostředcích uvedených jak v článku pplk. Hradeckého tak v mém.

V první řadě pokud jde o rádiový dispečink. Není sporu o tom, že tento dispečink by byl ideálním prostředkem pro vnitřní součinnost štábu a to

Obdobně je možno používat poloautomatizovaného řídicího stolu pro jednostranné válečné hry při rozehře dílčích situací, pro zvukový zápis při velení cvičícího velitele a jeho štábu při realizaci velitelova rozhodnutí.

zvláště štábu divize, který se velmi často přemisťuje. Jeho praktický vývoj i jeho použití však naráží na řadu potíží, z nichž nejdůležitější je problém utajení. Zatím vyvinutý typ je poměrně velmi těžký a složitý. Zařízení dispečera včetně zdrojů, které zabezpečují provoz na 6 hodin váží 250 kg. Jedna účastnická stanice váží, včetně zdrojů, asi 150 kg. Má pevně nastavenou frekvenci, která je neměnitelná. Jeho hlavní nevýhodou je nemožnost utajit hovor a v současné době není k dispozici utajovač, který by byl rentabilní pro zapojení do tohoto dispečinku.

Uvědomíme-li si, že štáb divize z velké části pracuje v obrněných transportérech, velitelských rádiových automobilech a nejvíce ve štábních autobusech, těžko je představitelné zabudovat takový kolos do těchto vozidel. Při použití uvedeného dispečinku by bylo nutné používat určitých pomůcek utajeního velení. V nejlepším případě by to byly volací znaky a kódování terénu. Vzhledem k tomu, že stávající dispečink nemá možnost přechodu na jinou frekvenci by byl velmi brzy zaměřen a ze způsobu provozu by nepřítel velmi brzy odhalil, že jde o štáb. Následky tohoto odhalení si každý čtenář jistě domyslí.

Do určité míry může nahradit tento rádiový dispečink rádiová síť štábu ze stanic typu ASTRA. Na každém hlavním pracovišti (v obrněném transportéru, velitelském rádiovém automobilu, štábních autobusech) by byla jedna stanice, druhá

u každé rádiové stanice zprostředkující spojení se štábem armády (R-118). Všechny rádiové stanice by pracovaly na společné frekvenci. Tato síť by se využívala jen za přesunu k zabezpečení nejnepříjemnějšího spojení a k předávání zpráv od stanic k jednotlivým náčelníkům a naopak.

Nevýhodou tohoto způsobu je skutečnost, že by musel mít stále jeden důstojník příslušného pracoviště na uších sluchátka a možnost, že právě v době kdy by bylo nutné předat důležitou zprávu od některého pracoviště k veliteli a nebo náčelníkovi štábu a nebo opačně by síť byla „obsazena“ předáváním delší rádiové zprávy. To lze vyloučit určením několika dalších frekvencí používaných pouze k předávání radiogramů od rádiových stanic k pracovištím a opačně. Do těchto sítí by jednotlivé stanice vstupovaly pouze na výzvu. Těto sítě by bylo možno využít k dálkovému ovládnutí stanic jak se přesunu tak zvláště při zaujetí VS na delší dobu, kdy musí rádiové stanice opustit VS na poměrně velkou vzdálenost.

Stávající elektrické psací stroje, které jsou výrobkem NDR, sice umožňují při psaní „vyrobit“ též děrnou pásku, ale nejsou schopny z této děrné pásky znovu napsat text. Takové stroje jsou zatím vyráběny pouze v kapitalistické cizině. Jeden z těchto strojů dosahuje, při psaní z děrné pásky, rychlosti až 1000 úderů za minutu, tzn. že stránku textu je schopen napsat za necelé dvě minuty. Uvedené elektrické psací stroje však může v plné míře nahradit stránkový dálkopis RFT – výrobek NDR, který je schopen jak děrovat pásku, tak pomocí děrné pásky psát text, ovšem rychlostí pouze 400 znaků za minutu. Tentýž úkol může plnit i dálkopis DALIBOR, ale pouze na dálkopisnou pásku. V současné době probíhá i u nás vývoj elektrického psacího stroje, který by splňoval všechny požadavky.

Pokud jde o grafickou reprodukci techniku chci informovat čtenáře, že se zatím dobře osvědčila při kopírování malého formátu (list mapy). Ve velkých soulepech zatím nedává požadovaných výsledků. Na vývoji se však dále pokračuje a je předpoklad, že se stane dobrým grafickým reprodukčním prostředkem pro štáb divize i armády nejen ve válce, ale i v míru pro zhotovení i menšího množství barevných náčrtů na velké formáty map (i soulepy 10–16 map).

Při zkouškách se velmi dobře osvědčil světlotisk. Byl používán komerční výrobek KVS-100-II, který byl zamontován do štábního autobusu. Je to poloautomatický průběžný osvětlovací a vyvolávací čpavkový stroj určený na rozmnožování různých dokladů, zhotovených na průsvitném materiálu světlotiskovým způsobem. V dosavadní praxi se světlotisk používal k kopírování z oleátů a podobných průsvitných materiálů. Při zkouškách byly provedeny kopie z originálů map. Bylo zakresleno na normální slep mapy rozhodnutí velitele armády a toto bylo překopírováno jak na světlotiskové papíry, tak na světlotiskové průsvitky. Mapy byly poměrně dobře čitelné.

Stroj umožňuje pořizovat kopie až jeden metr široké a teoreticky nekonečně dlouhé. Zkušenost

však ukazuje, že mapa delší 2–3 metrů se již shrnuje. Obsluha tohoto stroje je velmi jednoduchá. Je možné jej připojit na síť 3×380/220 V nebo 3×220/110 na sdružené napětí. Spotřeba je asi 3,5 kW/hod. Za 15 minut po zapojení je schopen provozu. Jeho váha je 600 kg a cena 20–30 000 Kčs. Výrobem jsou Adamovské strojírní.

Při zkouškách byly dosaženy tyto časy zhotovení kopií: (viz. tab.)

Přístroj DOKUFO je zlepšený fotokopírovací přístroj stejného typu jako „TEMPOCOPI“, avšak umožňuje zhotovení kopií z knih a sešitů. Jde o maďarský výrobek v ceně asi 2500 Kčs. Je schopen vyhotovit kopii za 40 až 50 vteřin. Na zapracování je třeba asi 30 až 40 minut.

Dále rozeberu možný způsob práce štábu armády a divize při využívání těchto mechanizačních prostředků. Upozorňuji čtenáře, že v článku uváděné časové normy mohou být různé, podle stupně připravenosti jednotlivých funkcí, složitosti úkolů a času, který je k dispozici. Pokud je uvádím, používám je pouze proto, abych dokumentoval vzniklé zkrácení při použití mechanizačních prostředků. Rovněž za základ práce štábu používám stávající způsob práce štábu při zabezpečení a vydávání rozhodnutí velitele.

Využití mechanizačních prostředků štábem armády

Příprava rozhodnutí velitele armády

Směrový důstojník frontu doručí veliteli armády výpis z operační směrnice velitele frontu. Tuto směrnici mu zpravidla doručí pouze v jednom výtisku.

Velitel armády dá směrnici ihned rozmnožit v dalších dvou výtiscích na přístroji „DOKUFO“. Při průměrné délce směrnice lze ji rozmnožit do 10 minut (10 stran po 45 vteřinách), a evidování do 5 minut. Tedy celkem 15 minut, přičemž může první stranu doručit zpět veliteli za 2–3 minuty.

Tyto tři výtisky můžeme rozdělit takto:

- originál – velitel a náčelník štábu – kteří jej studují a připravují předběžný záměr a pokyny pro práci štábu;
- 1. kopii náčelníku operačního oddělení, který ji upraví pro předání celému štábu. V této kopii vyškrtne takové údaje, se kterými není nutné a nebo vhodné (z důvodů utajení) informovat celý štáb. Vlastní informaci provede náčelník informační skupiny;
- 2. kopii plánovací skupině operačního oddělení, která připravuje mapu rozhodnutí.

Náčelník informační skupiny operačního oddělení podle upravené operační směrnice informuje celý štáb o úkolu armády, pomocí dispečinku. Některé údaje, se kterými nemusí být seznámen celý štáb, předá jen příslušným oddělením. Na jednotlivých odděleních část důstojníků zakresluje údaje do mapy a část důstojníků zapisuje potřebné

Zákres situace	Na mapě			Na oleátu		
	délka mapy			délka oleáty		
	1 m	2 m	3 m	1 m	2 m	3 m
1. výtisk	7,30'	10,00'	13,00'	2,40'	3,40'	4,40'
2. výtisk	10,00'	15,00'	20,00'	3,40'	5,40'	7,40'
každý další za	2,30'	5,00'	7,00'	1'	2'	3'

údaje do poznámkových sešitů. V tomto případě je možné použít k zápisu úkolů armády magnetofon, které jsou přiděleny na oddělení. Při použití magnetofonu je však nutné uvážit, zda je ekonomické nejdříve nahrát údaje ze směrnice na jednotlivých složkách na magnetofon a pak je znovu přehrávat a zaznamenávat anebo zda není výhodnější diktovat pomalu tak, aby je bylo možné písemně zaznamenat. V tomto případě se zdá výhodnější písemný záznam a magnetofon používat pouze ke kontrolnímu zachycení a k prověření správnosti zápisu.

Jistě se ozvou hlasy, že k předání informace o úkolu armády se dispečink nedá použít, vzhledem k možnosti prozrazení. Jsem však toho názoru, že lze zabránit prozrazení obsahu úkolu armády, budou-li provedena tato opatření:

- střežení dispečerského rozvodu péčí provozních spojovacích jednotek;
- střežení bezprostředního okolí jednotlivých pracovišť péčí velitelských jednotek (např. řidičů štábních autobusů);
- zapojení pouze těch hlásek, které jsou v úkrytech anebo ve štábních autobusech;
- snížení hlasitosti dispečinku na minimum;
- uzavření všech pracovišť;
- ponechat na pracovištích, kde budou zapnuty dispečerské hlásky, pouze ty pracovníky, kteří mohou být seznámeni s úkolem armády.

Pokud jde o poslední opatření nebude vždy bezpodmínečně nutné. Praxe ukazuje, že kromě údajů o jaderných úderech, je stejně třeba seznámit velkou většinu příslušníků štábu s plným úkolem armády.

Mohou se ozvat protesty náčelníků spojení, že nemají dostatek vojáků v provozních jednotkách, aby zabezpečili střežení linkového rozvodu dispečinku. Když si uvědomíme, že informace o úkolu armády a vydávání rozhodnutí velitele armády nebude zpravidla častější jak $3 \times - 4 \times$ za den a ve většině případů jen $2 \times$ za den a nebude zpravidla delší jak 45 minut, lze tato opatření uskutečnit i při početné nízkých stavech spojovacích provozních jednotek.

Pokud jde o odposlouchání vedení ve větších vzdálenostech speciálním odposlouchávacím zařízením, bude jeho použití značně obtížné již proto, že na štábu probíhá současně řada hovorů na telefonch, jehož vedení jsou ve společném rozvodu s dispečinkem.

Podobným způsobem se informuje štáb o hrubém záměru velitele i o časové a obsahové náplni podkladů, které bude velitel armády vyžadovat od náčelníka oddělení.

Linkového dispečinku lze rovněž velmi dobře využít při přijímání krátkých návrhů náčelníků oddělení k rozhodnutí velitele. Ve většině případů bude sice velitel armády požadovat osobní informaci náčelníka, ale v některých případech, bude-li například pouze vyžadovat návrh rozdělení posilových prostředků divizím, může příslušného náčelníka pouze vyzvat k předání podkladů dispečinkem. Tím mu ušetří nejméně 15 minut času.

Mechanizační prostředky je možné dále využít při zpracování rozhodnutí velitele armády. V první řadě jde o předtiskuté formuláře. V řadě štábů je dnes běžným zvykem zpracovávat rozhodnutí nebo rozkazy na předtiskuté formuláře. Vyplyvá to ze skutečnosti, že se jednak značně zkrátily lhůty pro zpracování operační a bojové dokumentace a jednak, že se přišlo ke správnému závěru, že ve většině případů se opakuje ustálené formulace, které se doplňují konkrétními údaji.

Podle posledních zkušeností bude správné, aby velitel armády zpracoval své rozhodnutí osobně, na základě informací některých náčelníků.

Po zpracování rozhodnutí je vyhláší na shromáždění náčelníků oddělení štábu armády. Tito se

vrací na pracoviště a informují své podřízené o rozhodnutí velitele armády. Štáb, teprve po této informaci zahajuje práci na zpracování bojového rozkazu. To ovšem znamená další ztrátu času.

Je výhodnější, aby velitel armády vydal své rozhodnutí dispečinkem. Jeho zachycení na oddělení je možné uskutečnit stejným způsobem jako informací o úkolu armády.

Na základě tohoto rozhodnutí formulují jednotlivá oddělení příslušné části bojového rozkazu.

V případě, že velitel bude používat při zpracování svého rozhodnutí stejných formulářů jako štáb pro zpracování bojového rozkazu, bude zpracování bojového rozkazu velmi rychlé. Celý bojový rozkaz je rozdělen na části, tj. po bodech. Každá složka zpracovává tu část rozkazu, která se týká jejího druhu vojska nebo je v její funkční povinnosti. Např. záhlaví rozkazu a bod „Nepřítel“ zpracovává oddělení průzkumu, úkol armády a záměr zpracovává operační oddělení atd.

Pro každý článek rozkazu je určena jedna strana. Každá složka štábu zpracuje svoji část $4 \times$ (pro štáb frontu, pro VS, PVS a pro TVS armády).

Kromě toho zpracují potřebný počet výpisů pro svazky ve dvou výtiscích. Jednou pro příslušný svazek a jednou pro směrového důstojníka.

Takto zpracované příspěvky se odevzdávají operačnímu oddělení, které v konečném znění sestaví bojové rozkazy a výpisy pro svazky.

Příspěvky do bojového rozkazu píše jednotlivá oddělení na elektrických psacích strojích, nebo na stránkových dálnopisech se současnou perforací černé pásky. Každá páska byla byla označena druhem příspěvku. Např. - Nepřítel - celkový rozkaz. - Nepřítel - výpis pro 56 td.

Černé pásky se předávají rovněž operačnímu oddělení, které je upraví jako celek a předá 6. oddělení k odeslání pomocí šifrovacích strojů.

Je-li třeba rozhodnutí velitele armády předat ihned divizím a nelze-li čekat na zpracování bojového rozkazu (což bude pravidlem), je výhodné, aby směroví důstojníci si zapojili své magnetofony k nahrání rozhodnutí velitele a zároveň si zakreslovali potřebné údaje do mapy. Při velkém nedostatku času je možné rozhodnutí velmi rychle vyhlásit, což stačí zachytit na magnetofon a grafické rozhodnutí rozmnožit světloviskem, pomocí oleátu. Sejmouti jednoho oleátu z mapy velitele netrvá déle jak 5–10 minut. Jeho rozmnožení při předpokládané délce maximálně 2 m (mapa 100 000–200 km) čtyři výtisky trvá maximálně 12–15 minut. Rovněž je možné přímé okopírování rozhodnutí z mapy velitele armády, které se seřízne na šířku 1 m. Tento způsob je dosti nevýhodný, protože je nutné ponechat mapu velitele po celou dobu reprodukce u stroje a to by bylo v našem případě nejméně 25–30 minut. Proti použití oleátu má reprodukce celé mapy značné výhody, protože dovoluje veliteli divize daleko rychleji se orientovat i bez použití mapy. Grafické podklady pro velitele divize můžeme též okopírovat na prosvětlovacím stole z grafického rozhodnutí velitele armády na předem připravenou mapu, tuto doplnit buď předem nebo po okopírování rozhodnutí velitele armády dalšími údaji, jako například údaji pro přesun (pochodové osy, časy průchodu atd.), údaji pro operační maskování, protiatomový manévry atd. a pak ji rozmnožit.

Rovněž je možné využít magnetofonu směrových důstojníků. V praxi víme, že zpracování různých plánů je velmi rychlé a nejvíce času vyžaduje jejich písemné vyjádření v bojových nařízeních. Je výhodné například nadiktovat do magnetofonu směrového důstojníka potřebné údaje pro přesun, maskování atd., a to daleko rychleji, než by si je směrový důstojník mohl zapsat. Tyto údaje může směrový důstojník převzít nejen od operačního oddělení, jehož je součástí, ale i od druhého vojsk, které

je nadiktují telefonem (použitím nahrávacího zařízení, které si přiloží k telefonu).

Směrový důstojník vybavený magnetofonovým záznamem a světlotiskovou kopií rozhodnutí velitele armády ihned odjede k divizi.

Při rychlé práci jednotlivých oddělení při zpracování bojového rozkazu a dobrém radiodálnopisném spojení s divizí je předpoklad, že velitel divize dostane plné znění výpisu z bojového rozkazu velitele armády ještě dříve, než se k němu dostaví směrový důstojník. Tento rychlý přenos umožňuje právě využití děrné pásky ve spojitosti se šifrovacím strojem. Naše stávající dálnopisy píšou rychlostí 400 znaků za minutu. Jedna stránka textu obsahuje 1800 znaků. Průměrný výpis bojového rozkazu pro divizi má asi 3 stránky, tj. $3 \times 1800 = 5400$ znaků. Při rychlostí přenosu 400 znaků za minutu tj. $5400 : 400 = 14,5$ minut. To znamená, že při dvou šifrovacích strojích první dvě divize dostanou do 15 minut celý výpis z bojového rozkazu a další dvě divize do 30 minut. Při jednom šifrovacím stroji to bude dvakrát pomalejší. Uvedený způsob přenosu vyžaduje však přímé dálnopisné nebo radiodálnopisné spojení.

Psaní bojového rozkazu je možné ještě urychlit tím, že podobně jako máme předem připraveny formuláře pro bojový rozkaz anebo jiné písemné bojové dokumenty, stejně můžeme mít připraveny tyto formuláře napsané na děrné páse. Písař, který dostane upravený textový formulář si najde příslušnou děrnou pásku, kde je naděrován stejný text jako na formuláři, ovšem bez mezer. Pásku nasadí do snímače a stroj automaticky píše až k místu, kde je nutné doplnit konkrétní údaj. Zde přejde do mrtvého chodu. Obsluha zastaví snímač, dopíše nutné údaje a zapne snímač, načež stroj opět pokračuje ve psaní. Je-li z formuláře vyškrtána část textu je možné snímač zastavit a přesadit pásku dále. To však vyžaduje znalost čtení kódu děrné pásky nebo doplnění děrné pásky textem.

Příklad psaní s pomocí děrné pásky:

Velitelství 6. armády

Čj.: 0054/63

Veliteli 10 td

Bojový rozkaz velitele 6. armády čis. 006,
VS NOVOSEDLY, 23. 6. , 14.00 hodin,
mapa 100 000 z roku 57

1. Nepřítel

Proti 6. armádě je uskupena část sil 2 as v celkové hodnotě 3 divizi, podporovaných 5 útvary

Stávající způsob:

- studium směrnice velitelem armády
- informace náčelníků oddělení o úkolu
- vydání hrubého zámyslu a pokynů
- informace příslušníků složek jednotlivými náčelníky o úkolech

Navrhovaný způsob:

- studium směrnice velitelem armády
- úprava směrnice náčelníkem operačního oddělení
- informace štábu o úkolu-dispečinkem
- vydání hrubého zámyslu a pokynů

jaderného napadení s atd. Poznámka: Veškerý text píše stroj automaticky rychlostí 400 úderů za minutu, písař pouze doplní údaje podtržené (5).

Rychlost stroje 400 úderů v minutě umožňuje napsat jednu stránku za 4,5 minuty. Počítáme-li, že písař bude potřebovat k doplnění nutných údajů 2-4 minuty, trvá napsání 1 stránky asi 7-10 minut. Běžná praxe ukazuje, že v polních podmínkách napíše písař stránku za 15-20 minut. Při použití děrné pásky je nutné, v zájmu zkrácení délky psaní i přenosu dálnopisem (radiodálnopisem), upravit i formu dokumentu. Je dobré veškeré údaje psát hned od levého okraje. Např.

Velitelství 6. armády

Čj.: 0054/63

Veliteli 10 td

Bojový rozkaz velitele 6. armády čis. 006,
VS NOVOSEDLY,
23. 6., . . . atd.

Pokládám za nutné říci několik slov ke zdůvodnění tohoto způsobu jak se velitel armády rozhoduje a využívá mechanizačních prostředků a pomůcek.

Dosavadní praxe je taková, že armáda dostává pouze jeden výstisk výpisu z operační směrnice a je zakázáno je rozmnožovat. Toto opatření neumožňuje současnou informaci štábu o úkolu v době, kdy velitel armády studuje směrnici.

Časové srovnání ukáže výhody využití tří výstisků směrnice s použitím linkového dispečinku k informaci štábu:

Znovu upozorňuji, že uváděné časy například pro studium směrnice velitelem armády (40 minut) jsou v různých štábech a za různých okolností rovněž různé. Používám jich pouze jako časových jednotek platných jak pro stávající způsob, tak pro navrhovaný způsob. (viz. tab.)

Při stávajícím způsobu práce končí informace štábu za 100 minut a při navrhovaném způsobu za 50 minut. To ještě nejsou zalkulovány ztrátové časy, které vzniknou přecházením náčelníka do operačního sálu a zpět a ten fakt, že na oddělení na některých úkolech lze pracovat již při vydávání informace.

Je rovněž výhodné, aby tímto způsobem byl štáb informován o základních závěrech z nepřitele. Pak nedojde k tomu, že např. dělostřelec očekává protiúder jinak než náčelník průzkumu apod.

Využití předtisknutých dokumentů zabezpečuje jednotnou a stručnou formulaci úkolů, nedovolí

	0	20	40	60	80	100	120min
— studium směrnice velitelem armády							
— informace náčelníků oddělení o úkolu							
— vydání hrubého zámyslu a pokynů							
— informace příslušníků složek jednotlivými náčelníky o úkolech							
— studium směrnice velitelem armády							
— úprava směrnice náčelníkem operačního oddělení							
— informace štábu o úkolu-dispečinkem							
— vydání hrubého zámyslu a pokynů							

zapomenout na nutné údaje, značně zkrátí vlastní manuální zpracování, protože většina textu je již napsaná.

Navrhovaný způsob umožňuje rozložení psaní rozkazu a hlavně výpisů z rozkazu pro divize na několik písařů. Dosud psal celý rozkaz jeden písař. Stávající způsob nečiní jednotlivá oddělení štábu plně odpovědná za dodání příspěvků do rozkazů a už vůbec ne do výpisů z rozkazů pro divize.

Výhoda navrhovaného způsobu nejlépe vynikne při časovém srovnání:

Stávající způsob:

- vydání rozhodnutí velitelem armády;
- informace příslušníků oddělení o úkolu;
- zpracování příspěvků do rozkazu;
- psaní bojového rozkazu;
- zpracování výpisů.

Navrhovaný způsob:

- vydání rozhodnutí velitelem armády;
- zpracování příspěvků do rozkazu;
- shromáždění příspěvků do rozkazu a do výpisů;
- kompletizace rozkazu a výpisů.

Z rozboru je vidět, že při využití děrné pásky se ušetří až 70 minut. Spojíme-li k tomu čas ušetřený při informaci štábu tj. 50 minut, bude celkový časový zisk dvě hodiny.

*

Plánování operace.

Při plánování operace se zpracovává řada grafických a písemných dokumentů; jejichž kopie by měly být i na PVS a konečně i na TVS, mají-li tyto prvky velení být schopny převzít velení za vyřazené VS. Vzhledem k velké pracovní zátěži však tyto dokumenty zpravidla vyhotovují pouze v jednom výstisku. I v tomto případě lze velmi výhodně použít světlotisku, který je schopen pořídit poměrně dobře čitelné kopie grafických dokumentů, a to jak pro všechna místa velení armády, tak i pro štáb frontu.

Rovněž lze velmi dobře využít světlotisku k pořízování kopií oleátů pro potřebu štábu. Takovým dokumentem je např. přehled zpráv, který zpracovává oddělení průzkumu. Jestliže sejmeme z mapy na oleát situaci nepřítele k určité hodině může mít během 15 minut až 12 kopií (při délce oleátu asi 1 m). Tento počet kopií je dostatečný jak pro informaci štábu tak pro podřízené divize.

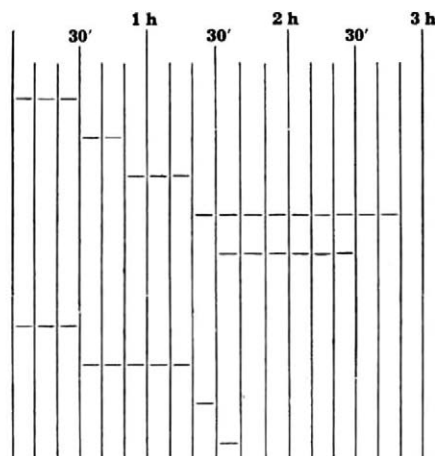
Pro zpracování plánu práce štábu lze s výhodou využít plánovací tabule ORGAPLAN 50, která umožňuje rychlé zpracování grafického plánu. Tím, že je vybavena různobarevnými páskami, signálními kuličkami různých barev i tvarů, je velmi přehledná.

Rovněž je možné dobře využít pro výpočet přesunů účtovacího stroje ASCOTA (popis využití ve VM čís. 6/62).

V mnoha případech se zdržuje vydávání pokynů, rozkazů a plánů tím, že se přepisují ze sešitů anebo písemných záznamů zhotovených v jednom výstisku. Použitím fotokopírovacího přístroje „DOKUFO“ je možné ve velmi krátké době zhotovit potřebný počet kopií a to jak ze sešitů, tak z jiných písemných materiálů.

Při nutnosti zhotovit z těchto písemných materiálů pouze výpisy je možné překrytím určitého textu pořídit nutný výpis.

*



Vedení operace.

V průběhu operace zvlášť vyniknou výhody dispečinku, magnetofonu a světlotisku.

Při současném rozložení štábu armády je linkový dispečink jediným prostředkem, který dovolí veliteli a náčelníkovi štábu okamžitý styk s náčelníky oddělení a veliteli druhých vojsk aniž by je musel soustřeďovat na jednom místě (zpravidla operačním stanem). Není sporu o to, že velitel armády musí mít možnost okamžitě dostávat potřebné podklady od svých náčelníků. Stávající praxe některých štábů, že náčelníci jsou neustále soustředěni v operačním staně sice této podmínce vyhovuje, ale značně ztěžuje těmto náčelníkům řízení svých podřízených. Vzhledem k tomu, že nejsou přítomni na svých odděleních, nejsou ani (v mnohých případech) plně informováni o situaci a konkrétních možnostech a potom nemohou dát ani plnou informaci veliteli. Dostává se tak do paradoxní situace, kdy přitahujeme náčelníky trvale k veliteli, aby byl ihned informován a tím je odtrháváme od vlastního zdroje informací, tj. pojitky a jejich oddělení.

Tím, že nově vyvinuté polní dispečinky mají dva ovládací můstky, je možné dát jeden můstek na pracoviště velitele nebo náčelníka štábu a druhý na operační oddělení, přičemž můstek u velitele by byl pomocný. Je vyloučeno dát jeden můstek k veliteli a druhý k náčelníkovi štábu, protože by jeden z nich nutně dělal dispečera a nemohl plnit funkční povinnosti, anebo by dispečink nebyl štábem vůbec využit.

Plné využití dispečinku štábem vyžaduje, aby jeho prostřednictvím byly předávány veškerá hlá-

šení o situaci a rozkazy. Přitom však příslušníci štábu musí zvážit co má význam pro celý štáb a co pouze pro jejich složku. Je nutné předávat pouze ucelené přehledy s vyhodnocením. Pouze zprávy mimořádného významu je možné předávat ihned.

Výhoda použití dispečinku vynikne na příkladě: Směrový důstojník za jednu divizi dostane situaci od divize. Pomocí dispečinku ji ihned předá celému štábu i s vyhodnocením. Bez použití dispečinku zpravidla šel nejdříve informovat náčelníka oddělení, pak velitele a pak teprve se dávala celému štábu. Nebyl řídký případ, že byl vyzván velitel druhu vojska, aby předložil návrh použití svého druhu vojska aniž by znal všeobecnou situaci.

Použitím dispečinku jak k informaci, tak k vydávání nařízení si značně zkrátí dobu ztracenou přecházením z jednotlivých pracovišť a umožní

náčelníkům složek plně řídit oddělení a využít je při zpracovávání podkladů pro rozhodnutí velitele.

Výhoda světlotisku vynikne při nutnosti předat štábu složitou situaci. Například při hromadných pozemních atomových úderech. Chemický náčelník vyhodnotí možný průběh stopy (nebo stop), dá sejmout ze své mapy oleát, což je otázkou 2–3 minut a nechá je rozmnožit v potřebném počtu výtisků na světlotisku. Tak je možné plně informovat štáb do 15–20 minut.

U štábu divize budeme využívat mechanizační prostředky obdobně jako u štábu armády. Odpadá použití elektrických psacích strojů. Daleko více se bude využívat magnetofonů, zejména k informacím podřízených.

*

Cílem mého článku nebylo rozpracovat nové způsoby práce štábu armády, ale ukázat jak vhodné použití mechanizačních prostředků značně zkrátí časové normy i při použití stávající metody práce štábu.

Již použití některých prostředků jako je například elektrický psací stroj s děrovačem ve spojitosti s šifrovacím strojem ukazují na některé nutné úpravy jak ve formě dokumentů, tak v jejich rozsahu. Tak například bojový rozkaz obsahuje řadu údajů, které pro velitele divize v počátečním plánování nejsou rozhodující anebo, které by bylo možné předat ještě dříve než bude vydán rozkaz. Např. bod „Nepřítel“ je možné zahrnout do zpravodajské informace, kterou je možné zaslat radiodálnopisem nejméně jednu hodinu před doručením bojového rozkazu. V první části článku jsem ukázal, že při využití dvou radiodálnopisů a samozřejmě i dvou sítí je možno divizím předat bojový rozkaz do 30 minut. Z nich dvě divize jej obdrží do 15 minut. Tím, že by bojový rozkaz obsahoval pouze zámysl velitele, použití jaderných zbraní sousedy a úkol divize, zkrátí se na minimum, asi na jednu stránku. Tuto jednu stránku je schopen přehrát radiodálnopis s vysílačem dérné pásky za 4,5 minuty, to znamená pro 4 divize za 10–15 minut. Potom mohou předat svá odborná nařízení náčelníkům složek štábu armády.

Tyto teoretické úvahy byly vyzkoušeny jako dílčí úkoly při zkouškách využití jednotlivých strojů. Dosud nebyly vyzkoušeny ve svém komplexu na cvičení.

Prvním předpokladem využití mechanizačních prostředků v práci štábu a to jak v míru, tak za války je, aby je příslušníci štábu plně zvládli a poznali jejich možnosti. Jestliže se tyto stroje a pomůcky použijí bez těchto základních předpokladů dochází zpravidla k rozčarování a ke ztrátě důvěry v možnosti jejich využití.

SEZNAM DOMÁCÍCH A ZAHRANIČNÍCH PRAMENŮ ZVEŘEJNĚNÝCH V POSLEDNÍCH TŘECH LETECH K OTÁZKÁM ORGANIZACE A VEDENÍ DALŠÍ ARMÁDNÍ ÚTOČNÉ OPERACE

I. Domácí prameny

Autor	Název článku	Pramen		
		Název	Čís./rok	Strana
Kolektiv	Organizace další armádní útočné operace	VM	2/1962	3—18
Kvapil O.	Boj s nepřítelem v hloubce bojové a operační sestavy vojsk v útočné operaci	Sb. VAAZ	3/1961	20—33
Slezák V.	Použití raketových útvarů a dělostřelectva v druhé armádní operaci	VM	5/1962	105—109
Neugebauer K.	Bojové použití raketových útvarů a dělostřelectva v druhé armádní operaci	VM	2/1962	18—25
Brož J.	Některé názory na použití raketových vojsk a dělostřelectva při zasazování armády druhého sledu frontu	VM	1/1963	76—79
Kolektiv	Ženíjní zabezpečení druhé armádní útočné operace	VM	2/1962	25—31
Karpíšek B.	Ženíjní zabezpečení přesunu a zasazení operačních záloh frontu	Sb. VŽV	1/1962	18—24
Landa T. Hůlka S.	Ženíjní zabezpečení přesunu svazku armády druhého sledu (operační zálohy) frontu v počátečním období války	Sb. VŽV	1/1962	35—45
Čunát J. Svoboda M.	Práce štábu náčelníka ženijního vojska armády při plánování a řízení ženijního zabezpečení druhé útočné operace	Sb. VŽV	2/1962	45—53
Volák R. Cábela J.	Některé poznatky a názory na úpravu cest pro armádu druhého sledu frontu	Sb. VŽV	1/1961	76—81
Fládr V.	Některé poznatky a názory na úpravu cest pro armádu druhého sledu frontu	Sb. VŽV	1/1962	57—59
Repko J.	Některé otázky ženijního materiálně technického zabezpečení zasazení armády druhého sledu v útočné operaci	Sb. VŽV	2/1962	38—45
Dutka F. Tuzar J.	Některé otázky organizace protivzdušné obrany další armádní útočné operace	Sb. VVPVO	2/1962	1—9
Popelka J.	Několik poznatků z organizace protivzdušné obrany nejdůležitějších objektů armády druhého sledu v počátečním období války	Sb. VVPVO	1/1962	23—30
Šedivý K.	Organizace a plánování protiradiotechnického opatření u vševojskové armády	Sb. VVPVO	2/1962	9—23

Autor	Název článku	Pramen		
		Název	Čís./rok	Strana
Pefina V.	Plánování a zabezpečení druhé armádní útočné operace v počátečním období války	Sb. MNO/ HT	3/1962	21–26
Drtilek R.	Některé principy organizace týlu v druhé armádní operaci v počátečním období války	Sb. MNO/ HT	3/1962	27–33
Pefina V.	Plánování týlového zabezpečení druhé armádní operace	VM	2/1962	31–34
Banič V.	Materiálne a zdravotnícke zabezpečenie presunu a zasadenie druhosledovej armády	Sb. MNO/ HT	2/1961	107–114
Horáček A.	Dělostřelecké vyzbrojování v další armádní útočné operaci	VM	6/1962	54–58

Vysvětlivky zkratk pramenů:

- VM = Vojská mysl
- Sb.
MNO/HT = Sborník MNO /hlavní týl
- Sb.
VŽV = Sborník velitelství ženijního vojska
- Sb.
VVPVO = Sborník velitelství vojska protivzdušné obrany
- Sb.
VAAZ = Sborník Vojenské akademie Antonína Zápotockého

II. Zahraniční prameny

- **Sovětské:** (S-VM = Vojennaja mysl)
- **Polské:** (P-MW = Mysl Wojskowa)
- **Německé:** (N-MW = Militärwesen)
(N-ZMW = Zeitschrift für Militärwissenschaft)

Autor	Název článku	Pramen	Překlad		
		Čís./rok	Název	Čís./rok	Strana
Novožilov A.	O přípravě soudobých postupných operací	S-VM 12/1961	VVIS- VDZV	4/1962	1–7
Arušanjan B.	Některé otázky charakteru soudobých operací	S-VM 3/1961	VVIS- VDZV	6/1961	1–15
Golab Z.	Příprava rozvinutí a operační rozvinutí operačního svazu v počátečním období války	P-MW 4/1962	VVIS- VIZV	6/1962	15–25
Frankiewicz J.	Význam druhých sledů a záloh v soudobých operacích	PMW 11/1961	VVIS- VIZV	2/1962	21–26
Mirošničenko N. Poletajev L.	Druhé sledy a zálohy v operacích	S-VM 7/1962	VVIS- VIZV	10/1962	8–13
Lewandowski J.	Zasazení armády do boje z operační hloubky	P-MW 5/1961	VVIS- VDZV	7/1961	10–14
Otto W.	O útoku na samostatných směrech	N-MW 9/1962	VVIS- VIZV	11/1962	11–15
Novikov I.	Některé otázky vedení útoku na několika směrech	S-VM 3/1960	VVIS- VDZV	6/1960	16–25
Koch H.	O použití divizí na samostatných směrech	N-ZMW 10/1961	VVIS- VIZV	2/1962	42–47
Nožko K.	Problémy organizace a vedení nepřetržité bojové činnosti	P-MW 2/1960	VVIS- VDZV	4/1960	36–63
Labahn J.	K vedení nepřetržité činnosti v útočném boji	N-ZMW 11/1961	VVIS- VIZV	2/1962	17–20
Savkin V.	Některé otázky zvyšování tempa útoku	S-VM 3/1961	VVIS- VDZV	6/1961	46–55
Bechler B.	K zvýšení tempa útoku v soudobých útočných operacích	N-ZMW 5/1961	VVIS- VDZV	7/1961	15–25
Kozičev M.	K otázce nového charakteru vzájemného vztahu útoku a obrany	S-VM 10/1960	VVIS- VDZV	12/1960	3–13

Vysvětlivky ke zkratkám překladů:

- VVIS – = Vojenskovevědecké informační středisko při VAAZ
 VDZV – Vojenský dokumentační zpravodaj – Voještvi
 VVIS- = Vojenskovevědecké informační středisko při VAAZ
 VIZV – Vojenský informační zpravodaj – Voještvi

СОДЕРЖАНИЕ

ОПЕРАТИВНОЕ ИСКУССТВО И ТАКТИКА

Подполковник Ян Штефка :	
К некоторым вопросам организации, планирования и ведения дальнейшей армейской операции	3
Подполковник Милан Новотны, майор Эмил Совак	
К некоторым вопросам боевого применения ракетных частей и артиллерии во второй армейской операции	11
Подполковник Йосиф Брож :	
Распределение целей между ракетными войсками и авиацией	19
Подполковник Гинек Ондрашек, майор Яромир Шваха :	
Борьба соединения против средств ядерного нападения	24
Майор Ярослав Ржебичек :	
Войсковая радиационная сеть оповещения в наступательном бою танкового соединения	36
Майор Эвжен Мах :	
Некоторые вопросы тылового обеспечения и работы тыла армии в ходе перерациивания армейских операций	41
Полковник Йиржи Кузин :	
Тыловое обеспечение полка ведущего боевые действия в отрыве от основных сил дивизии	46

ОПЕРАТИВНАЯ И ТАКТИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА

Подполковник Йосиф Грабовски :	
Некоторый опыт из управления танковой дивизией в современных условиях	54
Подполковник Радим Дртилек :	
Практические познания из управления и руководства оперативным тылом	62

ДИСКУССИЯ

Подполковник Властимил Лидицки :	
Окружение и уничтожение группировок противника в ходе наступательных операций начального периода войны	66
Подполковник Войтех Махульда :	
Принципы тылового обеспечения в ходе окружения и уничтожения группировок противника	71
Полковник CSc Йосиф Пруша :	
К вопросу перспективного развития системы управления в современной операции (бою)	72
Кандидат военных наук генерал-майор Вацлав Матичка :	
Полуавтоматизированное руководство штабными тренировками	84
Подполковник Йиржи Кавена :	
Использование средств механизации в деле управления в звене штаба армии и дивизии	87